

DIAGNOSI DEL SECTOR AGRARI DE DEIÀ

Diagnosi del sector agrari de Deià

Setembre de 2025

Estudi encarregat per l'Ajuntament de Deià.

Responsable de l'estudi: Associació de la Producció Agrària Ecològica de Mallorca (APAEMA)

Equip tècnic: Jaume Bonnín (entrevistes, recerca d'informació, cartografia, participació i redacció), Nofre Fullana (coordinació tècnica, participació i pla d'acció), David Oliver (entrevistes i participació), Paloma Nadal (recerca d'informació i redacció), Marialaura Dolfi (participació) i Marta Ferriol (proposta tècnica).

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ	6
2.	OBJECTIUS	7
3.	METODOLOGIA	8
4.	CONTEXTUALITZACIÓ	12
5.	CARACTERITZACIÓ DEL SECTOR AGRARI	16
5.1.	Canvi territorial i transformació del paisatge	16
5.2.	Superfície dedicada a l'activitat agrària	24
5.3.	Superfície inscrita en producció ecològica	27
5.4.	Superfície forestal	28
5.5.	Protecció del territori	29
5.6.	Ramaderia	30
5.7.	Estructura agrària	32
5.8.	Aigua	37
a)	Clima i pluviometria	37
b)	Recursos hídrics i hidrografia del municipi de Deià	39
c)	Estació depuradora d'aigües residuals (EDAR)	40
d)	L'aigua a les explotacions agrícoles i ramaderes	41
5.9.	Impactes i riscos naturals	43
a)	Risc d'incendi	43
b)	Problemàtica amb les cabres. Impactes ecològics i socioeconòmics	44
c)	Erosió	45
6.	ESTRUCTURA I DINÀMICA SOCIOECONÒMICA	47
6.1.	Població	47
6.2.	Dinàmica econòmica	47
a)	Estructura econòmica i laboral	48
6.3.	Anàlisi de cadenes de valor i mercat local	51
a)	Producció primària estimada	51
b)	Transformació agroalimentària (molins, obradors, cellers)	51

c) Canals de comercialització.....	52
6.4. Polítiques i instruments de suport	53
7. SÍNTESI DE LES ENTREVISTES	56
a) Situació actual de l'agricultura a Deià	56
b) Problemàtiques estructurals	56
c) Valoracions positives i potencialitats	56
8. DAFO DEL SECTOR AGROFORESTAL DE DEIÀ.....	59
9. CONCLUSIONS.....	63
10. BIBLIOGRAFIA.....	64
ANNEX I. CARTOGRAFIA TEMÀTICA DE DEIÀ	66
ANNEX II. ENTREVISTES	78
Entrevista 1.....	78
Entrevista 2.....	80
Entrevista 3.....	82
Entrevista 4.....	84
Entrevista 5.....	86
Entrevista 6.....	88
Entrevista 8.....	90
Entrevista 9.....	92
Entrevista 10.....	94
Entrevista 11.....	96
Entrevista 12.....	98
Entrevista 13.....	100
ANNEX III.....	102
Que significa per a tu l'agricultura a Deià?.....	102

1. INTRODUCCIÓ

Deià, municipi enclavat a la Serra de Tramuntana, es caracteritza pel paisatge d'alt valor patrimonial i ambiental, resultat d'una llarga història d'interacció entre les persones i el territori. Aquesta convivència ha donat lloc a un mosaic agroforestal que, malgrat la seva bellesa i singularitat, es troba actualment en una situació de fragilitat i retrocés. El pes creixent del turisme com a motor econòmic i la desvinculació progressiva de la població resident amb les activitats agrícoles i forestals tradicionals han deixat el territori exposat a l'abandonament, la pèrdua de biodiversitat i l'increment del risc d'incendis.

Aquesta diagnosi, encarregada per l'Ajuntament de Deià i elaborada per l'Associació de la Producció Agrària Ecològica de Mallorca (APAEMA), té com a objectiu oferir una anàlisi integral de la situació agroforestal i socioeconòmica de Deià, identificant-ne les problemàtiques, les potencialitats i les oportunitats de futur. Per fer-ho, s'ha aplicat una metodologia basada en l'anàlisi de dades estadístiques actualitzades, la revisió documental i la realització d'entrevistes a actors locals: pagesos, propietaris, restauradors, treballadors de finques i representants d'entitats del municipi. Aquesta visió combinada ha permès captar tant les dades objectives com les percepcions i aspiracions de la comunitat.

L'estudi constata una realitat dual: per una banda, un patrimoni agroforestal amenaçat, i per l'altra, una població amb consciència del seu valor però amb dificultats per mantenir-ne la viabilitat econòmica i social. Els olivars tradicionals, les pastures i els boscos conformen la base del paisatge, encara que la seva explotació productiva és residual i sovint mantinguda per motius culturals o de preservació del territori. Alhora, el municipi es caracteritza per una gran dependència del turisme, que genera riquesa però que també genera tensions pel que fa a l'ús del sòl i la gestió dels recursos naturals, especialment l'aigua.

Aquest document pretén ser una eina útil per a la reflexió col·lectiva i la presa de decisions, oferint línies d'actuació que permetin reactivar el sector agroforestal de manera sostenible, en un context regional i mundial cada vegada més complex.

2. OBJECTIUS

- Conèixer l'estat actual del sector agrari i forestal de Deià, tant pel que fa a l'estructura productiva com a l'organització socioeconòmica.
- Identificar les principals problemàtiques i reptes que afecten la continuïtat i sostenibilitat de l'activitat agrària i forestal.
- Caracteritzar els recursos i usos del sòl del municipi, així com l'estat de conservació dels espais productius i forestals.
- Analitzar la percepció i el paper dels actors locals vinculats al sector primari, incloent-hi dificultats, iniciatives i propostes de futur.
- Detectar oportunitats de millora i elements clau per a la revitalització del sector, amb especial atenció als aspectes ambientals, socials i econòmics.

Imatge 1: Vistes del municipi de Deià. Font: LBM 1948, CCBY_SA 3.0. (2013).

3. METODOLOGIA

El present diagnòstic s'ha elaborat mitjançant una combinació de fonts documentals, estadístiques oficials i recollida directa d'informació qualitativa a través d'entrevistes personals, amb l'objectiu de garantir una visió completa i rigorosa de la situació agrària de la zona estudiada. La metodologia emprada s'ha estructurat en diferents fases:

- 1) Petició i/o consulta de dades oficials,
- 2) Revisió de bibliografia,
- 3) Realització d'entrevistes personals,
- 4) Anàlisi preliminar,
- 5) Participació ciutadana i
- 6) Matriu DAFO.

1) Petició i/o consulta de dades oficials. Se sol·licitaren dades oficials a diverses administracions públiques competents en matèria agrària i de recursos hídrics. La relació es llista a continuació, tenint en compte que no totes foren obtingudes. A més, s'ha consultat altra informació estadística disponible en obert a via webs oficials de l'administració pública (ABAQUA, Seguretat Social, IBESTAT, IDEIB, entre d'altres).

FONTS OFICIALS	DADES SOL·LICITADES
Registre Interinsular Agrari (RIA)	- Nombre d'explotacions agràries registrades amb la major part de la superfície al municipi i classificades per tipologia (oci, general, preferents, prioritàries). - Superfície Agrària Útil (SAU) del municipi. - Superfície declarada en regadiu. - Superfície declarada per cultiu (SIGPAC). - Perfil dels titulars de les explotacions: edat, sexe i forma jurídica. - Règim de tinença de la terra.
Registre General d'Explotacions Ramaderes (REGA)	- Nombre i tipologia d'explotacions ramaderes actives registrades. - Cens ramader: nombre per espècie i per explotació.
Fons de Garantia Agrària i Pesquera de les Illes Balears (FOGAIBA)	- Nombre de sol·licitants d'ajuts de la PAC al municipi. - Relació d'ajuts específics atorgats i programes o projectes finançats amb impacte a Deià.

Direcció General de Recursos Hídrics (DGRH)	- Registre d'aigües subterrànies i aprofitaments existents al municipi, amb informació sobre ús principal, cabdals, volums, profunditat, sondejos i coordenades.
---	--

2) Revisió de bibliografia. En paral·lel a l'obtenció de dades i estadístiques oficials, s'ha dut a terme una anàlisi exhaustiva de publicacions existents, informes tècnics i estudis previs relacionats amb el sector agrari i forestal de l'àmbit territorial analitzat. Han estat especialment rellevants la tesi de Joan Bauzà (2023), sobre la transició del paisatge de la Serra de Tramuntana, o el Pla d'actuació d'àmbit local d'incendis forestals del municipi de Deià (2024).

3) Realització d'entrevistes personals. Es varen dur a terme catorze entrevistes semiestructurades amb persones vinculades al sector agrari, forestal, turístic i institucional de Deià. La selecció dels participants es va fer amb criteris de representació diversa: pagesos en actiu i jubilats, propietaris de finques, restauradors, responsables institucionals i actors del tercer sector.

Les entrevistes es varen desenvolupar en format de conversa guiada, amb preguntes obertes per obtenir informació objectiva (pràctiques agrícoles, gestió forestal, problemàtica de l'aigua) i també percepcions i visions de futur. Cada sessió va tenir una durada de 45 a 90 minuts i va ser enregistrada, transcrita i posteriorment resumida per extreure'n els continguts principals.

Per garantir la confidencialitat, a la memòria només s'inclouen fitxes resum anònimes, mentre que les transcripcions i resums detallats es recullen a l'Annex II.

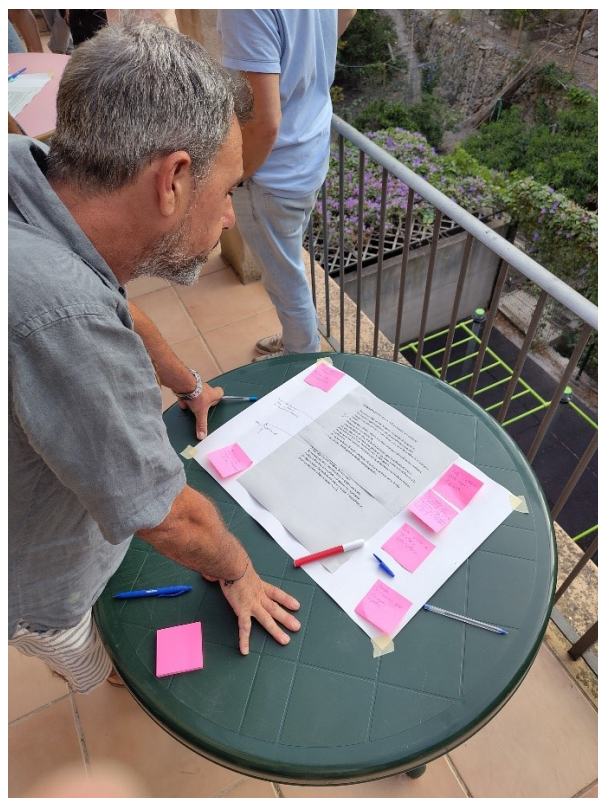
Imatge 2. Personal tècnic d'APAEMA fent una entrevista a l'amo en Bernat Pastor. Font: Arxiu APAEMA (2025).

4) Anàlisi preliminar. La dades obtingudes van ser ordenades i tractades mitjançant full de càlcul. Aquestes, juntament amb la informació qualitativa recollida durant les entrevistes, foren analitzades per un equip multidisciplinari de persones amb el suport d'intel·ligència artificial, sempre contrastada amb les publicacions i estudis previs emprant una visió holística i integrada. Així, es va permetre identificar característiques i patrons del municipi deianenc en relació al seu territori, societat i economia amb l'activitat agrària i forestal com a centre d'aquesta diagnosi. El treball preliminar es presentà a una sessió de participació veïnal, amb les principals conclusions ordenades en una matriu DAFO.

5) Participació ciutadana. Per validar i completar la diagnosi es va dur a terme una sessió oberta a Deià el 8 de juliol de 2025, amb la participació de 25 persones representatives de diferents àmbits (pagesia, restauració, propietaris, gestors forestals, veïnat i representants institucionals). Durant la trobada es va debatre i contrastar col·lectivament la informació de les entrevistes i les dades oficials, arribant a un consens per a la validació de la DAFO.

Imatge 3. Cartell de la sessió participativa per la validació de la diagnosi. Font: Arxiu propi (2025).

Imatge 4 i 5. Sessió oberta celebrada el 8 de Juliol 2025. Font: Arxiu APAEMA (2025).

6) Matriu DAFO. Les característiques i processos identificats amb l'anàlisi i la sessió de participació s'han estructurat utilitzant el mètode DAFO (també coneguda com anàlisi SWOT en anglès: *Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats*). Aquesta és una eina d'anàlisi estratègica que serveix per avaluar la situació d'un projecte, organització, territori o activitat, identificant factors interns i externs que poden influir-hi (Plataforma PYME, 2025).

DAFO	
Debilitats (D) Factors interns negatius que dificulten assolir els objectius.	Amenaces (A) Factors externs que poden perjudicar o posar en risc l'activitat.
Fortaleses (F) Factors interns positius que aporten avantatges o punts forts.	Oportunitats (O) Factors externs que poden afavorir el creixement o la millora.

4. CONTEXTUALITZACIÓ

El terme municipal de Deià té una extensió de 1.513 ha, equivalent al 0,4% de la superfície total de Mallorca, i es caracteritza per un entorn de gran valor paisatgístic. Es troba al vessant occidental de la Serra de Tramuntana, a la falda del Puig del Teix (1.064 m). Limita al nord amb la mar Mediterrània i té com a municipis veïns Valldemossa (a l'oest), Sóller (a l'est) i Bunyola (al sud-est).

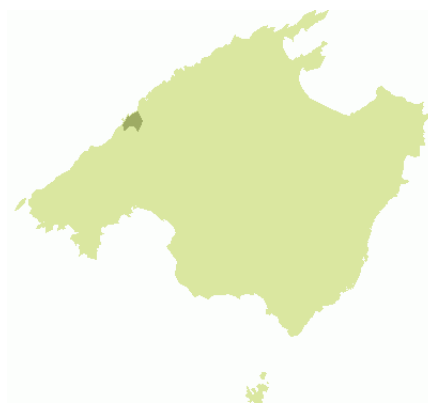
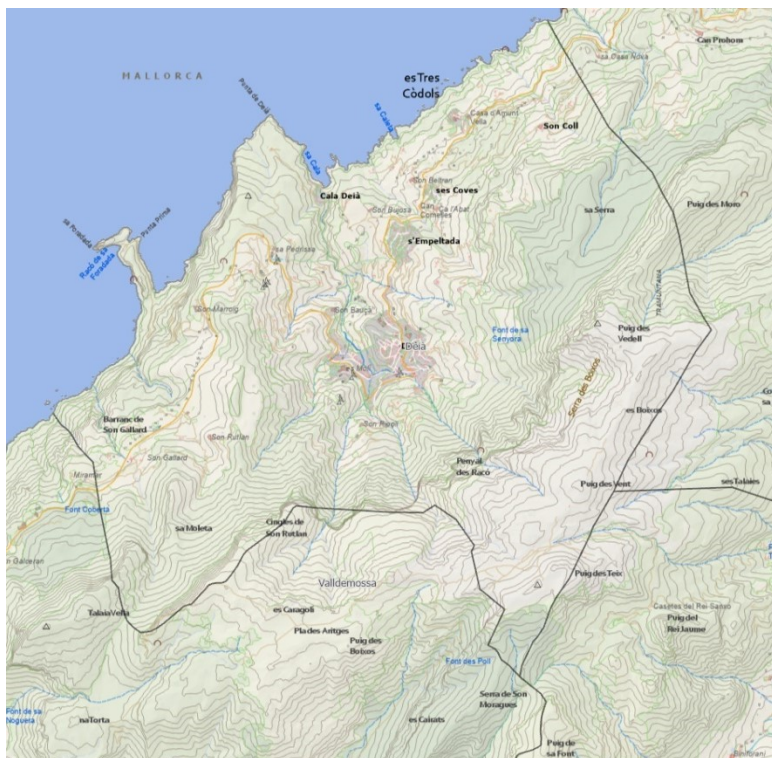

Figura 1. Vista cartogràfica del municipi de Deià. Font: IDEIB (2025).

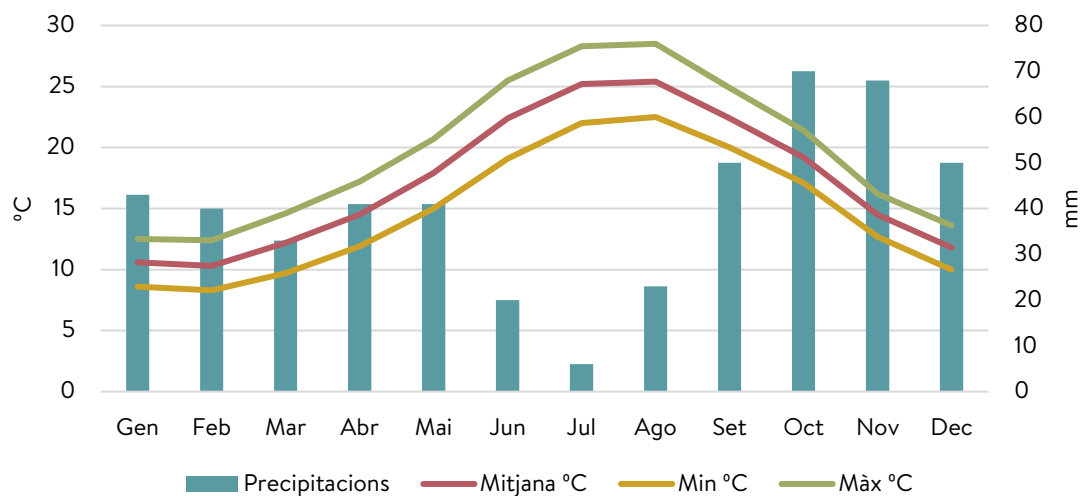
Deià presenta un relleu accidentat, amb una altitud mitjana de 465 m, tot i que un 40% de la seva superfície es troba per damunt d'aquesta cota. La pendent mitjana és del 49%, amb un 22% del territori que supera aquesta pendent i només un 10% situat per sota del 20%.

La geologia del municipi és complexa i diversa, amb una sèrie d'encavalcaments i falles disposades de sud-oest a nord-est, seguint l'orientació de la Serra de Tramuntana, que provoquen l'aflorament de diferents litologies (vegeu mapa 1 a l'Annex I). Les formacions geològiques predominants són les dolomies massives i encletxades del Juràssic inferior, que representen un 41,77% de la superfície, seguides de les dolomies tablejades, margues i carniols (Triàsic Retià), amb un 23,98% (IDEIB, 2025; Lliteres M., 2024; n I, Mapa 4).

Imatge 6. Marges amb oliveres a Son Beltran. Font: Akrid Abdel Hakim (2025).

El municipi de Deià presenta un clima mediterrani típic, caracteritzat per estius calorosos i secs i hiverns suaus amb precipitacions irregulars (Gràfic 1). La temperatura mitjana anual és de 17,2 °C, amb l'agost com el mes més càlid (25,4 °C) i el febrer com el més fred (10,3 °C) (Climate Data, 2025). La precipitació mitjana anual és de 485 mm, amb una distribució molt desigual al llarg de l'any: els mesos d'estiu són especialment secs (juliol amb només 6 mm de mitjana), mentre que la tardor concentra la major part de les pluges (octubre arriba als 70 mm). Aquesta irregularitat, juntament amb la sequera estival, marca fortament les condicions per al sector agrari i forestal, que ha de gestionar períodes de manca d'aigua coincidint amb la màxima demanda hídrica.

Gràfic 1: Mitjana climatològica a Deià 1991-2021. Font: Elaboració pròpia amb dades de Climate Data (2025).

Per la seva banda, la distribució estimada dels usos del sòl al terme municipal de Deià segons Corine Land Cover 2018 (Agència Europea del Medi Ambient, 2018) és el següent:

- Urbà (2–3%). Petites àrees ocupades pel nucli de Deià i alguns disseminats. L'ocupació humana és molt reduïda en relació amb el total del municipi.
- Agrícola (10–15%). Predomini de conreus de secà tradicionals (olivar, ametler, algun hort). Moltes superfícies mostren abandonament parcial i es combinen amb zones de mosaic agroforestal.
- Forestal i garriga (82–88%). És l'ús clarament dominant. Boscos de pi, alzinar i gran extensió de garriga mediterrani, en bona part en terreny de pendent.
- Aigua i altres (<1%). Inclou torrents, zones rocoses sense vegetació i petites làmines d'aigua, sense pes significatiu sobre la superfície total.

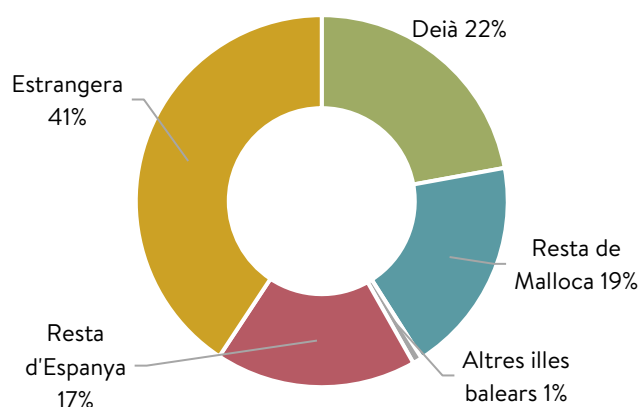
L'any 2024, Deià comptava amb una població de 732 habitants i representa una densitat poblacional de 44,3 habitants per km². Aquesta dada situa el municipi en el vuitè lloc entre els que tenen la densitat més baixa i en el setè lloc entre els municipis més petits de les Illes Balears (IBESTAT 2025).

Dins els límits municipals hi ha sis nuclis de població: Deià (nucli urbà) amb 666 habitants, S'Empeltada amb 20, Cala Deià o Sa Cala amb 13, Ses Coves amb 4, Son Coll amb 10 i Llucalcari amb 19 habitants (IBESTAT 2025; Annex I, Mapa 1).

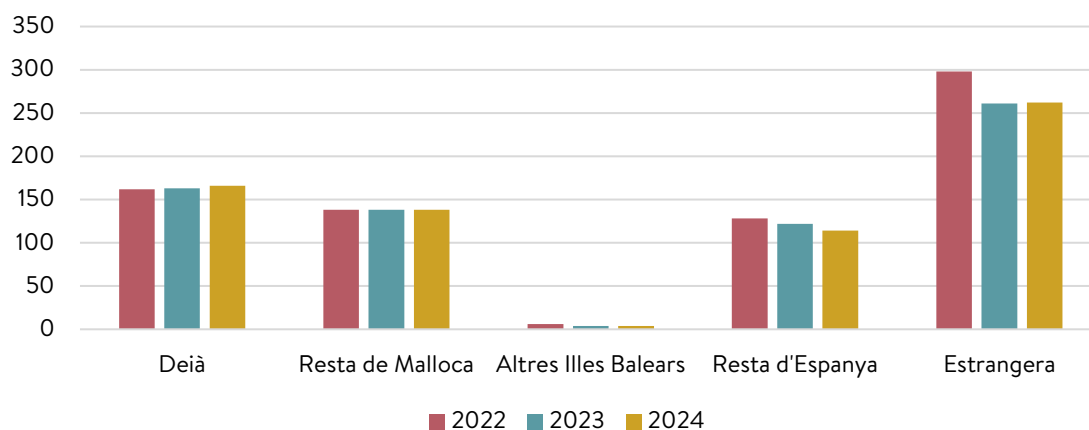
La població nascuda a Deià representa el 22% i sumant la resta dels habitants d'origen mallorquí sumen el 41%. La població estrangera és la més nombrosa amb un 41% (Gràfic 2). L'evolució de la població segons origen, marca un clar augment de la població estrangera amb un increment del 14,2 % respecte al 2023 (Taula 1 i Gràfic 2).

ANY	TOTAL	DEIÀ	RESTA DE MALLORCA	RESTA ILLES BALEARS	RESTA ESPANYA	ESTRANGERA
2022	684	166	138	4	114	262
2023	688	163	138	4	122	261
2024	732	162	138	6	128	298

Taula 1. Distribució per origen dels habitants de Deià i sèrie històrica. Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IBESTAT (2025).

Gràfic 2. Distribució del habitants de Deià (732) segons el seu origen. Font: elaboració pròpia amb dades de l'IBESTAT (2025).

Gràfic 3. Evolució de la població de Deià segons el seu origen. Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IBESTAT (2025).

Tot i que en l'actualitat l'economia de Deià és predominantment turística i de serveis, durant segles, l'economia del municipi fou essencialment agrària. El cultiu de l'olivera per a la producció d'oli fou el pilar tradicional: les marjades escalonades en els pendents del terme permetien una notable producció oliera, amb tafones disseminades per les possessions i cases del poble. A més de l'oliverar, proliferaren els cítrics gràcies a l'aigua abundant de fonts i mines, conreades als horts prop del torrent. La pesca ha estat sempre una activitat complementària, ja que uns pocs pescadors del poble baixaven a sa Cala (Cala Deià) a pescar amb bot i arts menors. Altres activitats tradicionals incloïen la ramaderia (porc, ovelles i cabres), l'aprofitament dels boscos per obtenir carbó vegetal i calç i el conreu de cereals (blat, ordi) i llegums a les terres més planeres de la part alta del terme (Ajuntament de Deià, 2025).

5. CARACTERITZACIÓ DEL SECTOR AGRARI

5.1. Canvi territorial i transformació del paisatge

Com a la resta d'illa de Mallorca, i especialment a la Serra de Tramuntana, entre 1956 i 2024, el municipi de Deià ha viscut una transformació territorial profunda, amb un canvi clar d'un paisatge agrícola a un de predominantment forestal (IFN, 2014; IDEIB, 2025). L'estudi *Canvi territorial a la Serra de Tramuntana 1956-2019* (Bauzà, 2023) (Taula 2 i 3) troba que la superfície forestal gairebé s'ha duplicat, passant de 429 ha el 1956 a 745 ha el 2019 (+73,7%), mentre que la superfície agrícola s'ha reduït de 758 ha a 451 ha (-40,5%) (Bauzà, 2023). Presenta una evolució intermèdia respecte d'altres municipis limítrofs o similars de la Serra de tramuntana: increment forestal rellevant però menor que a Sóller o Alaró, i una pèrdua agrícola similar a la de Valldemossa o Calvià.

SUPERFÍCIE FORESTAL (ha)				
MUNICIPI	1956	2019	VARIACIÓ 1956-2019	%
Calvià	3.302	5.189	1.887	57,1%
Bunyola	2.679	3.622	943	35,2%
Andratx	1.636	3.048	1.412	86,3%
Valldemossa	1.508	2.378	870	57,7%
Esporles	1.077	2.181	1.105	102,6%
Alaró	842	2.006	1.164	138,1%
Sóller	740	1.887	1.147	154,9%
Banyalbufar	1.001	1.171	171	17,0%
Fornalutx	510	756	246	48,2%
Estellencs	491	636	144	29,4%
Deià	429	745	316	73,7%

Taula 2. Evolució de la superfície forestal 1956-2019. Font: Elaboració pròpia amb dades de Bauzà (2023).

SUPERFÍCIE AGRÍCOLA (ha)				
MUNICIPI	1956	2019	VARIACIÓ 1956-2019	%
Calvià	4.176	2.489	-1.687	-40,4%
Bunyola	2.600	1.928	-672	-25,9%
Andratx	3.936	1.848	-2.089	-53,0%
Valldemossa	1.752	1.187	-565	-32,2%
Esporles	1.758	890	-868	-49,4%
Alaró	2.032	1.039	-993	-48,9%
Sóller	2.355	1.465	-889	-37,8%
Banyalbufar	672	323	-349	-51,9%
Fornalutx	797	585	-211	-26,5%
Estellencs	595	387	-208	-35,0%
Deià	758	451	-307	-40,5%

Taula 3. Superfície agrícola 1956-2019. Font: Elaboració pròpia amb dades de Bauzà (2023).

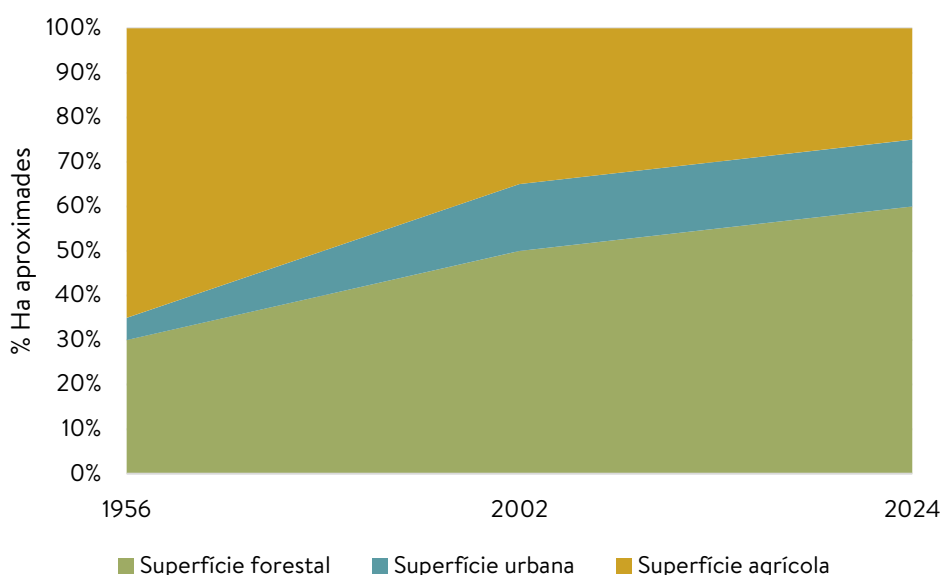

Imatge 7. Vista de Deià. Font: Dmitry A. Mottl. CCBY-SA 3.0 (2007).

Per disposar d'una altra font d'informació més enllà de la tesi de Bauzà (2023), s'han comparat tres ortofotos representatives del canvi succeït, en concret dels anys 1956, 2002 i 2024 (IDEIB, 2025). La comparativa s'ha realitzat amb el suport d'intel·ligència artificial, que han permès classificar les cobertes del sòl en tres categories principals: forestal, agrícola i urbana (Annex I, mapes 10, 11 i 12). Amb una escala emprada de 1:25.000 i una àrea considerada d'un 1.600 hectàrees (una extensió que pot variar lleugerament segons el recobriment exacte de les imatges i lleugerament major que el municipi amb 1.513ha), constitueix una base sòlida per a una comparació coherent i representativa. Els resultats es resumeixen a la Taula 4 i Gràfic 4.

ANY	ESTIMACIÓ SUPERFÍCIE FORESTAL (ha)	ESTIMACIÓ SUPERFÍCIE AGRÍCOLA (ha)	ESTIMACIÓ SUPERFÍCIE URBANA (ha)
1956	480	1.040	80
2002	800	560	240
2024	960	400	240

Taula 4. Evolució estimada de la superfície forestal, agrícola i urbana a Deià. Font: Elaboració pròpia utilitzant I.A. a partir d'ortofotomapes de l'IDEIB (2025).

Gràfic 4. Evolució dels principals usos del sòl al municipi de Deià. Font: Elaboració pròpia utilitzant I.A. a partir d'ortofotomapes de l'IDEIB (2025).

L'anàlisi comparativa de les ortofotos va permetre identificar els següents patrons de paisatge agroforestal i urbà de Deià:

- 1956. Àmplia extensió de conreus, especialment de secà. Camps ben delimitats amb marges. Bosc o masses vegetals no contínues. Zones de garriga o pastura. Nucli compacte, camins i molt poca edificació dispersa (Mapa 10 Annex I).
- 2002. Clar increment de la massa arbòria. Moltes àrees abans agrícoles han estat colonitzades per bosc o garriga. Expansió notable del nucli urbà i construcció d'urbanitzacions i infraestructures (Mapa 11 Annex I).
- 2024. La vegetació cobreix gran part del territori, especialment en zones abandonades. Bosc dens o garriga evolucionada. Estabilització del creixement urbanístic. El sòl urbà es manté però ja no creix tant com entre 1956 i 2001 (Mapa 12 Annex I).

A les següents taules (Taula 5, 6 i 7) es realitza una comparativa detallada de les tres cobertes del sòl:

ANY	ESTIMACIÓ PROPORCIÓ FORESTAL (%)	CARACTERÍSTIQUES IDENTIFICADES
1956	30%	Zones fragmentades, amb garriga i pins dispersos.
2002	50%	Expansió per abandonament agrícola. Bosc secundari.
2024	60%	Continuïtat forestal, augment de densitat i cobertura.

Taula 5. Estimació de la cobertura de les masses vegetals en relació a la resta de terme. Font: Elaboració pròpia utilitzant I.A. i amb imatges de l'IDEIB(2025).

ANY	ESTIMACIÓ PROPORCIÓ AGRÍCOLA (%)	CARACTERÍSTIQUES IDENTIFICADES
1956	65%	Grans extensions conreades, secà dominant.
2002	35%	Abandonament parcial, manteniment a les zones bones.
2024	25%	Activitat molt reduïda i concentrada en explotacions viables.

Taula 6. Estimació de la cobertura agrícola en relació a la resta de terme. Font: Elaboració pròpia utilitzant I.A. i amb imatges de l'IDEIB(2025).

ANY	ESTIMACIÓ PROPORCIÓ URBANITZADA (%)	CARACTERÍSTIQUES IDENTIFICADES
1956	5%	Nucli compacte, edificació mínima.
2002	15%	Fort creixement perifèric. Urbanitzacions i infraestructures.
2024	15%	Estabilització del creixement del sòl urbanitzat, manteniment de la superfície construïda.

Taula 7. Estimació de la cobertura urbanitzada en relació a la resta de terme. Font: Elaboració pròpia utilitzant I.A. i amb imatges de l'IDEIB(2025).

En aquest període, el principal canvi detectat ha estat el retrocés de la superfície agrària i l'avanç de la superfície forestal, que ha passat de 480 a 960 hectàrees, és a dir, s'ha duplicat (+100%) en poc menys de set dècades, principalment per regeneració natural de terrenys abandonats. Per a l'espai agrari, la tendència entre 1956 i 2024 mostra una reducció neta d'unes 640 hectàrees aproximadament (-40%), fet que reflecteix una clara pèrdua del mosaic agrícola tradicional del municipi. Pel que fa a l'espai urbanitzat, aquest s'ha estabilitzat els darrers 20 anys després del creixement experimentat en els darrers 50 anys del segle XX.

Comparant l'estudi *Canvi territorial a la Serra de Tramuntana 1956-2019* (Bauzà, 2023) amb les estimacions obtingudes mitjançant l'anàlisi d'ortofotografies amb IA (1956-2024), s'observa una mateixa tendència general¹. Tant Bauzà (2023) com les estimacions realitzades mostren el progressiu abandonament de terres agrícoles, sobretot a zones de pendent pronunciada i/o de difícil accés, i el creixement natural de la coberta forestal, un fenomen general a la Serra de Tramuntana. Paral·lelament, el creixement urbanístic ha fragmentat el paisatge i reduït la continuïtat ecològica i agrícola.

ESTUDI	SUPERFÍCIE FORESTAL	SUPERFÍCIE AGRÍCOLA	SUPERFÍCIE URBANA
Bauzà (2023). Període 1956-2019	+73,7%	-40,5%	-
Anàlisi pròpia utilitzant I.A (2025). Període 1956-2024	+100%	-40%	+300%

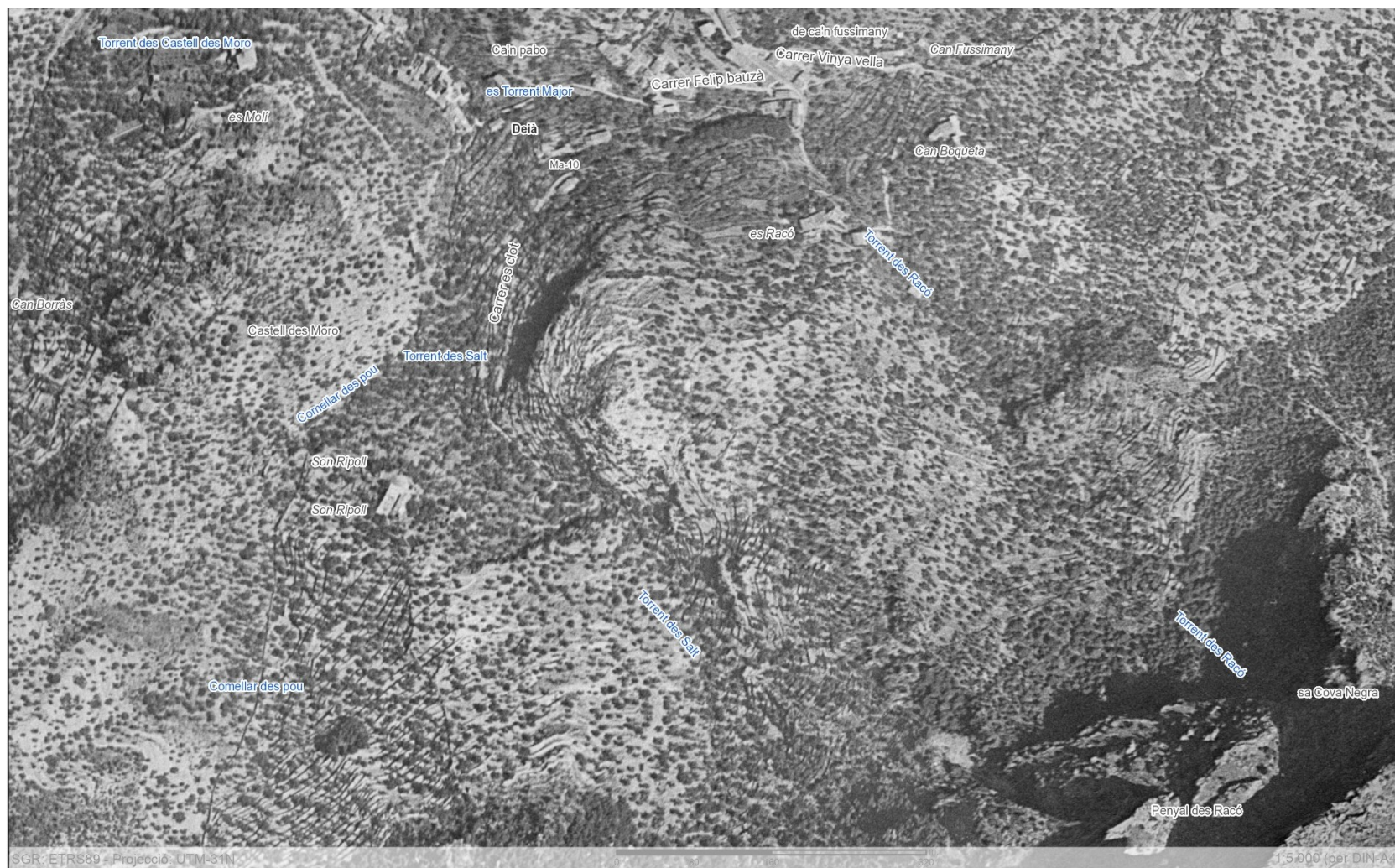
Taula 8. Comparativa entre l'anàlisi fet i la tesi de Bauzà (2023). Font: Elaboració pròpia (2025).

Cal destacar que els períodes d'anàlisi no són coincidents: mentre que l'estudi de Bauzà abasta fins a l'any 2019, l'estimació amb IA s'estén fins al 2024, per tant, justifica la tendència positiva d'increment de superfície forestal.

En síntesi, Deià ha passat d'un paisatge de mosaic agroforestal, viu i dinàmic, a un territori predominantment forestal, amb conseqüències com major risc d'incendis, pèrdua de diversitat paisatgística i declivi agrari. Un exemple concret es mostra a les imatges 9 i 10 a escala 1:5.000 de la zona de la finca de Son Ripoll, en les quals s'aprecia molt clarament aquest canvi de paisatge.

Imatge 8. Vista cap a Son Ripoll des de la vila. Foto: Arxiu APAEMA (2025).

Imatge 9. Ortofoto 1956. Finca de Son Ripoll i voltants. Escala 1: 5.000. Font: IDEIB (2025).

Imatge 10. Ortofoto 2024. Finca de Son Ripoll i voltants. Escala 1: 5.000. Font: IDEIB (2025)

5.2. Superfície dedicada a l'activitat agrària

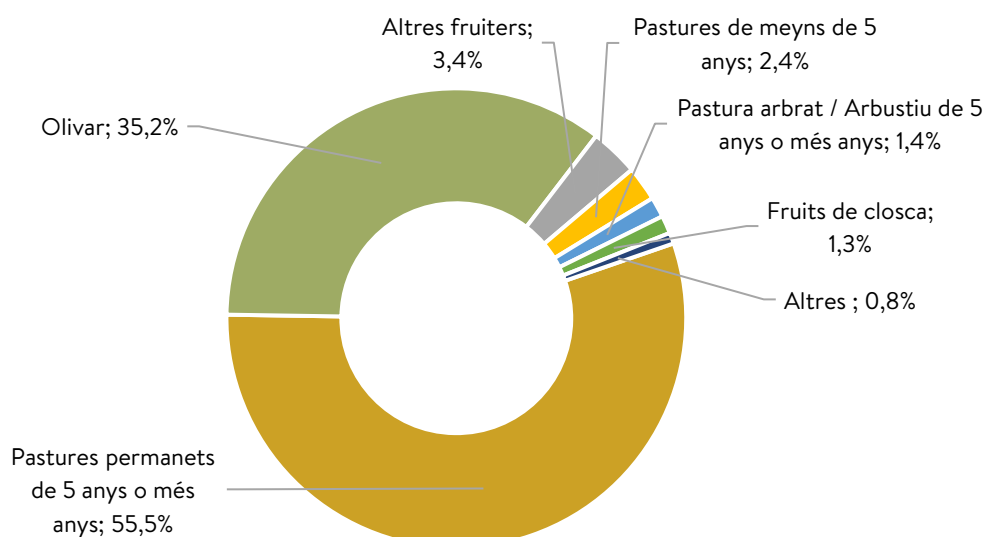
Actualment, la superfície agrària útil (SAU) del municipi és de 551,67 hectàrees, el que representa aproximadament el 36% de la superfície total municipal (RIA, 2025). Els recintes declarats a la PAC sumen 1.481 (FOGAIBA, 2025) (Annex I, Mapa 5).

El model agrari del municipi es caracteritza per una clara dominància del conreu de secà, que constitueix pràcticament la totalitat de les superfícies conreades, a excepció dels horts i arbres fruiters, que poden disposar de sistemes de regadiu puntual. La resta de conreus, incloent-hi cultius anuals i permanents, depenen exclusivament de les precipitacions anuals.

Els olivars constitueixen el 35,2 % de la superfície útil total del municipi (Taula 9; Gràfic 5). Malgrat la seva extensió significativa, aquests ús presenta una rendibilitat econòmica limitada, deguda principalment a factors com la baixa intensitat productiva i la dificultat d'accés.

Les superfícies destinades a pastures i altres usos agrícoles tenen una funció essencialment complementària, sovint orientada al manteniment del paisatge i a l'autoconsum. En molts casos, aquests espais contribueixen a la prevenció d'incendis forestals mitjançant la reducció de la biomassa vegetal i mantenen un valor simbòlic associat a la cultura agrària tradicional.

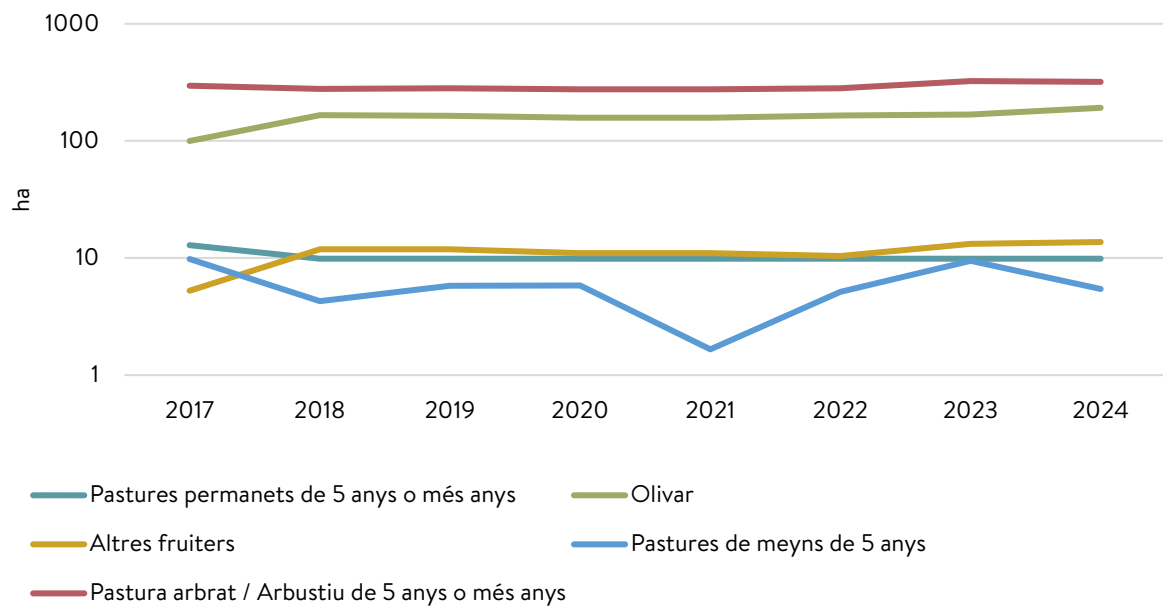
El repartiment actual dels usos agraris i forestals evidencia un model de baixa intensitat productiva, resultat d'un procés sostingut d'abandonament de les activitats tradicionals. Tot i això, en els darrers anys s'han detectat iniciatives de recuperació i posada en valor d'algunes superfícies agrícoles, impulsades per projectes de dinamització local i per una creixent sensibilitat ambiental i patrimonial envers l'activitat agrària.

Gràfic 5: Distribució dels cultius de Deià per a 2025. Font: Elaboració pròpia amb dades del RIA (2025).

Imatge 11: Vista de Es Torrent Major. Foto: LBM1948. CCBY-SA 3.0 (1996).

Gràfic 6. Evolució de la superfície per als diferents tipus de cultiu més rellevant. Font: Elaboració pròpia basada en RIA (2025).

CULTIUS	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	VAR.
Alfals	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0
Altres fruiters	5,25	11,9	11,9	11	11	10,37	13,22	13,68	18,78	13,53
Ametllers				1,98	1,98	1,88	1,88	1,88	0,59	-1,39
Cereals	7,43	6,45	10,41	2,92	2,59	6,63			0,07	-7,36
Fruits de closca	3,24	1,54	2,93	0,93	0,93	0,93	5,03	5,03	6,96	3,72
Guaret	0,48	0,81	1,5	0,12	0,45	0,55	0,12	0,12	0,68	0,2
Hortalisses aire lliure						0,12	0,12	0,12	0,12	0
Olivar	99,76	165,66	164,18	157,83	157,8	164,28	167,56	191,63	194,02	94,26
Pastura arbrat/ arbustiu de 5 o més anys	295,75	277,58	281,03	275,61	275,61	281,03	324,11	319,41	7,89	-287,86
Pastures de 5 o més anys	0,59	2,08	0,59	0,59	4,79	1,05	4,8	4,85	0,78	0,19
Pastures de menys de 5 anys	9,8	4,27	5,78	5,83	1,66	5,14	9,48	5,44	13,46	3,66
Pastures permanents de 5 o més anys	12,86	9,86	9,86	9,86	9,86	9,86	9,86	9,86	306,31	293,45
Taronger	1,37	1,92	1,92	1,92	1,92	1,92	1,92	1,92	1,92	0,55
Total ha.	436,62	482,16	490,19	468,68	468,68	483,85	538,19	554,03	551,67	115,05

Taula 9. Evolució per tipus de cultiu per ha. 2025 i variació. Font: Elaboració pròpia amb dades de RIA (2025).

Les dades del Registre Agrari (Taula 9) mostren una lleugera recuperació de SAU declarada (+115 ha, +26%). El pes de l'olivar augmenta clarament (+94 ha), mentre que els cereals i hortalisses pràcticament desapareixen, confirmant la pèrdua de diversitat agrària. Les pastures arbrades i arbustives redueixen la seva superfície en més de 280 ha, probablement per canvi de categoria a pastures permanents de 5 o més anys

Analitzant la SAU declarada al Registre Insular Agrari (RIA) amb les dades de l'estudi de Bauzà (2023) i les obtingudes mitjançant anàlisi pròpia amb intel·ligència artificial (Capítol 5.1), s'observa una diferència notable entre la superfície agrària registrada i la realment activa.

La superfície agrícola efectiva es troba entorn de 400–450 hectàrees, mentre que la SAU declarada pot arribar a 550 hectàrees.

Això confirma que una part significativa de les terres classificades com a agrícoles no estan actualment en producció, sinó que es mantenen com espais en transició, ocupats majoritàriament per olivars de baixa intensitat o pastures extensives amb un ús molt limitat.

5.3. Superfície inscrita en producció ecològica

Dins la superfície agrària del municipi, 57 hectàrees estan certificades com a ecològiques pel *Consell Balear de la Producció Agrària Ecològica* (CBPAE) (Taula 10; Annex I, Mapa 5). Aquesta superfície es concentra principalment en bosc pasturable (38,43 ha) i en olivars (14,7 ha). La resta de cultius (cítrics, fruiters i hortalisses) representen una superfície testimonial, fet que evidencia una baixa diversificació productiva dins del sector ecològic local. Aquestes dades també posen de manifest que, tot i l'elevada superfície agrària del municipi, la conversió a sistemes de producció ecològica és encara limitada, concentrada en usos extensius i amb escassa presència de cultius d'horta o fruiters orientats al mercat.

CULTIUS ECOLÒGICS	SUPERFÍCIE (ha)
Bosc pasturable	38,43
Olivar	14,70
Bosc, garriga i recol·lecció silvestre	3,46
Hortalissa	0,20
Fruita	0,13
Cítrics	0,06
Total superfície cultius	56,98

Taula 10. Tipus de cultiu i superfície amb certificació ecològica a Deià. Font: Elaboració pròpia amb dades del CBPAE (2025).

Algunes de les persones entrevistades mantenen i fan ús del seus olivars d'acord amb l'agricultura ecològica, però no els tenen d'alta o certificats com a tal (Entrevistes, Annex II).

Imatge 12. *Oliver a Deià, Son Beltran. Foto: Akrid Abdel Hakim (2025).*

5.4. Superfície forestal

La vegetació de Deià reflecteix un paisatge típicament mediterrani, amb una rica combinació de boscos d'alzina, pinars i ullastrars, així com extenses zones de matollar que juguen un paper fonamental tant en la biodiversitat com en la gestió del risc d'incendis forestals (IFN, 2012; Annex I, Mapes 6 i 7).

Hi ha un total de 741,8 ha de superfície arbrada al municipi de Deià, el que representa un 49 % de la seva superfície. La formació arbrada predominant és la mescla de coníferes i frondoses autòctones de la regió biogeogràfica mediterrània, on conviuen bàsicament els pins (*Pinus halepensis*), les alzines (*Quercus ilex*) i/o els ullastrs (*Olea europaea* var. *Sylvestris*) (Lliteres M 2024).

Segons la classificació de Rivas-Martínez, Deià es troba dins del pis bioclimàtic de la Regió Mesomediterrània. Les sèries de vegetació climàtica potencials identificades són:

- Sèrie termomediterrània menorquina de l'ullastra (*Olea europaea* var. *sylvestris*): localitzada especialment a la franja costanera de 1.500 metres.
- Sèrie meso-termomediterrània balear d'alzina (*Quercus ilex*): predominant a la resta del territori municipal.

No es té coneixement de cap explotació forestal dins el municipi.

5.5. Protecció del territori

El municipi de Deià compta amb un 91,7% del seu territori sota figures de protecció ambiental sumant 1.387 ha. Aquesta protecció s'articula principalment a través del *Paratge Natural de la Serra de Tramuntana*, declarat el 16 de març de 2007 per acord de Govern, amb una superfície total de 62.403 hectàrees (Govern de les Illes Balears, 2007; Annex I, Mapes 2 i 3). L'objectiu d'aquesta figura és conservar els valors naturals, culturals i paisatgístics d'un espai on conviuen amb harmonia paisatges naturals, agrícoles, forestals i urbans, fet que li confereix un caràcter singular i altament representatiu de la identitat mallorquina. A més, dins aquest àmbit s'integren altres instruments de protecció:

Xarxa Natura 2000, amb Llocs d'Importància Comunitària (LIC), Zones d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA) i Zones Especials de Conservació (ZEC). Les següents zones estan compartides amb els municipis limítrofs (Soller, Valldemossa i Bunyola).

- ES00000223 ZEPA Sa Foradada, amb 108,78ha. Zona abrupta situada de la costa NW de Mallorca constituïda per calcarenites del Triàsic i del Juràssic. Dona nom a tota l'àrea una petita península que presenta la peculiaritat d'estar orientada perpendicularment a la direcció general dels penya-segats. La presència de colònies de falcó marí *Falco eleonora* i de corb marí *Phalacrocorax aristotelis desmarestii* són les raons principals per a la declaració de l'àrea com a ZEPA. Les principals amenaces són l'ús recreatiu no regulat, sobre tot des d'embarcacions, i els incendis forestals.
- ES5310009 ZEC ZEPA Zona del Puig des Teix i la seva àrea muntanyenca (954,94 ha), que inclou un petit altiplà (es Caragolí) i penya-segats importants en el seu vessant NW. Existeix en la zona una bona representació d'hàbitats inclosos en l'Annex I de la Directiva 92/43/CEE. La nidificació de les espècies d'aus protegides *Falco peregrinus* i *Hieraaetus pennatus* incrementa l'interès de la zona. Per altra banda, a la zona encara hi creixen algun teixos silvestres, una espècie molt escassa a Mallorca. Com amenaces principals cal citar l'ús recreatiu no regulat, l'activitat cinegètica intensa i els incendis forestals.
- ES5310082 ZEC L'Estaca a Punta Deià. Zona marítim-terrestre amb 1.003,29 ha. La qualitat i importància d'aquesta zona es basa en la presència d'hàbitats de l'Annex I de la Directiva 92/43/CEE. Les principals amenaces són l'ús recreatiu no regulat, sobretot des d'embarcacions, i els incendis forestals.

Àrea Natural d'Especial Interès (ANEI) Serra de Tramuntana, que reforça la protecció dels hàbitats i del patrimoni cultural lligat al paisatge.

Aquest conjunt de figures consolida Deià com un municipi d'alt valor ambiental i patrimonial, on la conservació de la natura i la gestió sostenible del territori esdevenen una prioritat. (Govern de les Illes Balears, 2007; Annex I, Mapes 2 i 3).

5.6. Ramaderia

En total, hi ha 20 explotacions censades que mantenen alguna activitat amb bestiar, sumant 379 animals entre totes les espècies (REGA, 2025) (Taula 11).

Les espècies més habituals són les ovelles (247 caps), distribuïdes en la major part d'explotacions, especialment emprades per al control de vegetació en olivars. També es troben:

- 16 explotacions amb oví, moltes d'elles amb petits ramats destinats a neteja de finques.
- 39 gallines i 9 oques i 2 ànneres, en alguns casos amb finalitats de producció domèstica o control biològic.
- 32 cavalls/ases (equins), destacant-ne l'ús tradicional i com a mitjà de transport intern dins finques en zones de difícil accés.
- 2 cabres (caprí) en explotacions puntuals.
- 30 arnes d'abelles, indicant una activitat apícola incipient amb potencial de valor afegit.

EXPLOTACIONS	ABELLES	ÀNNERES	CAPRÍ	EQUÍ	GALLINES	OQUES	OVÍ	TOTAL
1	30	2	16	16	12	9	37	122
2							63	63
3					12		25	37
4							22	22
5							20	20
6							19	19
7					10		7	17
8				2			10	12
9				3			8	11
10			0	4			7	11
11			4		5			9
12							8	8
13							7	7
14							6	6
15							4	4
16							4	4
17				2				2
18				2				2
19				2				2
20				1				1
Total	30	2	20	32	39	9	247	379

Taula 11. Explotacions i caps de ramat a Deià 2025. Font: Elaboració pròpia amb dades de REGA 2025

Aquesta activitat ramadera, tot i no tenir una dimensió comercial destacada, juga un paper rellevant en la gestió agroecològica, especialment amb el control forestal, del sotabosc i manteniment d'olivars, en opinió de les persones entrevistades, *és l'única manera que tenen per mantenir els olivars "nets"*. Són guardes petites i que també fan autoconsum (Entrevistes, Annex II).

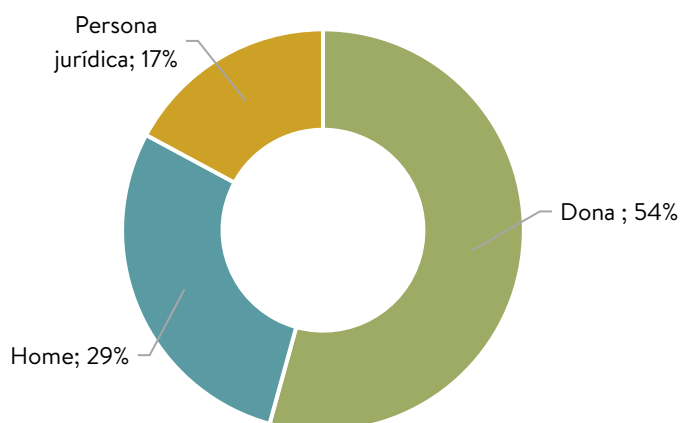
Imatge 13. Ovella a una finca de la Serra de Tramuntana. Foto: Arxiu APAEMA (2016).

5.7. Estructura agrària

Actualment, al municipi de Deià hi ha 35 explotacions agràries declarades (RIA, 2025). Dues d'aquestes estan inscrites com ecològiques (CBPAE 2025). Al Gràfic 7 i 8 s'amplia aquesta informació.

L'anàlisi del perfil dels titulars de les explotacions agràries evidencia una clara dualitat entre productors locals, majoritàriament petits, d'edat avançada i no professionals, i algunes grans explotacions gestionades per persones o entitats d'alt poder adquisitiu (Entrevistes, Annex II), que no depenen econòmicament de l'activitat agrària (Taula 12).

- Persones físiques: representen la majoria (83% del total, amb 29 explotacions). Només una explotació està declarada com a gestionada per un agricultor professional, evidenciant una dedicació majoritàriament parcial o complementària a altres activitats.
- Persones jurídiques: sumen 6 explotacions, vinculades sovint a societats patrimonials o propietaris amb capacitat econòmica elevada, que mantenen el conreu per motius paisatgístics o d'ús recreatiu.
- El 54% dels titulars físics són dones i el 29% homes (Gràfic 7).

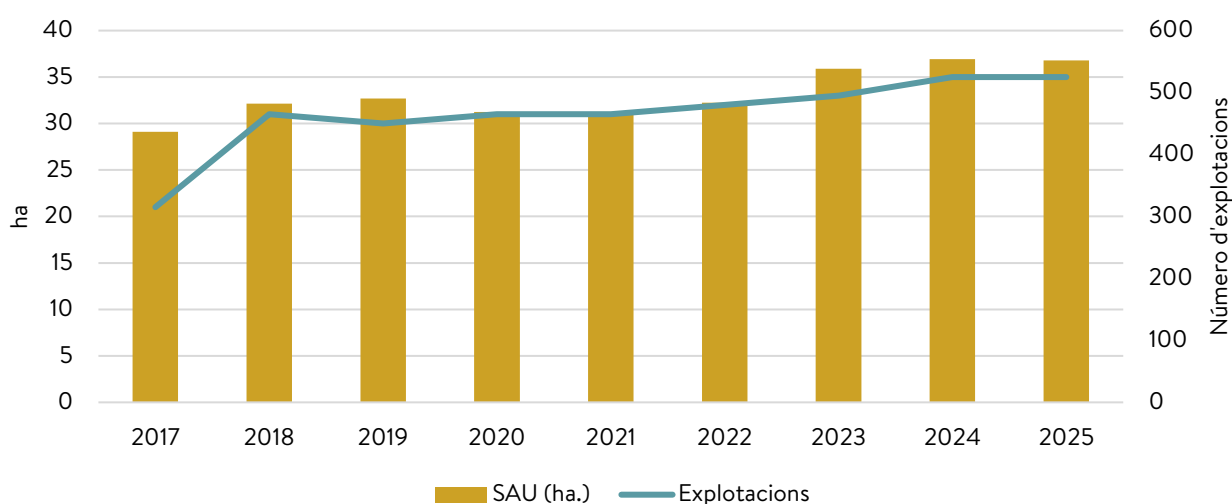
Gràfic 7: Distribució per tipologia de titulars d'explotació. Font: Elaboració pròpia amb dades del RIA (2025).

Com a la resta de les Illes Balears, la major part dels titulars d'explotacions agràries són majors de 60 anys. Només es detecten titulars joves en casos molt puntuals, i part corresponen a membres de figures jurídiques. El sector primari és un sector amb envelliment estructural i poc relleu generacional actiu. De fet, la falta de relleu generacional, amb pocs joves interessats, és un punt que comparteixen la majoria de les persones entrevistades (Entrevistes, Annex II) però el comentari d'una persona de "si algú fa alguna cosa i altra gent veu que treu un profit, es pot contagiar" és una mostra d'optimisme i futur.

EDAT	?	1	2	17	26	36	50 A 55	55 A 65	65 A 80	> 80	TOTAL
Dona	2					1	3	3	4	6	19
Home	2							4	2	2	10
Jurídica	1	1	1	1	1				0	1	6
Total	5	1	1	1	1	1	3	7	6	8	35

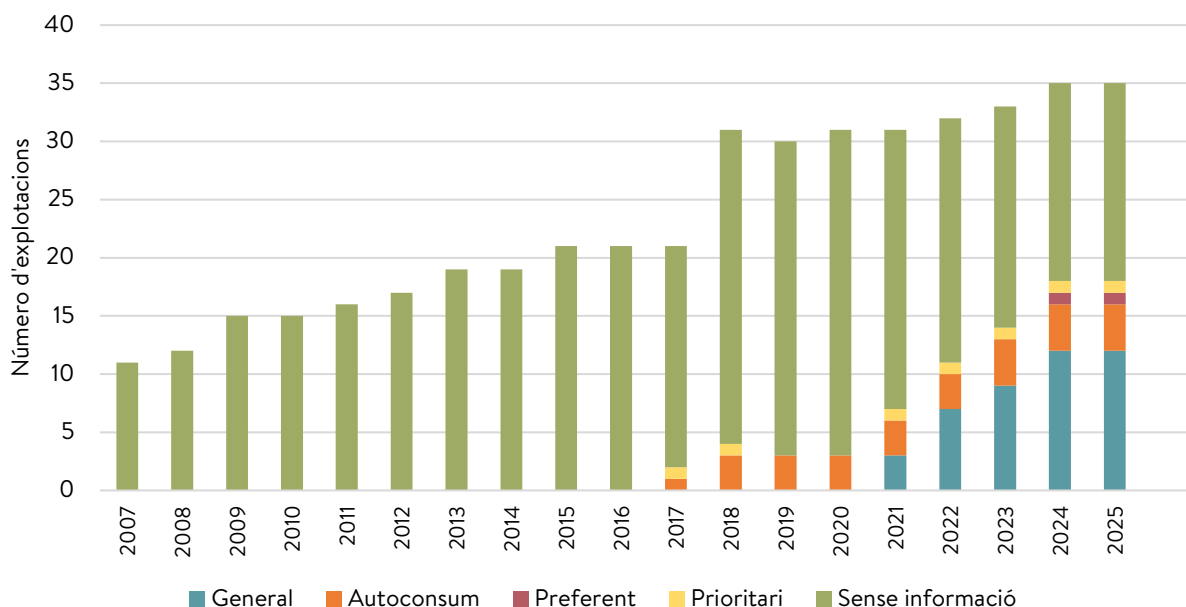
Taula 12. Distribució de l'edat dels titulars d'explotacions agràries. Font: Elaboració pròpia amb dades del RIA (2025).

L'estructura productiva s'ha anat diversificant lleugerament durant els darrers anys, especialment amb la incorporació de noves categories d'explotacions segons la seva orientació productiva. Tot i això, la majoria d'explotacions no han definit clarament la seva orientació prioritària fins fa pocs anys, mantenint-se classificades com a “sense informació”.

Gràfic 8. Evolució del nombre d'explotacions i superfície SAU (ha). Font: Elaboració pròpia amb dades del RIA (2025).

L'opinió de les persones entrevistades és que algunes de les explotacions de major extensió o valor patrimonial són gestionades per titulars o empreses amb alt poder adquisitiu, no vinculats directament a l'activitat agrària com a mitjà de vida. Aquest fenomen, present en diversos municipis de característiques similars, contribueix a mantenir el paisatge agrícola, però no sempre assegura una gestió activa ni productiva de les finques, “la gestió és més aviat com un jardí que com explotació agrícola”. Així mateix l'activitat agrícola està molt condicionada per les limitacions d'aigua, l'orografia abrupta i el cost elevat de mantenir infraestructures com marges i sistemes de reg (Entrevistes, Annex II).

Gràfic 9. Evolució dels tipus d'explotacions agràries presents a Deià. Font: Elaboració pròpia amb dades del RIA (2025).

Si s'analitza el gràfic 6, es pot comprovar com les explotacions generals han crescut significativament en els darrers anys, passant de 3 explotacions el 2021 a 12 el 2024. Aquestes explotacions es corresponen amb finques de producció regular que comercialitzen la seva producció de manera habitual. L'autoconsum s'ha mantingut estable amb petites variacions, amb 4 explotacions en l'actualitat, orientades a la producció per a consum propi. Les figures professionals, Preferent i Prioritària, representen casos puntuals (1 explotació cadascuna), normalment associats a explotacions amb característiques singulars o amb un alt valor ecològic o social. Finalment, la categoria d'explotacions "sense informació", que inicialment incloïa la totalitat de les explotacions, ha anat disminuint progressivament fins a situar-se en 17 explotacions el 2025, reflectint una major regularització i classificació administrativa del sector.

Pel que fa a l'estructura de la tinença de la terra al municipi ha evolucionat notablement des de 2007 fins a 2025, amb una clara preeminència del règim de lloguer i una propietat que es manté estable però minoritària (Taula 13). *"Només quedem els que tenim un vincle de padrins, una situació més romàntica que professional"* (Entrevistes, Annex II).

- El lloguer del 100% de la superfície de l'explotació ocupa una proporció important i s'ha mantingut constant en al voltant de 276-287 ha des de 2015.
- La propietat total és minoritària, amb valors estables propers als 62-67 ha, sense canvis estructurals significatius.
- La propietat parcial (50,99%) és pràcticament inexistent o testimonial (6,32 ha en alguns anys, desapareixent després de 2019).
- El grup de "sense dades" presenta grans variacions, mostrant valors molt elevats a partir de 2015, arribant fins a 751,7 ha. el 2025, fet que indica una manca important d'informació fiable sobre la titularitat o el règim d'explotació real de moltes superfícies.

ANY	LLOGUER 100%	PROPIETAT 100%	PROPIETAT 50,99%	SENSE DADES	TOTAL
2007	-	13,46	-	94,66	108,12
2008	266,15	13,46	-	94,62	374,23
2009	266,15	55,84	-	314,73	636,72
2010	266,15	54,88	-	320,55	641,58
2011	266,15	54,88	6,32	320,44	647,79
2012	266,15	60,96	6,32	115,32	448,75
2013	266,15	61,57	6,32	158,56	492,60
2014	266,15	62,38	6,32	149,29	484,14
2015	280,66	62,38	6,32	654,73	1.004,10
2016	280,66	62,38	6,32	660,93	1.010,30
2017	280,66	62,31	6,32	624,41	973,70
2018	276,93	62,31	6,32	639,85	985,41
2019	276,93	62,91		652,25	992,09
2020	276,93	62,70		630,88	970,51
2021	276,93	62,70		630,72	970,35
2022	276,93	62,70		647,49	987,12
2023	276,93	63,78		707,97	1.048,70
2024	287,77	66,94		749,27	1.104,00
2025	287,77	66,94		751,70	1.106,40

Taula 13. Règim de tinença de la terra dedicada a l'activitat agrària al municipi de Deià. Font: Elaboració pròpia amb dades del RIA (2025).

Sobre el repartiment de la propietat de la terra, siguin béns rústics o urbans, els titulars de béns urbans (Taula 14) han augmentat gairebé un 64% en 18 anys (de 614 a 1.007 titulars) i els titulars de béns rústics han crescut un +73% (de 272 a 470 titulars). El nombre total de titulars (urbans i/o rústics) ha passat de 786 el 2006 a 1.156 el 2024 (+47%), reflectint un augment global de la propietat i la fragmentació de les finques.

La majoria de les persones entrevistades pensen que aquest és un tema rellevant i creuen que la posada en marxa d'iniciatives que permetin mecanismes de mediació perquè persones sense propietat puguin accedir a terres cultivables amb seguretat jurídica, així com fomentar la cessió d'ús de terres infrautilitzades a través de l'ajuntament o entitats locals seria molt positiu. La majoria de les persones entrevistades 75% estarien d'acord que es fes feina amb aquesta direcció (Entrevistes, Annex II).

ANY	NOMBRE DE TITULARS BÉNS URBANS	NOMBRE DE TITULARS BÉNS RÚSTIC	NOMBRE DE TITULARS DE BÉNS URBANS I RÚSTICS
2006	614	272	786
2007	669	272	839
2008	697	283	874
2009	711	283	892
2010	738	283	917
2011	753	291	937
2012	772	303	953
2013	784	307	959
2014	802	319	978
2015	845	354	1006
2016	862	359	1020
2017	871	373	1027
2018	885	387	1044
2019	896	394	1049
2020	926	414	1078
2021	944	429	1097
2022	970	449	1119
2023	985	449	1131
2024	1007	470	1156

Taula 14 Titulars den béns urbans i rústic. Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IBESTAT (2025).

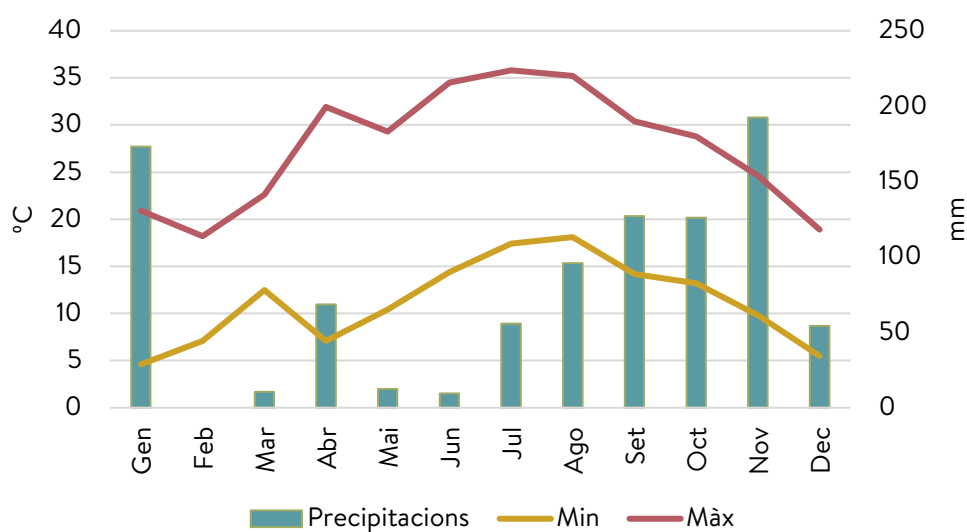
***Imatge 14:** Vista cap a s'Empeltada. S'observa la colonització dels pins a les marjades. Foto Arxiu APAEMA (2025).*

5.8. Aigua

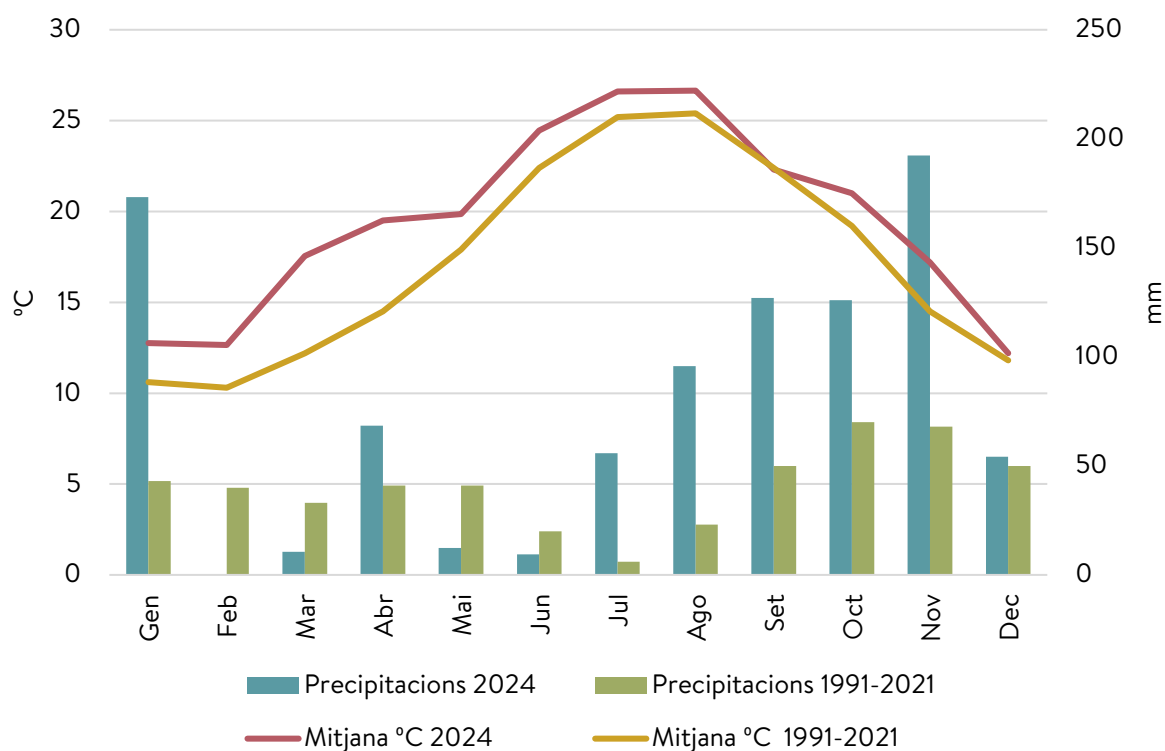
a) Clima i pluviometria

Per poder entendre la problemàtica de l'aigua i la seva importància en un context geogràfic com el que es tracta, en primer lloc és imperatiu atendre la climatologia i veure, a grans trets, quina és la influència que té aquesta en la disponibilitat del recurs aigua a Deià. En un context d'emergència climàtica, de pluviometria canviant i d'evapotranspiració cada vegada més exagerada en determinats moments de l'any, l'aigua suposa tot un repte per a qualsevol municipi mallorquí. Deià no n'és una excepció.

En perspectiva, l'any 2024 (Gràfics 10 i 11) mostra anomalia climàtica significativa en relació amb la mitjana de les darreres dècades (BalearsMeteo, 2025; Climate Data, 2025). En temperatura, les màximes d'estiu van superar amb escreix la mitjana històrica, arribant a 35,8 °C al juliol (uns 7 °C més que el valor mitjà). En precipitació, mentre la mitjana anual de pluges és de 485 mm, al 2024 es varen registrar més de 800 mm fins al novembre, destacant episodis extrems com els 192,4 mm al novembre o els 173,2 mm al gener, que doblen o tripliquen els valors habituals. En canvi, hi hagué mesos de sequera absoluta (febrer amb 0 mm).

Gràfic 10. Resum climàtic de Dejà any 2024 Font: Elaboració pròpia amb dades de BalearsMeteo (2025).

Gràfic 11. Comparativa de mitjanes climàtiques del 2024 i de 1991-2021 Font: Elaboració pròpia amb dades de BalearsMeteo (2025) i Climate Data (2025).

La comparació que fa el Gràfic 11 reflecteix una clara tendència a majors extrems climàtics: estius més calorosos i prolongats, que intensifiquen l'estrès hídric i augmenten el risc d'incendis; i pluviometria més

irregular, amb mesos completament secs alternats amb episodis de pluja torrencial, que provoquen problemes d'escorrentia i dificulten l'aprofitament agrari de l'aigua.

En conjunt, la realitat climàtica recent confirma l'escenari de vulnerabilitat del territori de Deià davant el canvi climàtic, amb un impacte directe sobre els cultius de secà tradicionals, la gestió forestal i la disponibilitat d'aigua per a l'agricultura i el consum humà.

b) Recursos hídrics i hidrografia del municipi de Deià

El municipi de Deià forma part de la massa d'aigua subterrània identificada com a 1802M3 Valldemossa, una unitat hidrogeològica de primer ordre dins la Serra de Tramuntana i que està delimitada en el Pla Hidrològic de les Illes Balears per al període 2022-2027, aprovat mitjançant el Real Decreto 49/2023 (PHIB, 2023; Annex I, Mapa 8).

L'any 2024 l'ajuntament amb GestAmbiental van redactar el *Pla de Gestió Sostenible de l'Aigua* (Lliteres N., 2024), un instrument per conèixer, gestionar i millorar l'ús de l'aigua al municipi. En aquest, es detalla que la massa d'aigua 1.802 m³ està qualificada amb un estat quantitatiu bo, un percentatge d'explotació del 8,58%, un nivell sense tendència i sense risc de clorurs. Els recursos d'aigües subterrànies disponibles al 2027 son de 5,690 hm³ i les reserves de 0,702 hm³ (PHIB, 2023).

Al municipi s'hi ubiquen 56 punts de captació, inclosos pous i sondejors autoritzats. Els diversos usos que es fan d'aquestes captacions, ja siguin sondejors com a fonts son: abastiment, domèstic, reguiu, embotellat, camions i hotels. (DGRH, 2025; PHIB, 2023; Annex I Mapa 8).

La principal font d'abastament d'aigua potable del municipi és la Font d'Es Molí, que té un cabal irregular al llarg de l'any i durant els mesos d'estiu és insuficient. Davant la insuficiència de la Font d'Es Molí, l'abastament es complementa mitjançant l'extracció d'aigua subterrània amb el Pou des Verger, el qual no disposa de volum màxim d'extracció anual al Cens d'Aigües Subterrànies, i amb la compra d'aigua en camions durant els mesos d'estiu (Lliteres, N., 2024) (Taula 15). La distribució és la següent:

- Font principal: Font d'Es Molí (82–93% del subministrament anual entre 2021 i 2023).
- Pou des Verger: reactivat el 2023 (6,6% del volum subministrat).
- Pou de Sa Senyora: en tràmit d'autorització.
- Compra d'aigua amb camions cisterna: entre el 6 i el 18% del volum anual durant l'estiu.

L'estacionalitat en el consum d'aigua és significativa, amb un increment notable durant els mesos d'estiu. Per exemple, el mes d'agost de 2023 es va registrar el consum màxim amb 13.011 m³, mentre que el mes de gener es va registrar el consum mínim amb 3.045 m³, representant un increment del 327% entre aquests dos mesos (Lliteres, N., 2024).

ANY	SUBMINISTRAT (hm³)	CONSUM (hm³)	% NO COMPTABILITZADA
2010–2014	0,127	0,089	30%
2015	0,12	0,085	28,75%
2016–2018	0,121 – 0,124	0,086 – 0,088	~29%
2019	0,133	0,093	30%
2020	0,113	0,074	34,18% (màxim)
2021	0,114	0,077	32,20%
2022	0,117	0,08	31,68%
2023	0,118	0,08	31,77%

Taula 15. Evolució del consum d'aigua i pèrdues. Font: Elaboració pròpia amb dades de Portal de l'Aigua de les Illes Balears (2025).

El consum d'aigua es distribueix de la següent manera entre els diferents sectors del municipi:

- Sector Llucalcari: 47,2%
- Sector Poble: 31,7%
- Sector Son Bauçà: 10,6%
- Sector Anell: 10,5%

Tots els sectors presenten una estacionalitat en el consum, amb volums màxims concentrats als mesos d'estiu. Destaca especialment el Sector Llucalcari, on el consum augmenta un 825% entre els mesos de gener i agost.

La xarxa de distribució d'aigua presenta un nivell de pèrdues elevat. L'any 2023, les pèrdues es van situar en un 32%, superant el límit establert pel Pla Hidrològic de les Illes Balears (PHIB 2021), que era del 25% per al 2021 i es preveu que sigui del 17% per al 2027. Aquesta situació implica una necessitat de millora i manteniment de la infraestructura per reduir les pèrdues i garantir un subministrament eficient.

c) Estació depuradora d'aigües residuals (EDAR)

L'EDAR de Deià, gestionada per l'Agència Balear de l'Aigua i de la Qualitat Ambiental (ABAQUA), té una capacitat de disseny per a una població de 3.100 habitants i un cabal de disseny de 169.725 m³/any. L'any 2019, el cabal depurat va ser de 114.790 m³, indicant que la depuradora està dimensionada adequadament per a les necessitats actuals del municipi. (ABAQUA 2025)

L'efluent de l'EDAR de Deià és abocat a un pou d'infiltració. Es preveu la realització d'un estudi per a l'aprofitament de l'aigua depurada i la seva regeneració (Lliteres, N., 2024), amb l'objectiu de determinar

els tractaments necessaris per a la seva reutilització en usos com el reg de zones verdes municipals, establiments hotelers o reg agrícola. D'acord amb l'Informe de Sanejament i Depuració 2022 elaborat per ABAQUA, la salinitat de l'aigua residual d'entrada a l'EDAR de Deià no supera el llindar de 3 mS/cm establert com a màxim per garantir l'ús agrícola de l'aigua depurada. Això representa una oportunitat per al municipi per valorar futurs projectes de reutilització de l'aigua depurada, en el marc d'una gestió circular i eficient dels recursos hídrics.

d) L'aigua a les explotacions agrícoles i ramaderes

El municipi de Deià, segons consta al registre públic hidrològic, disposa de 55 captacions d'aprofitament d'aigües subterrànies, tots ells legalitzats o en tràmit (DGRH, 2025) (Annex I, Mapa 8). Cal tenir en compte que alguns d'aquests punts poden ser expedients antics i que actualment estiguin en desús com també l'existència de sondejors no legalitzats. Els diversos usos que es fan d'aquestes captacions, ja siguin sondejors com a fonts són: abastiment, domèstic, reguiu, embotellat, camions i hotels (DGRH, 2025). De les 55 captacions, n'hi ha 26 que corresponen a ús de regadiu amb 10 fonts i 16 sondejors (Taula 16). No a totes les captacions hi figura la informació de cabal instantani o el volum màxim anual. A la Taula 17, s'ha tret una mitjana dels sondejors, així com els màxims cabals permesos.

Algunes fonts proveeixen d'aigua a diverses explotacions per un temps limitat repartit per hores entre els diferents veïns (Entrevistes, Annex II). Aquestes fonts redueixen considerablement el cabal als mesos d'estiu, just quan la demanda és més gran. Així mateix, no poques finques utilitzen l'aigua de xarxa per regar. La sequera que sofreix la zona els anys obliga a l'ajuntament a prendre mesures i als mesos d'estiu a reduir l'ús d'aigua de la xarxa i fins i tot es talla completament, sent un gran problema per les explotacions que just disposen de ella (Entrevistes, Annex II).

Alguns sondejors s'han salinitzat, fins i tot es coneix d'un cas d'una possessió que disposen d'una planta dessalinitzadora (Entrevistes, Annex II).

CODI DEL SONDATGE	ÚS AUTORITZAT	TIPUS APROFITAMENT	CABDAL INST (l/s)	VOLUM MAX ANUAL (m³)	PROFUNDITAT
AAS_17386_Vigent-AAS_17386	Domèstic i regadiu	Sondeig	0,50	400	250
AAS_10129_Vigent-AAS_10129	Reguiu	Sondeig	1,00	7.000	75
AAS_18367_Vigent-AAS_18367	Reguiu	Sondeig	0,50	400	300
ACA_122_Vigent-ACA_122	Reguiu	Font		15.120	
ACA_123_Vigent-ACA_123	Reguiu	Font			
ACA_211_Vigent-ACA_211	Reguiu	Font			
ACA_230_Vigent-DI-_4257	Reguiu	Font			

CODI DEL SONDATGE	ÚS AUTORIZAT	TIPUS APROFITAMENT	CABDAL INST (l/s)	VOLUM MAX ANUAL (m³)	PROFUNDITAT
ARE_1601_Vigent- ARE_1601	Reguiu	Sondeig	0,00	4.900	
ARE_2210_Vigent- ARE_2210	Reguiu	Sondeig			
AAS_5329_Vigent- AAS_5329	Reguiu i domèstic	Sondeig	0,50	500	70
AAS_5465_Vigent- AAS_5465	Reguiu i domèstic	Sondeig	0,50	500	197
AAS_7672_Vigent- AAS_7672	Reguiu i domèstic	Sondeig	0,50	500	350
AAS_9518_Vigent- AAS_9518	Reguiu i domèstic	Sondeig	1,00	3.000	350
AAS_9519_Vigent- AAS_9519	Reguiu i domèstic	Sondeig	0,50	500	173
AAS_9520_Vigent- AAS_9520	Reguiu i domèstic	Sondeig	0,50	500	65
AAS_9673_Vigent- AAS_9673	Reguiu i domèstic	Sondeig	0,50	500	303
ARE_305_Vigent- ARE_305	Reguiu i domèstic	Sondeig	0,00	3.000	
ARE_307_Vigent- ARE_307	Reguiu i domèstic	Sondeig	0,17	3.000	
ARE_308_Vigent- ARE_308	Reguiu i domèstic	Font	2,64	2.800	
ARE_309_Vigent- ARE_309	Reguiu i domèstic	Sondeig	0,08	1.000	
ARE_3717_Vigent- ARE_3717	Reguiu i domèstic	Font des Molí			
ARE_3999_Vigent- DI-_21184	Reguiu i domèstic	Font des Molí			
ARE_4000_Vigent- DI-_21185	Reguiu i domèstic	Font des Molí			
ARE_4001_Vigent- DI-_21183	Reguiu i domèstic	Font des Molí			
REG_184_Vigent- REG_184	Reguiu i domèstic	Font			
ARE_3600_Vigent- ARE_3600	Reguiu i domèstic	Sondeig			

Taula 16. Sondejos i fonts registrades al registre públic hidràulic dins dels límits de Deià. Cal tenir en compte que algunes d'aquestes autoritzacions són antigues i podries no estar actualitzades. Font: Elaboració pròpia amb dades de la DGRH (2025).

ÚS AUTORIZAT	TIPUS APROFITAMENT	VALOR	CABAL INST (l/s)	VOLUM MAX ANUAL (m³)	S.PROF SONDEIG	CODI MASSA AIGUA
Reguiu, Reguiu i domèstic	Sondeig	Mitjana	0,52	1.835,71	177,75	1802M3
Reguiu, Reguiu i domèstic	Sondeig	Màxima	1,00	7.000,00	350,00	1802M3

Taula 17. Mitjana del cabdal instantani i volum màxim autoritzats a Deià. Elaboració pròpia amb dades de la DGRH (2025).

Aquesta informació posa de manifest la necessitat de promoure un ús eficient dels recursos hídrics disponibles i de considerar l'ampliació o reactivació d'altres pous o sondejors agrícoles amb autorització administrativa, sempre en el marc de la normativa vigent i tenint en compte l'estat ambiental dels aqüífers, per això és imprescindible la realització dels assajos de bombeig cada cert temps.

Per a les persones entrevistades, l'aigua, és una de les problemàtiques més importants la manca de disponibilitat, privatització històrica dels drets d'aigua, i dificultats per a noves infraestructures (aljubs, cisternes). Millorar la gestió de l'aigua és fonamental pel 90% de les persones entrevistades (Entrevistes, Annex II).

Des del any 2021 existeix una Ordenança fiscal reguladora de l'impost sobre construccions, instal·lacions i obres (ICIO). Bonificació del 95% de la taxa ICIO per a obres relacionades amb recuperació d'infraestructures hidràuliques.

5.9. Impactes i riscos naturals

a) Risc d'incendi

El 56% de la superfície de Deià es troba en Zona d'Alt Risc d'Incendis ZAR (Annex I, Mapa 7; Tecnosylva SL, 2015), que comprèn les categories alt, molt alt i extrem. De la superfície restant, el 21% es troba en zona de risc moderat i el 23% en zona de risc baix. Aquestes dades reflecteixen la considerable proporció superficial del municipi que requereix actuacions per reduir el risc d'incendi, prioritzant sempre les zones ZAR (IFN, 2012 i Tecnosylva SL, 2015).

El municipi compta amb un Pla d'Actuació d'Àmbit Local d'Incendis Forestals (2024-2033). És un document estratègic orientat a reduir el risc d'incendis forestals i a reforçar la resiliència del paisatge del municipi. Parteix d'una diagnosi clara: el terme municipal de Deià presenta una elevada vulnerabilitat davant el foc a causa de l'abandonament progressiu de l'activitat agrària, la continuïtat del combustible vegetal i la presència de nuclis habitats envoltats de massa forestal. A tot això s'hi suma una orografia complexa, amb forts pendents i accessos limitats, que dificulta tant la prevenció com la resposta en cas d'emergència.

El pla proposa una estratègia integral basada en la gestió preventiva i la recuperació del mosaic agroforestal tradicional com a eina clau per reduir el risc. Es planteja fomentar el manteniment de terres

agrícoles i pastures, la neteja de marges i camins, i la creació de franges de protecció al voltant de zones habitades i infraestructures crítiques. La reactivació de l'activitat agrària és considerada una mesura de prevenció efectiva, ja que redueix la càrrega de combustible i afavoreix la gestió activa del territori.

A més, el PAAL inclou accions per millorar les infraestructures de suport a la lluita contra incendis, com ara punts d'aigua, accessos i sistemes de vigilància. També aposta per la formació i la sensibilització de la població local, amb l'objectiu d'implicar tant els propietaris com els residents en la cultura de la prevenció. El projecte es concep com un procés col·lectiu que requereix la coordinació entre l'Ajuntament de Deià, el Consell de Mallorca, l'Ibanat, i altres actors vinculats al territori.

La gestió forestal i els incendis és un dels temes importants per a les persones entrevistades, molts tenen molta cura de tenir les seves finques (o les que gestionen) ben netes mentre altres finques estan molt brutes, augmentant el perill d'incendi (Entrevistes, Annex II).

b) Problemàtica amb les cabres. Impactes ecològics i socioeconòmics

A Deià, com a moltes zones de la Serra de Tramuntana, existeix una població important de cabres no gestionades que provenen majoritàriament de l'abandonament agorramader i del tancament de les activitats tradicionals de muntanya. Es tracta d'una espècie impròpia dels ecosistemes insulars, d'interès com a raça ramadera i aprofitada cinegèticament en algunes finques de muntanya. (Mayol et al., 2018). Els efectes que tenen aquesta superpoblació de cabres sobre el medi natural són:

- Degradació de la vegetació: consumeixen la regeneració natural (alzines, teixos, endemismes vegetals), afectant la successió ecològica.
- Alteració de la fauna: destrueixen hàbitats d'espècies vulnerables i impedeixen la recuperació de comunitats vegetals claus.
- Risc post-incendi: dificulten la regeneració natural després dels incendis forestals, mantenint el sòl nu.
- Increment de l'erosió: pasturen sobre pendents fràgils, provocant pèrdua de sòl.
- Efectes sobre l'activitat humana:
- Danys als cultius de muntanya, especialment als fruiters i oliveres.
- Degradació d'infraestructures agràries: marges, tanques velles, basses, camins...
- Risc per a la seguretat viària, especialment a carreteres de muntanya.
- Conflictes de gestió: propietaris, ramaders, caçadors i administració pública tenen interessos divergents.

L'efecte persistent de les cabres pot ser irreversible sobre molts dels ecosistemes insulars, tant sobre la flora com la fauna, agreujat en el context actual de canvi climàtic. Limiten el bon estat i renovació dels alzinars i la regeneració post incendi de nombroses àrees cremades els darrers anys, impeding la seva dinàmica i successió natural. Suposen una amenaça per a la pervivència de moltes espècies protegides i amenaçades (per exemple, el teix i diversos endemismes). Actualment, no tenen cap efecte rellevant

sobre la prevenció d'incendis, ja que no estan dirigides a reduir el combustible de forma estratègica, tot i que si que ho poden fer, sempre i quan hi hagi un gestor que mení els ramats a on toca, quan sigui convenient i en una densitat òptima (Mayol et al, 2018).

El control de cabres preocupa al 85% de les persones entrevistades. La percepció generalitzada de plaga que afecta conreus i regeneració forestal, amb opinions dividides sobre la seva gestió. Facilitar i subvencionar els tancaments seria molt necessari (Entrevistes, Annex II).

c) Erosió

La Serra de Tramuntana, incloent-hi el municipi de Deià, enfronta diversos desafiaments relacionats amb la pèrdua de sòl i l'erosió, a causa de factors naturals i humans.

- Abandonament agrari i forestal: L'abandonament de les pràctiques agrícoles tradicionals ha provocat una expansió dels boscos sobre terres de conreu, especialment a partir dels anys 1950, (Bauzà, J., 2023). Aquest canvi ha reduït la gestió activa del territori, augmentant el risc d'erosió i incendis forestals. Així com la presència incontrolada de cabres (Mayol et al, 2018).
- Canvi climàtic. Afecta especialment per l'increment de les temperatures, la reducció i irregularitat de les precipitacions i els episodis extrems com pluges torrencials o períodes de sequera. Aquests canvis tenen un impacte directe tant sobre el cicle de l'aigua, com sobre els processos erosius, (Meteoclim, 2025)
- Pressió urbanística. Els processos d'urbanització dispersa a zones de pendent, característiques de Deià, tenen una repercussió directa en la desestabilització del sòl i l'increment dels processos erosius. L'obertura de nous camins i vials trenca la continuïtat de les feixes i marges tradicionals, elements clau en la retenció del sòl i l'aigua. La substitució de superfícies permeables (terra, vegetació natural) per superfícies impermeables (formigó, asfalt) incrementa el risc d'escorrentia superficial. La manca de gestió del territori entre parcel·les urbanes provoca zones abandonades, on el sòl queda exposat a la pluja i el vent. La reducció de l'activitat agrària comporta la degradació dels marges de pedra seca, que històricament han estat una eina de control de l'erosió, (Meteoclim, 2025).

El municipi es troba drenat per una xarxa de torrents que desemboquen cap a la costa occidental (Lliteres, N., 2024), amb pendents pronunciats que afavoreixen els processos d'escorrentia ràpida i erosió en episodis de pluges intenses.

Imatge 15. *Marjades amb oliveres. Foto: Georama. CCBY_SA 3.0. (2007).*

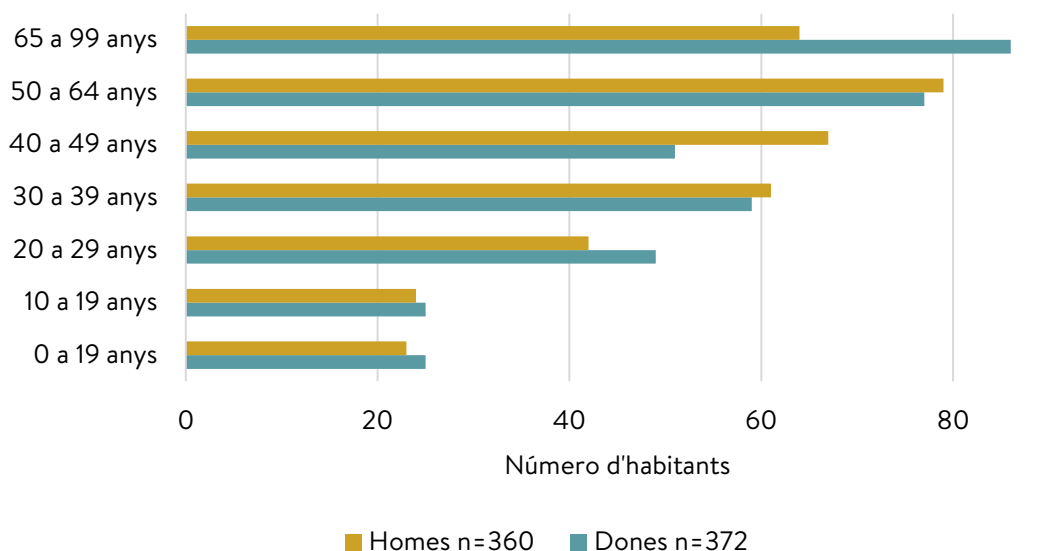
6. ESTRUCTURA I DINÀMICA SOCIOECONÒMICA

6.1. Població

L'any 2024, el municipi de Deià comptava amb 732 habitants. La distribució per sexes és equilibrada, amb 372 dones i 360 homes.

Pel que fa a l'estructura per edats, predomina el grup en edat laboral (20–64 anys), que representa el 66% de la població, mentre que els menors de 20 anys constitueixen només un 13% i les persones majors de 65 anys arriben al 20%.

Aquestes dades reflecteixen un envelliment demogràfic notable i una baixa presència de població jove, factors que suposen un risc de manca de relleu generacional i una creixent dependència dels grups actius per mantenir l'activitat econòmica, social i comunitària del municipi.

Gràfic 12. Habitants del municipi de Deià per edat i sexe. Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IBESTAT (2025).

6.2. Dinàmica econòmica

L'economia de Deià és predominantment turística i de serveis amb un impacte que genera una gran ocupació estacional. Tradicionalment, l'agricultura i l'explotació de l'olivar eren fonts d'ingressos, però ara són majoritàriament d'autoconsum o activitat cultural. Els espais d'oliveres i tarongers es mantenen com a paisatge i patrimoni, més que com a explotació productiva; bona part d'aquest oli és per ús propi i en alguns casos es comercialitza a petita escala. Molts propietaris gestionen marges i forestal manualment, però l'impacte econòmic directe és limitat (Entrevistes, Annex II).

a) Estructura econòmica i laboral

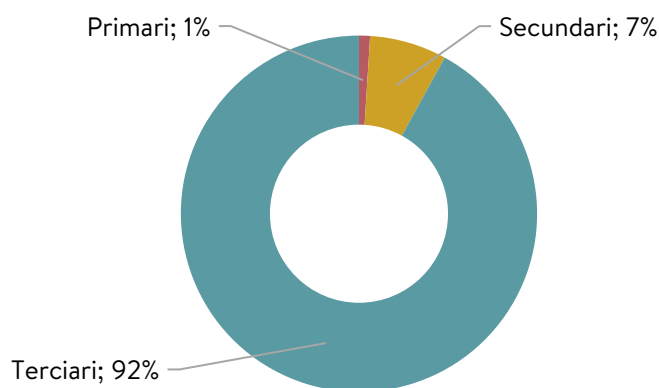
La mitjana de persones afiliades a la Seguretat Social al municipi de Deià era de 666 al 2024, 520 (78%) dels quals figuraven en règim general i 106 (16%) com autònoms. Al 2025, consten 55 persones donades d'alta al règim especial de la llar. En total hi ha 300 treballadors residents a Deià i 673 que tenen el centre de treball localitzat al Municipi. La xifra de demandants de d'ocupació i d'atur és de 31 i 9 persones respectivament (Taula 18).

Amb data de juliol de 2025, hi ha 65 empreses inscrites al municipi de Deià. Així mateix, a la Taula 18 s'inclouen les dades dels treballadors per sectors d'alta dins aquest mes, mostrant el creixement laboral dins la temporada alta al sector turístic (IBESTAT 2025).

ACTIVITAT ECONÒMICA	MITJANA 2024	%	% VARIACIÓ 2023/24	JULIOL 2025	%
Afiliats amb residència al municipi	300		6,1%		
Afiliats amb centre de treball al municipi	673		11,5%		
Total afiliat al municipi de Deià	666		16,9%	895	
Total afiliats règim general	520	78%	12,9%	761	85%
Agrícola-ramader-pesquer	0	0%	-2%	0	0%
Indústria	0	0%	0%	0	0%
Construcció	32	5%	-0,8%	32	4%
Comerç	21	3%	0%	24	3%
Hoteleria i restauració	369	55%	2,8%	610	68%
Resta serveis	98	15%	0%	88	10%
Total afiliats règim autònom	106	16%	4,0%	118	13%
Agrícola-ramader-pesquer	6	1%	1%p	6	1%
Indústria	2	0%	-1,1%	5	1%
Construcció	10	2%	-0,4%	7	1%
Comerç	15	2%	-0,5%	19	2%
Hoteleria i restauració	24	4%	1,7%	32	4%
Resta serveis	49	7%	-0,8%	40	4%
Total afiliats règim de la llar		0%	13,5%	55	6%
Total demandants d'ocupació	31	5%	-9,3%	7	1%
Total demandants aturats	9	1%	-18,5%	9	1%

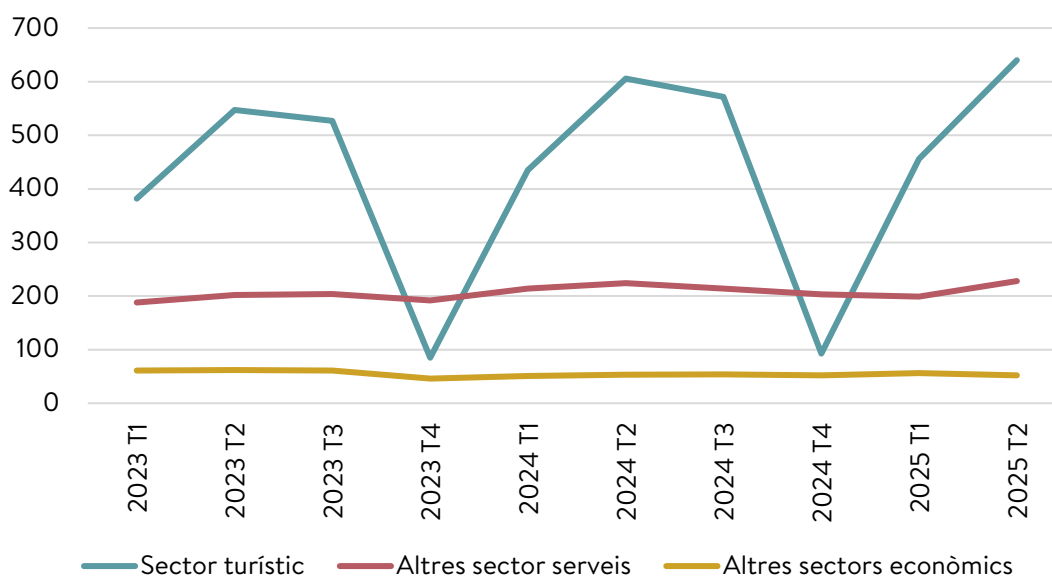
Taula 18. Persones treballadores per activitat econòmica i règim. Font: Elaboració pròpia segons les dades d'afiliació a la Seguretat Social publicades per l'IBESTAT (2025)

Amb 369 persones ocupades (el 55% del total) a l'hostaleria i 98 (15%) a la resta de serveis mostra que el turisme és, amb diferència, el sector econòmic més rellevant de Deià. Al gràfic 13 es veu la importància del sector terciari, un efímer sector secundari i un irrellevant sector primari: segons dades més recents de la Seguretat Social, a Deià hi ha 7 persones treballadores a l'activitat *Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca*. Consta que 5 són autònoms, falta informació per 2 persones.(IBESTAT, 2025).

Gràfic 13. Distribució del treballadors per sector. Font: Elaboració pròpia segons les dades d'afiliació a la Seguretat Social publicades per l'IBESTAT (2025)

Al Gràfic 14 és veu com afecta l'estacionalitat turística amb l'alta de treballadors al municipi i el seu augment gradual.

Gràfic 14. Evolució per trimestres de l'any del nombre de treballadors. Font: Elaboració pròpia segons les dades d'afiliació a la Seguretat Social publicades per l'IBESTAT (2025).

La informació recollida durant les entrevistes realitzades a diferents perfils de persones habitants del municipi, corroboraren aquesta realitat.

Imatge 16. Marjades a Deià. Foto: Vicens Salvador Torres CCBY_SA 3.0. (2016).

Imatge 17. Panoràmica de Deià. Foto: Arxiu APAEMA (2025).

6.3. Anàlisi de cadenes de valor i mercat local

Les cadenes de valor fan referència a com els productes agraris es produeixen, es transformen i arriben als consumidors. S'analitza tot el recorregut del producte, des del camp fins al plat, identificant qui hi participa (pagesos, elaboradors, distribuïdors, comerços, consumidors) i com es reparteix el valor entre ells. També permet veure on es perden oportunitats, com millorar la rendibilitat i com reforçar la cooperació dins del sector.

Pel que fa al mercat local, s'estudia fins a quin punt la producció agrària es ven i es consumeix dins del municipi o comarca, a través de canals curts com mercats setmanals, venda directa o restauració local. Això ajuda a entendre el grau de sobirania alimentària, la connexió entre productors i consumidors, i les barreres que dificulten un sistema agroalimentari més arrelat, sostenible i just per al territori.

a) Producció primària estimada

Com s'ha analitzat anteriorment, Deià presenta un paisatge agrícola fragmentat i amb fort pendent, on predomina un olivar tradicional i la ramaderia extensiva de petita escala, activitats amenaçades per l'abandonament. Tot i això, partint de la superfície encara en actiu, es poden treure aproximacions de la capacitat productiva del terme:

- Oliva: amb una densitat mitjana de 80-100 oliveres/ha i una producció mitjana de 12-15 kg d'oliva per arbre, la collita total mitjana podria oscil·lar entre les 120 i les 150 tones d'oliva anuals. Equivaldrien a uns valors d'entre 96.000 i 200.000 €, considerant-la tota aquesta convencional.
- Cereals i llegums: la superfície conreada és molt reduïda (unes 10 ha de blat i 5 ha de lleguminoses). Amb rendiments mitjans de 1.200 kg/ha per cereals i 600 kg/ha per llegums, la producció total anual, un any bo agrícolament, rondaria les 15 tones, amb un valor estimat d'entre 4.500 i 6.000 €.
- Hortofructícoles. La producció de l'horta i els fruiters, siguin d'òs o de pinyol, és testimonial i ara mateix es destina en la seva totalitat, segons les entrevistes, a autoconsum. Destaquen experiències d'allotjaments turístics i restaurant que tenen el seu propi hort.
- Ramaderia: hi ha una desena d'explotacions amb bestiar oví i caprí. El cens s'estima en 600 ovelles i 150 cabres, amb una producció anual estimada de 300 mèn i 80 cabrits.
- Producció forestal i altres aprofitaments. El Pla d'actuació forestal (2024-2033) identifica unes 900 ha principalment pinar i garriga amb àrees d'alzinar. Es preveuen aprofitaments puntuals de llenya i biomassa per a consum local, amb una extracció estimada de 150-200 tones anuals de llenya, equivalent a 40.000–50.000 € de valor econòmic si es consideren usos comercials. També s'estima un potencial no aprofitat de biomassa forestal residual d'un 300 tones anuals, utilitzables per a energia o compostatge.

b) Transformació agroalimentària (molins, obradors, cellers)

A Deià no existeix cap infraestructura pública associada al sector agrari, ni tampoc cap cooperativa. Per pal·liar aquesta mancança, i segons una entrevista realitzada, actualment, l'ajuntament està estudiant

aconseguir un espai per destinar-ho a ús de magatzem i serveis pels pagesos i productors (Entrevistes, Annex II).

Tampoc no es coneixen línies de transformació agroalimentària privada, com puguin ser tafones, molins, obradors o cellers.

Partint de la producció primària estimada, si tota l'oliva es destinàs a tafona, la producció resultant d'oli (unes 22.000–28.000 litres) tindria un valor de 220.000–280.000 € al mercat minorista (10 €/l). Si s'hi afegixen petits lots de carn transformada (embotits, formatges artesans o cuina de restauració), el valor afegit total del conjunt agroalimentari del municipi podria assolir uns 400.000–450.000 € anuals. Aquesta xifra situa Deià com un municipi amb producció modesta però d'alt valor afegit, on la rendibilitat depèn sobretot de la transformació local, el turisme rural i la gestió forestal sostenible.

c) Canals de comercialització

La comercialització de la producció primària o transformada es pot donar a través de la venda directa o a través d'intermediaris, siguin botigues o establiments que elaborin el producte per oferir-lo als seus clients. A Deià, el comerç alimentari es concentra en una botiga i un supermercat, que cobreixen les necessitats bàsiques tant dels residents com dels turistes, i un mercat que es fa cada dimecres a plaça, encara que malauradament l'oferta de verdures i aliments és molt baixa (Taula 19).

Deià disposa d'uns 7 establiments hotelers, principalment de petit i mitjà format, potencials compradors o embornals de producte local.

- Hotels de cinc i quatre estrelles orientats al turisme de luxe tranquil, sovint allotjats en antigues possessions o finques rehabilitades.
- Hostals i pensions familiars de caràcter més senzill, que mantenen l'autenticitat i la proximitat amb el visitant.
- Establiments d'agroturisme que combinen l'allotjament amb l'experiència rural i la natura.

L'oferta hotelera es caracteritza per un turisme d'alt valor afegit, molt vinculat a la cultura, la natura i el descans. Per la seva banda, El municipi compta amb uns 21 restaurants i cafeteries amb àmplia oferta gastronòmica.

El 70% de les persones entrevistades estaria d'acord a donar impuls al producte local a la restauració i comerç, però la majoria també creu que falta producte. La sensació més generalitzada és que el turisme valora molt el producte local, mentre algun pensen que no és així. Crear la marca *Deià* un 60% ho veu necessària mentre un 30 estaria en contra i no la creu necessària, també hi ha opinió d'una marca més general com seria la marca *Tramuntana* (Entrevistes, Annex II). “El client ve per la localització i el paisatge, aprecia molt el producte local”. “Si algú es dediqués (fer producte local), li llevarien el producte de les mans” (Entrevistes, Annex II).

OFERTA	
Restaurants/cafè	22
Allotjaments	7 (475 places turístiques)
Botigues i supermercat	2
Mercat setmanal (Plaça)	Dimecres de 8:00 a 13:00h

Taula 19. Possibles focus de comercialització i/o consum local de Deià. Font: Elaboració pròpia amb dades de l'Ajuntament de Deià (2025).

Imatge 18. Tomàtiques de ramellet a Deià. Foto: Chixoy . CCBY-SA 3.0 (2006).

6.4. Polítiques i instruments de suport

Durant les darreres convocatòries del Programa de Desenvolupament Rural (PDR) i del Pla Estratègic de la PAC 2023–2027, un total de 7 sol·licitants del municipi de Deià han estat beneficiaris de diverses línies d'ajut gestionades per FOGAIBA. En conjunt, s'han tramitat 79 expedients i s'ha donat suport a una superfície total de 1.282,35 hectàrees (FOGAIBA, 2025) (Taula 20).

Les línies d'ajut concedides han estat les següents:

- *Ajuda Bàsica a la Renda per a la Sostenibilitat (ABRS)*. Forma part dels ajuts directes de la PAC i assegura un mínim d'ingressos als agricultors actius.

- *Ecorègim / Coberta vegetal espontània o sembrada.* Aquest ecorègim fomenta la cobertura del sòl com a pràctica agroambiental, amb beneficis per a la biodiversitat i la conservació del sòl.
- *Ecorègim / Pasturatge extensiu.* Aquesta ajuda, dins dels ecorègims, promou la gestió sostenible de les pastures mitjançant càrregues ramaderes adequades.
- *Ajuda a l'olivar amb dificultats específiques i alt valor mediambiental.* Aquesta ajuda té com a objectiu donar suport a les explotacions d'olivar tradicional, especialment en zones amb pendent i rendiments baixos, valorant-ne les externalitats ambientals i socials.
- *Foment de la producció integrada (Convocatòria 2023).* Aposta per tècniques sostenibles que optimitzin l'ús dels recursos naturals i minimitzin l'impacte ambiental.
- *Pagaments compensatoris en zones de muntanya (Convocatòria 2024).* Compensen les dificultats de producció agrícola en zones de muntanya i contribueixen a evitar l'abandonament rural.
- *Ajuda forestal PIFO.* Finança actuacions de gestió forestal per reduir el risc d'incendis i millorar la resiliència del territori.

LÍNIES D'AJUDES CONCEDIDES	NOMBRE DE SOL·LICITUDS	SUPERFÍCIE (ha)
Ajuda a l'olivar amb dificultats específiques i alt valor mediambiental	17	104,99
Ajuda bàsica a la renda per a la sostenibilitat (ABRS)	35	370,80
Coberta vegetal espontània o sembrada	3	3,71
Foment de la producció integrada. Convocatòria 2023	2	3,60
Pagaments compensatoris en zones de muntanya. Convocatòria 2024	6	265,01
Pasturatge extensiu	1	260,20
Forestal	15	274,04
Total	79	1.282,35

Taula 20. *Ajudes concedides al municipi deianenc 2023-2027, gestionades per FOGAIBA. Font: Elaboració pròpia amb dades de FOGAIBA (2025).*

Anualment, el *Consorci Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial* (entitat pública, adscrita al *Consell Insular de Mallorca*) elabora un pla estratègic de subvencions, segons la metodologia i el contingut assenyalat per la Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions. L'objectiu principal de les diferents línies de subvencions que es convoquen, dirigides a múltiples beneficiaris, és promoure la recuperació dels elements i dels valors essencials, tant patrimonials com paisatgístics.

Convocatòries ajudes 2025:

- *Foment de l'activitat agrària*, subvencions per al manteniment de l'activitat agrària i marítima de la serra de tramuntana.
- *Custòdia del territori*, subvencions per a entitats que promoguin i fomentin la custòdia del territori a la serra.
- *Recuperació elements i espais*, subvencions per al manteniment dels valors patrimonials de la serra.

Imatge 19. Olivera mil·lenària a Son Beltran, Deià. Foto: Akrid Abdel Hakim (2025).

7. SÍNTESI DE LES ENTREVISTES

L'opinió generalitzada mostra un territori amb gran valor patrimonial i ambiental. Encara que amb una estructura agrària precària, atomitzada i desvinculada del mercat local, les persones entrevistades encaren el futur amb un cert optimisme i ganes de donar impuls a l'agricultura i al producte local de Deià (Taula 21; Gràfic 15).

a) Situació actual de l'agricultura a Deià

- El sector agrari és residual i en gran part vinculat a l'autoconsum o a finques de propietaris amb alt poder adquisitiu.
- Hi ha una manca clara de relleu generacional, amb pocs joves interessats i molts propietaris que mantenen la terra per raons paisatgístiques o sentimentals, no productives.
- L'activitat agrícola està molt condicionada per les limitacions d'aigua, l'orografia abrupta i el cost elevat de mantenir infraestructures com són els marges.

b) Problemàtiques estructurals

- Aigua: manca de disponibilitat, privatització històrica dels drets d'aigua, i dificultats per fer noves infraestructures (aljubs, cisternes) per restriccions tècniques i legals.
- Cabres salvatges: percepció generalitzada de plaga que afecta conreus i regeneració forestal, amb opinions dividides sobre la seva gestió.
- Accés i infraestructures: orografia i manca de camins dificulten la gestió forestal i agrària.
- Mercat: inexistència de circuits locals estables de comercialització; desconexió entre producció i demanda turística.
- Burocràcia: ajudes considerades inaccessibles, processos lents i poc adaptats a la realitat de petites explotacions.

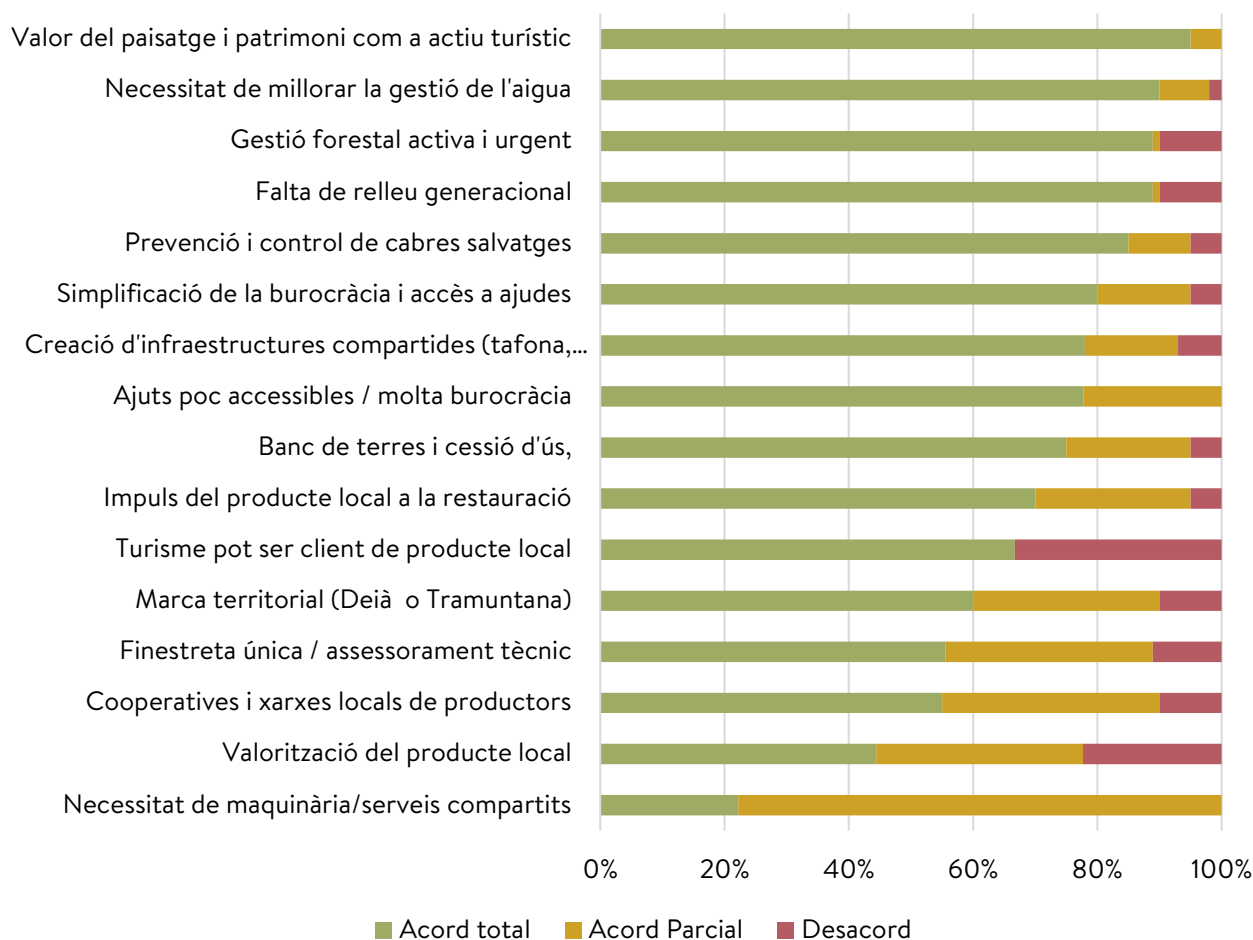
c) Valoracions positives i potencialitats

- El paisatge i el patrimoni agrari tenen un alt valor com a atractiu turístic i com a element identitari.
- Existeix un interès latent en producte local de qualitat, especialment ecològic, tant entre alguns residents com entre la clientela turística de perfil alt.
- Experiències puntuals de col·laboració entre productors, restauració i hotels mostren resultats positius, però no estan consolidades.

TEMA	ACORD TOTAL (%)	ACORD PARCIAL (%)	DESACORD (%)
Valor del paisatge i patrimoni com a actiu turístic	95	5	0
Necessitat de millorar la gestió de l'aigua	90	8	2
Falta de relleu generacional	89	1	10
Gestió forestal activa i urgent	89	1	10
Prevenició i control de cabres salvatges	85	10	5
Simplificació de la burocràcia i accés a ajudes	80	15	5
Creació d'infraestructures compartides (tafona, obradors, magatzem)	78	15	7
Ajuts poc accessibles / molta burocràcia	78	22	0
Banc de terres i cessió d'ús	75	20	5
Impuls del producte local a la restauració	70	25	5
Turisme pot ser client de producte local	67	0	33
Marca territorial (Deià o Tramuntana)	60	30	10
Finestreta única / assessorament tècnic	56	33	11
Cooperatives i xarxes locals de productors	55	35	10
Valorització del producte local	44	33	22
Necessitat de maquinària/serveis compartits	22	78	0

Taula 21. *Nivell d'acord en diferents temes per part de les persones entrevistades. Font: Elaboració pròpia en base a les entrevistes realitzades. Annex II (2005).*

La taula 21 i el gràfic 15 reflecteixen els temes que més preocupen o que són més importants per a les persones entrevistades i el seu percentatge d'acord.

Gràfic 15. Nivell d'acord per a diferents temes per part de les persones entrevistades. Font: Elaboració pròpia en base a les entrevistes. Annex II (2025).

“Deià encara conserva coneixement, territori i voluntat. Cal reconèixer el seu potencial agroecològic com una aposta de futur real, i no només una postal bucòlica del passat” (Entrevistes, Annex II).

8. DAFO DEL SECTOR AGROFORESTAL DE DEIÀ

Deià compta amb recursos agraris i humans de gran valor, però també amb limitacions estructurals que són comuns a la majoria de municipis de la Serra de Tramuntana: abandonament de l'activitat agrària i forestal, manca de relleu, accés a l'aigua, baixa o nul·la rendibilitat, etc. A partir de les dades alfanumèriques obtingudes, i dels testimonis i opinions de les persones entrevistades, es va redactar una matriu DAFO, la qual es va debatre i complementar a la sessió presencial oberta al públic dia 8 de juliol de 2025.

Imatge 20. Sessió veïnal de validació de l'esborrany de DAFO. Deià 18 de juliol de 2025. Foto: Arxiu APAEMA 2025.

FORTALESES	DEBILITATS
- Coneixement tradicional encara viu i present, sobretot entre la gent major. - Presència de finques actives i amb propietaris i treballadors amb vocació. - Increment en nombre d'explotacions i reactivació de l'activitat agrària en la darrera dècada. - Recuperació de superfície d'olivar que fins fa poc era bosc. - Gestió forestal privada en creixement. - Segons dades oficials, alta presència de la dona com a titular d'explotació en comparació a la resta d'illa. - Interès creixent per part de la població del municipi envers el producte local, de qualitat i ecològic. Població amb cert nivell adquisitiu i alt nivell cultural. - Alguns restaurants i hotels amb voluntat d'integrar productes del territori. - Patrimoni agrari recuperable: marjades de pedra en sec. - Paisatge agrari i oliverar de gran valor patrimonial i ambiental. Presència d'oliveres mil·lenàries. - Algunes finques treuen producte d'alt valor afegit al mercat. - El mercat setmanal com a possible espai de promoció del producte local i d'inici de comercialització	- Escassa o nul·la rendibilitat econòmica de les explotacions agràries. - Explotacions agràries petites i poc productives (en extensiu). - Manca de mà d'obra per fer feina en l'activitat agrària i/o forestal. - Manca de relleu generacional. - Poques marjades grosses o inexistents, on poder fer producció a més gran escala. Orografia del municipi que dificulta l'activitat agrària enfocada al mercat. - Enorme dependència del sector turístic i manca de diversificació econòmica. - Algunes finques mantenen una gestió de les seves terres més enfocada a la jardineria que no dedicada a la producció agrària. - Pèrdua de la ramaderia extensiva i dels seus beneficis (fems, control d'adventícies, ingrés extra). - Productes de luxe (oli) versus productes de consum habitual: horta, fruita - Grans diferències de gestió aplicada a les finques entre propietats, el que pot dificultar la sostenibilitat d'aquelles que ho fan bé (p. ex. tractaments per controlar mosca de l'oliva). - Dificultat per accedir a l'aigua. Recurs escàs. - Dificultat per accedir a terres per part d'un sector de població que no té suficients lligams locals. - Burocràcia complexa i accés limitat a les ajudes públiques.

- Procés en marxa per conèixer millor el sector agrari del municipi i enfortir la sobirania alimentària d'aquest.	- No hi ha infraestructures agràries col·lectives ni cooperativa. - Existeixen masses forestals completament abandonades i un risc d'incendi elevat. - Presència de cabres salvatges sense control. - Baixa o nul·la presència de producte local als comerços i sector HORECA de la zona. - L'escola CEIP Robert Graves, encara que té servei de menjador, no disposa de cuina pròpia. - Els coneixements agraris, la cultura pagesa associada a la zona, està en risc. S'han romput els canals de transmissió fa anys.
---	--

OPORTUNITATS	AMENACES
- Major interès de la població visitant envers el producte local. - Sector comercial i HORECA local amb voluntat d'incorporar producte local, com a possibles canals curts de comercialització. - Possibilitat d'aconseguir recursos públics o privats per enfortir la sobirania alimentària del municipi: ajudes, mercat crèdits de carboni, impost de turisme sostenible, etc. Col·laboració possible amb grans propietaris sensibles. - Declaració de la Serra de Tramuntana com a Patrimoni Mundial per part de la UNESCO. - Ajuntament obert a crear estructures de suport: espai físic, cuina-obra, tafona... - Demanda creixent de producte local de qualitat per part del turisme. - Recuperació forestal i agrícola presents en la política pública regional. - La biomassa s'està revaloritzant com a producte amb alt poder calorífic, i també com a recurs per fertilitzar la terra. - Deià és coneguda mundialment. Valorització de la marca Deià i dels seus productes propis.	- Debilitament del sector agrari mallorquí. Abandonament progressiu de l'activitat agrària arreu de Mallorca. - Pressió humana creixent damunt del territori. Competència per l'aigua i el sòl rústic (recurs urbanístic). - Risc d'incendis cada vegada més grans i d'afectació regional. - Desconnexió creixent entre la població resident i el territori productiu o la mateixa activitat agrària. - La gent cada vegada cuina manco. - Previsió de reducció de les ajudes de PAC i PDR progressivament. - Impactes del canvi climàtic: sequera, plagues i fenòmens extrems. - Grans capitals que compren terra i habitatges, el que fa encarir cada vegada més aquests recursos. Expulsió dels residents. - Proliferació d'espècies invasores, tant vegetals com animals. Noves plagues com velutina, Xylella, morrut vermell, etc.

9. CONCLUSIONS

La diagnosi del sector agrari de Deià evidencia un fort desequilibri entre el pes simbòlic i paisatgístic de l'activitat agrària i la seva realitat econòmica actual. El municipi conserva un patrimoni rural d'alt valor —olivars en marjades, pastures, horts i boscos mediterranis—, però la seva funció productiva és avui residual. La major part de les explotacions són petites, de caràcter familiar, amb una gestió intermitent o d'autoconsum, i amb escassa presència d'operadors professionals.

L'activitat agrària es concentra essencialment en l'olivar tradicional, que encara cobreix més d'un centenar d'hectàrees, i en la ramaderia extensiva ovina i caprina com una interessant eina de manteniment del paisatge. Els altres cultius (horta, fruiters o cereals) tenen una importància merament testimonial, sovint associada a allotjaments turístics o a iniciatives particulars. Aquesta estructura limita la generació de rendes agràries, però contribueix de manera decisiva a la conservació del territori, la biodiversitat i la identitat local.

El context socioeconòmic i territorial accentua la fragilitat del sector: la pressió immobiliària, el cost d'oportunitat de la terra, la manca d'aigua i l'orografia complexa dificulten la continuïtat de l'activitat agrària. Alhora, la dependència gairebé total del turisme ha desplaçat el valor productiu cap al valor estètic i patrimonial del paisatge agrari. Aquesta transició ha generat un model de “camp conservat però no cultivat”, amb risc d'abandonament i de pèrdua de coneixement agrari.

Malgrat això, s'identifica una base de motivació i interès creixent per part d'alguns propietaris, joves i actors locals que mantenen o recuperen finques, sovint amb criteris ecològics. També s'observa una demanda real de producte local i ecològic dins el turisme i la restauració, encara que sense una estructura productiva capaç de donar-hi resposta. Aquesta bretxa entre potencial i realitat defineix el principal repte del sector: reconnectar l'agricultura amb l'economia i la societat local.

Finalment, la diagnosi confirma que Deià compta amb un patrimoni agroforestal i cultural excepcional, amb capacitat per generar activitat econòmica, ocupació verda i sobirania alimentària, sempre que s'articulin mecanismes de col·laboració, gestió forestal activa i suport tècnic estable. El futur del sector agrari a Deià passa, doncs, per revaloritzar el seu paper multifuncional —productiu, ambiental, social i identitari— dins un model de desenvolupament local sostenible i coherent amb els valors de la Serra de Tramuntana.

10. BIBLIOGRAFIA

ABAQUA Agència Balear de l'Aigua i de la Qualitat Ambiental. 2025. *Informes i dades sobre gestió i qualitat de l'aigua a les Illes Balears*. Recuperat de: <https://www.abagua.cat>

Agència Europea del Medi Ambient (2018). Corine Land Cover (CLC) 2018, Espanya. Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic / Institut Geogràfic Nacional. Disponible a: <https://land.copernicus.eu/pan-european/corine-land-cover/clc2018>

Ajuntament de Deià, 2025. Història del municipi. Recuperat de <https://ajdeia.net/ca/historia-del-municipi>

Bauzà, J. 2023. Canvi territorial a la Serra de Tramuntana (1956-2019) a partir de tècniques de teledetecció i anàlisi espacial, 2023. Tesis doctoral, Departament de geografia. UIB.

BalearsMeteo. 2025. *Dades meteorològiques i climàtiques de les Illes Balears*. Recuperat de: <https://balearsmeteo.com>

Climate Data 2025. Disponible a : <https://en.climate-data.org>

Consorti de la Serra de Tramuntana Consell de Mallorca. 2025. *Convocatòria de subvencions 2025*. Recuperat de: <https://www.conselldemallorca.cat>

DGRH Direcció General de Recursos Hídrics. 2025. *Dades sobre Registre d'Aigües subterrànies a Deià*. Comunicació personal per correu electrònic, resposta a sol·licitud d'informació, 1 de juliol de 2025.

FOGAIBA Fons de Garantia Agrària i Pesquera de les Illes Balears. 2025. Conselleria de Medi Ambient i Territori, Govern de les Illes Balears. *Comunicació personal per correu electrònic, resposta a sol·licitud d'informació*, 30 d'abril de 2025.

FOGAIBA Fons de Garantia Agrària i Pesquera de les Illes Balears. 2023. *Bases reguladores i convocatòries d'ajudes dins el marc de la PAC i el PDR 2023-2027*. Recuperat de: <https://fogaiba.caib.es>

Govern de les Illes Balears, 2007. Paratge Natural de la Serra de Tramuntana [Pàgina web]. Espais Naturals Protegits. Recuperat de https://www.caib.es/sites/espaisnaturalsprotegits/ca/paraje_natural_de_la_serra_de_tramuntana/

IBESTAT Institut d'Estadística de les Illes Balears. 2025. *Afiliacions a la Seguretat Social a les Illes Balears*. Govern de les Illes Balears. Recuperat de: <https://ibestat.caib.es>

IBESTAT Institut d'Estadística de les Illes Balears. 2025. *Dades del mercat de treball: demandants d'ocupació*. Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB). Govern de les Illes Balears. Recuperat de: <https://ibestat.caib.es>

IBESTAT – Institut d'Estadística de les Illes Balears. 2025. *Padró municipal continu: població per municipis*. Govern de les Illes Balears. Recuperat de: <https://ibestat.caib.es>

IDEIB – Infraestructura de Dades Espacials de les Illes Balears. 2025. *Cartografia oficial [tema o capa concreta]*. Govern de les Illes Balears. Recuperat de: <https://ideib.caib.es>

IFN, 2014. *IV Inventari forestal de les Illes Balears. IV Mapa forestal d'Espanya 2007/2017*. Dirección General de Desarrollo Rural y Política Forestal del Ministerio de Agricultura, Alimentación y medio ambiente. Govern de les Illes Balears. Depòsit Legal: M-23018-2012 ISBN: 978-84-8014-819-1

Lliteres M., Bernad P.LI. & Amador M. 2024 *Plà d'Actuació d'Ambit Local d'Incendis Forestals (2024-2033)*. Gest ambiental. Ajuntament de Deià.

Lliteres N, Lliteres M, Delgado A & Bernad P.LL. 2024 *Plà de Gestió Sostenible de l'Aigua 2024*. Gest ambiental. Ajuntament de Deià.

Mayol J., Alcover J.A., Domènech O., Moragues E. & Rita J. 2018. *La cabra, espècie invasora a les Balears 2018* ISBN: 978-84-17153-10-6. Lleonard Muntaner Editor

Meteoclim 2018. Informe *Mapa del Coneixament del Canvi Climàtic de les Illes Balears*. Conselleria Territori ,Energia i Mobilitat. Direcció General Energia i Canvi Climàtic.

Plataforma PYME, Dirección General de Estrategia Industrial y de la Pequeña y Mediana Empresa 2025. *Herramienta DAFO*. Ministerio de Industria y Turismo. <https://dafo.lpyme.org/home>

Portal de l'Aigua de les Illes Balears. 2025. *Bases de dades públiques sobre recursos hídrics i usos d'aigua subterrània*. Recuperat de: <https://www.caib.es/sites/aigua>

PHIB 2023 *Estat de les masses d'aigua i objectius mediambientals*. Pla Hidrològic de la Demarcació Hidrogràfica de les Illes Balears. Reial Decret 49/2023, de 24 de gener. Normativa PHIB 2022-2027 ANNEX II.

PHIB 2001. *Memòria del Pla Hidrològic de les Illes Balears*. R.D. 378/2001 de 6 de abril (B.O.E. nº 96 de 21 de abril de 2001) Normativa publicada en el BOIB nº77 de 27 de junio de 2002.

Tecnosylva SL , 2015. *IV Pla general de defensa contra incendis forestals de les Illes Balears 2015 2024*. Govern de les Illes Balears. Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori. Memòria tècnica.

REGA Registre General d'Explotacions Ramaderes. 2025. Conselleria de Medi Ambient i Territori, Govern de les Illes Balears. *Comunicació personal per correu electrònic, resposta a sol·licitud d'informació*, 16 d'abril de 2025.

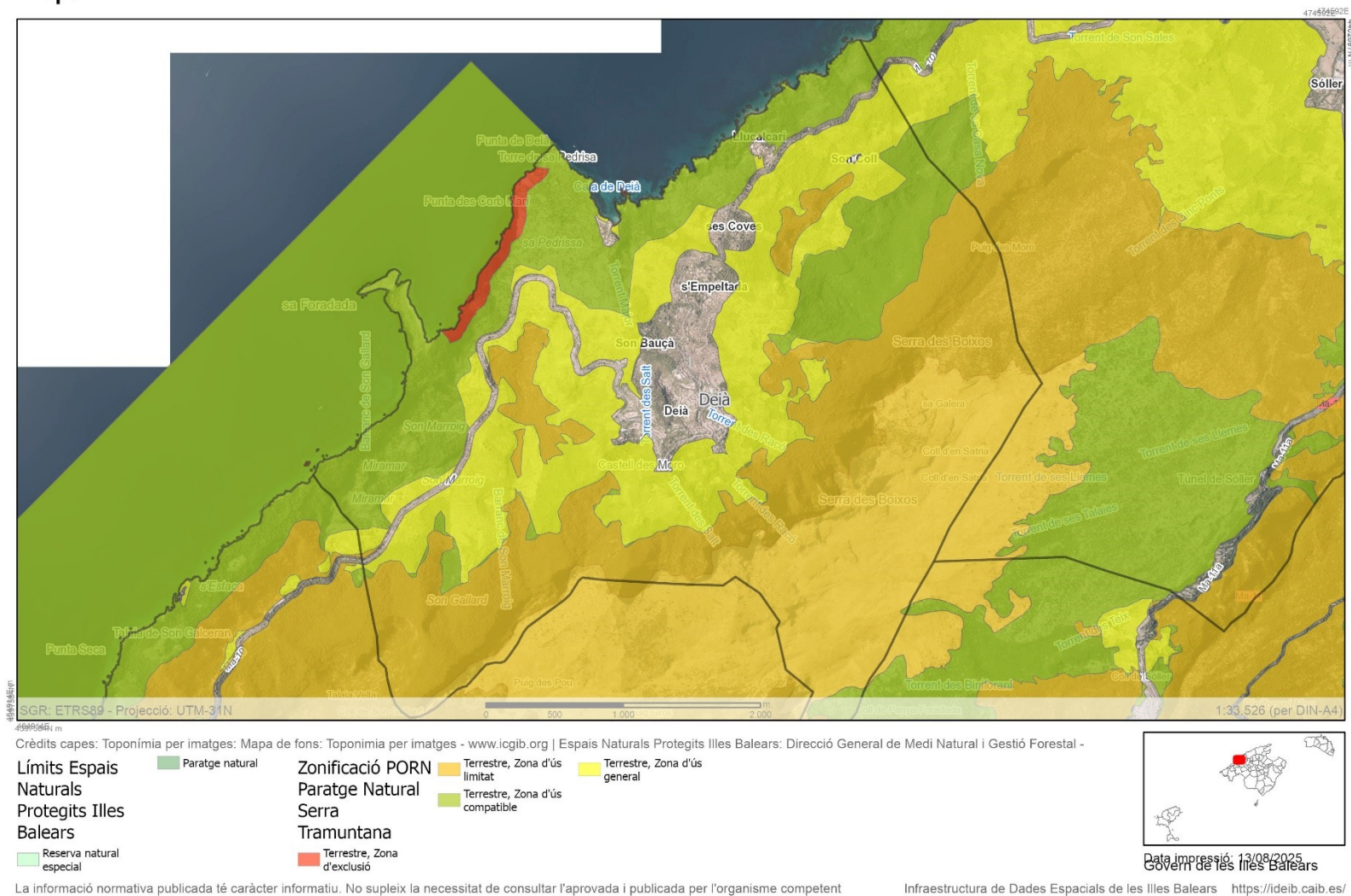
RIA Registre d'Informació Ambiental. 2025. Conselleria de Medi Ambient i Territori, Govern de les Illes Balears. *Comunicació personal per correu electrònic, resposta a sol·licitud d'informació*, 30 d'abril de 2025.

ANNEX I. CARTOGRAFIA TEMÀTICA DE DEIÀ

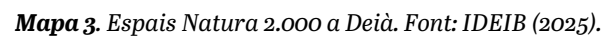

Mapa 1. Municipi de Deià. Font: IDEIB (2025).

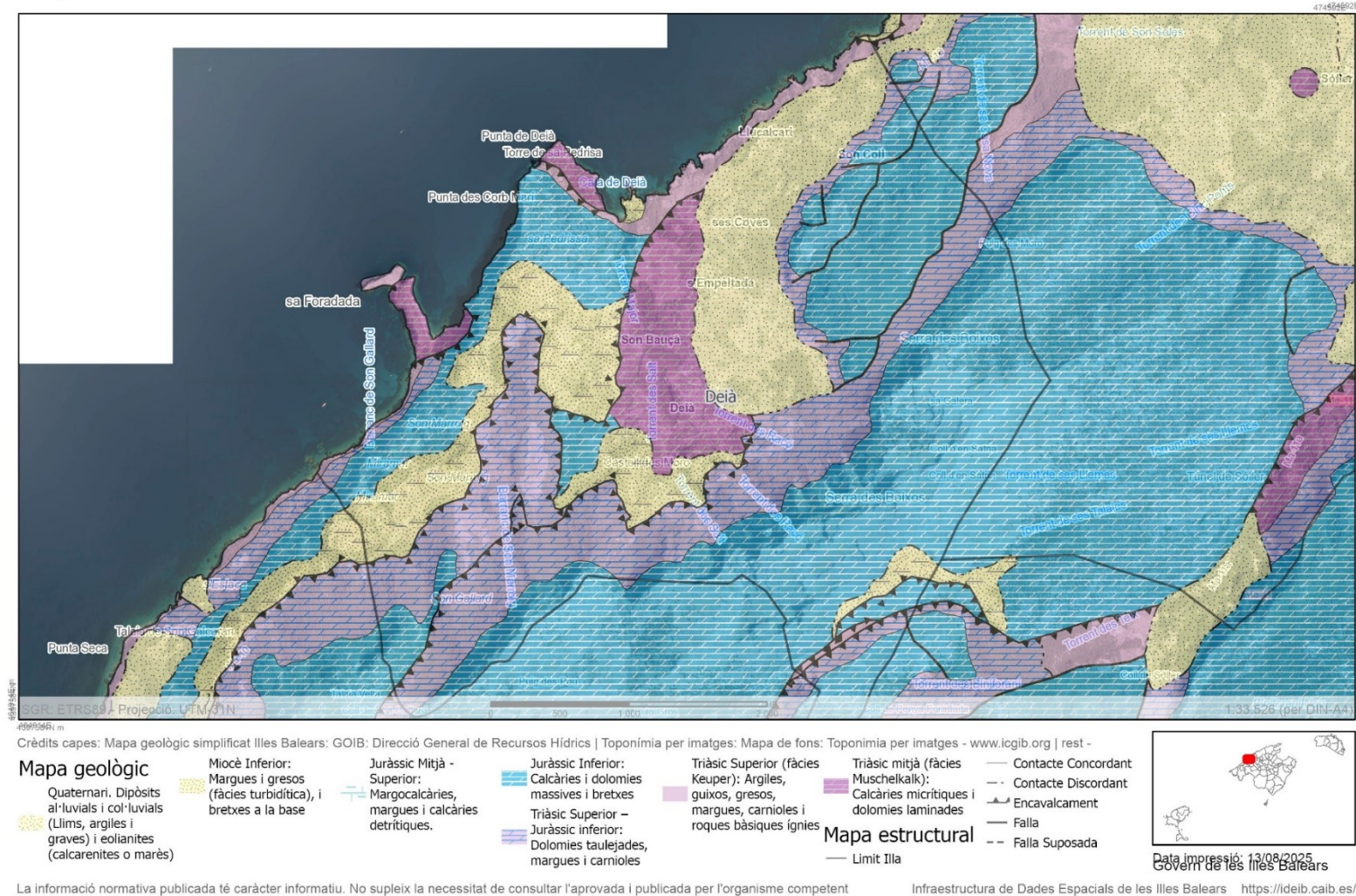
Mapa IDEIB

Mapa 2. Superfície amb alguna figura de protecció dins el municipi de Deia. Font: IDEIB (2025).

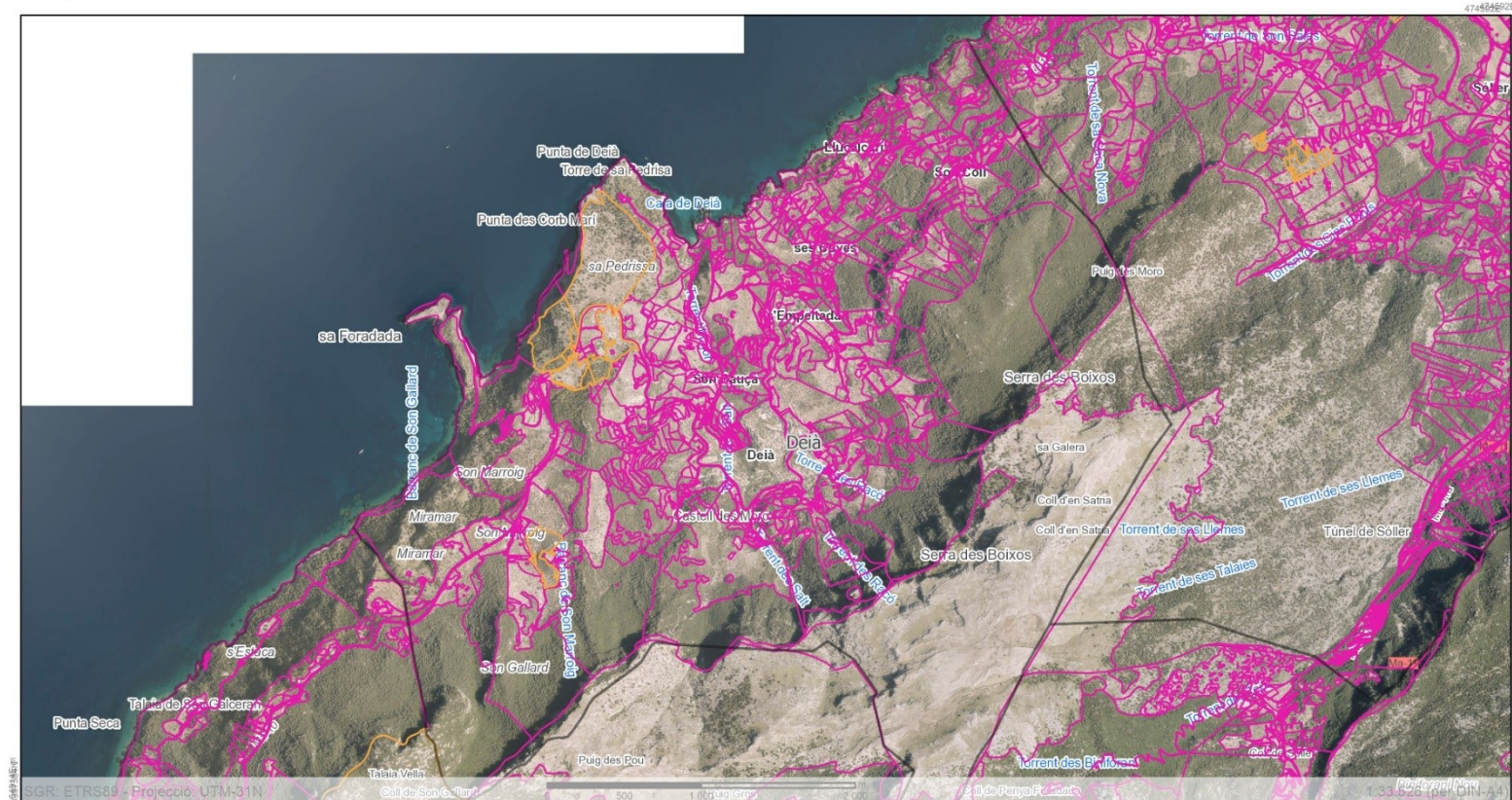

Mapa IDEIB

Mapa 4. Mapa geològic de Deià. Font: IDEIB (2025).

Mapa IDEIB

Crèdits capes: Recintes SIGPAC Illes Balears: FOGAIBA | Activitat agrícola, ramadera i pesca: Direcció General d'Agricultura, Ramaderia i Desenvolupament Rural - GOIB | Toponímia per

- Recintes Inscrits al CBPAE
- Recintes SIGPAC màxima actualitat Illes Balears

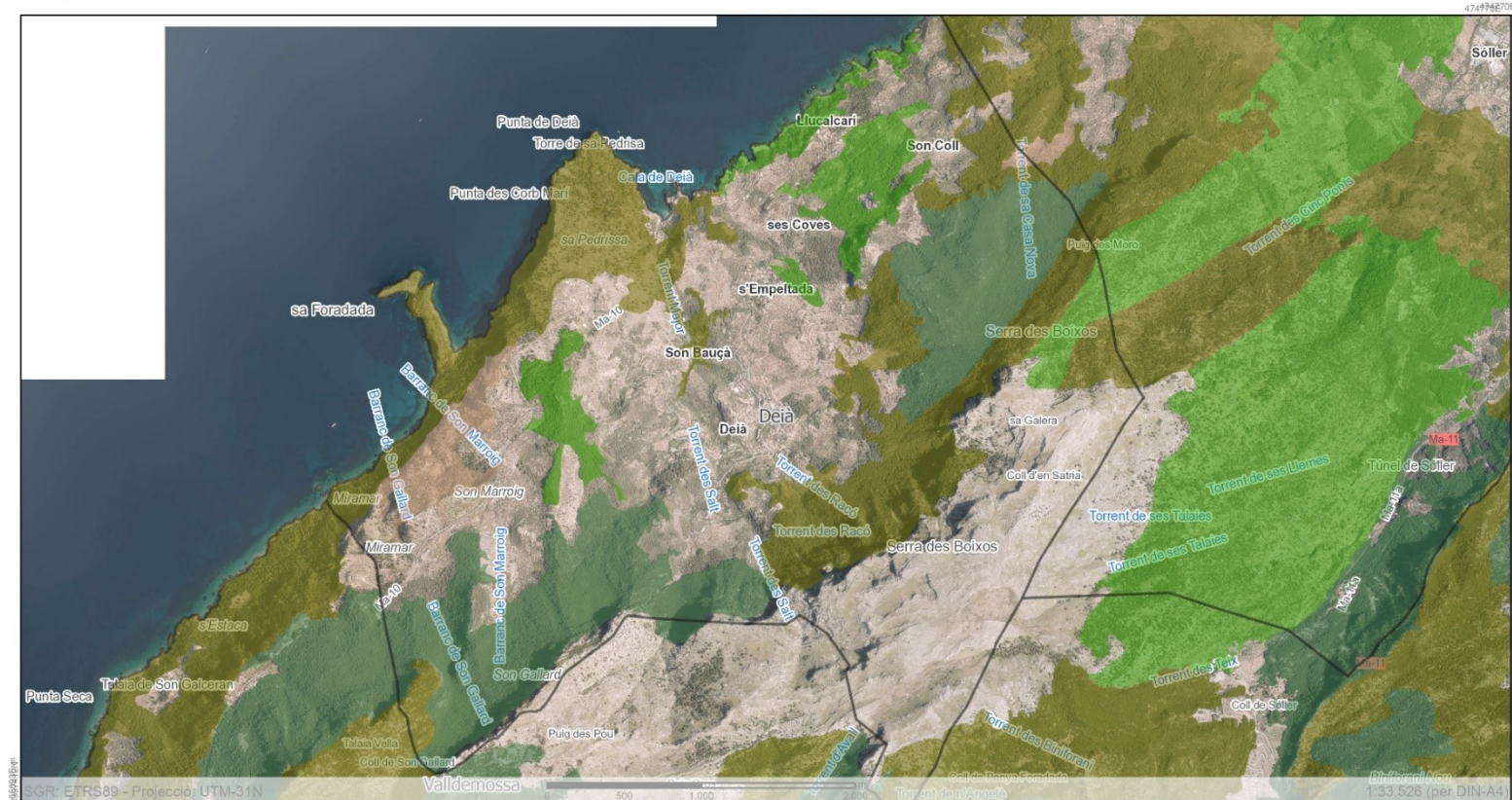
Data impressió: 13/08/2025
Govern de les Illes Balears

La informació normativa publicada té caràcter informatiu. No supleix la necessitat de consultar l'aprovada i publicada per l'organisme competent

Infraestructura de Dades Espacials de les Illes Balears <https://ideib.caib.es/>

Mapa 5. Recintes SIGPAC i recintes inscrits al CBPAE a Deià. Font: IDEIB(2025).

Mapa IDEIB

Crédits capes: Toponímia per imatges: Mapa de fons: Toponímia per imatges - www.icgib.org | Inventari forestal: www.icgib.org - MAPAMA | rest - imatges/PNOA_2024_BAL_22_25cm: Mapa

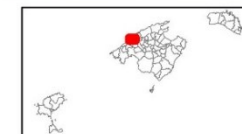
Inventari Forestal formació arbrada

Acebuchales (Olea europaea)

Encinares (Quercus ilex)

Mezclas de coníferas y frondosas autóctonas en la región biogeográfica mediterránea

Pinars de pino carrasco (Pinus halepensis)

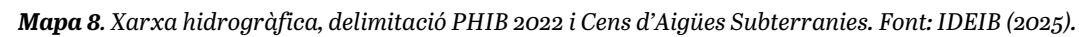
Data impressió: 13/08/2025
Govern de les Illes Balears

La informació normativa publicada té caràcter informatiu. No supeix la necessitat de consultar l'aprovada i publicada per l'organisme competent

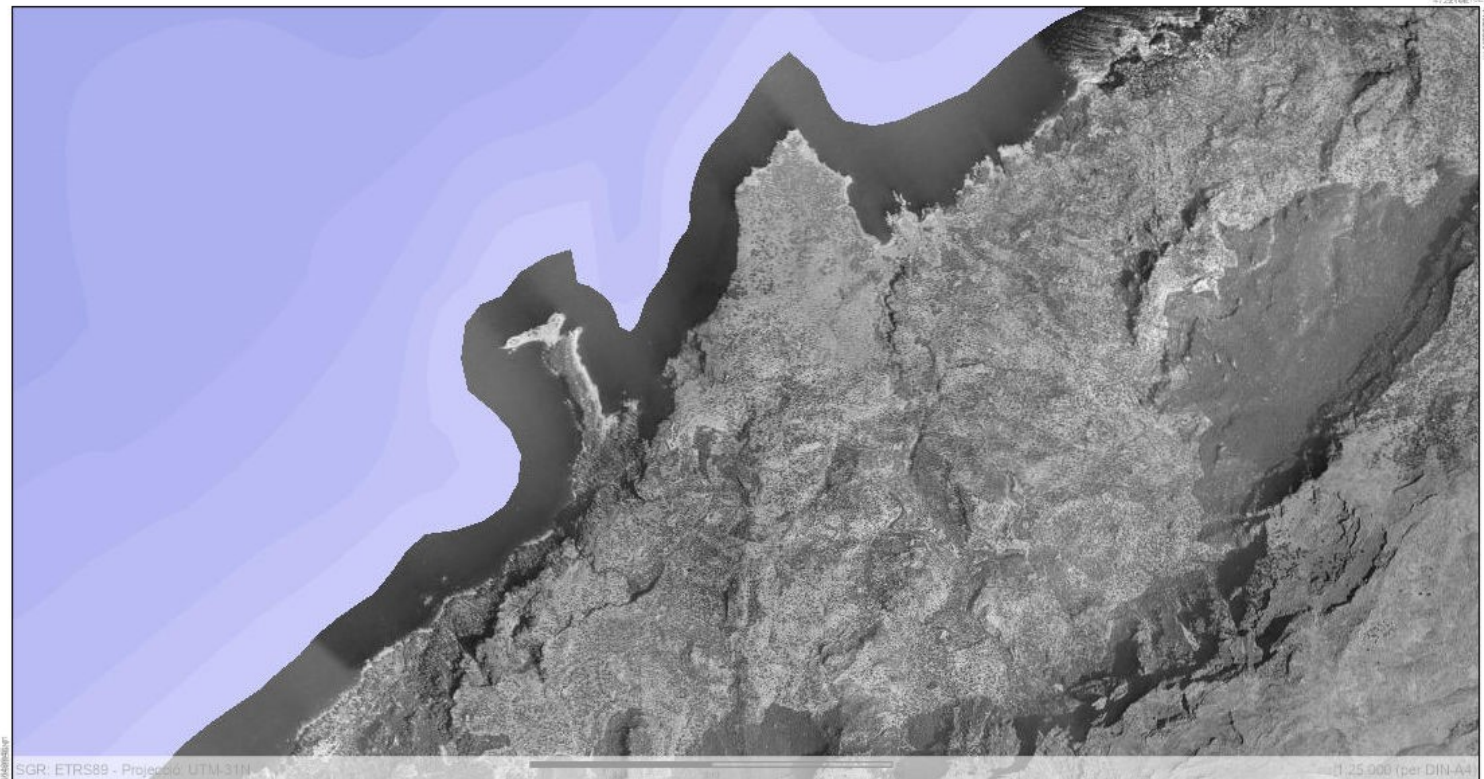
Infraestructura de Dades Espacials de les Illes Balears <https://ideib.caib.es/>

Mapa 6. Inventari forestal a Dejà.. Font: IDEIB (2025).

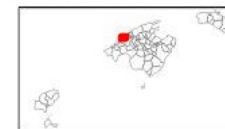

Mapa IDEIB

Crèdits capes: layer14: Mapa de fons: Orto 1956 - www.icgib.org - scn.es - CECAP

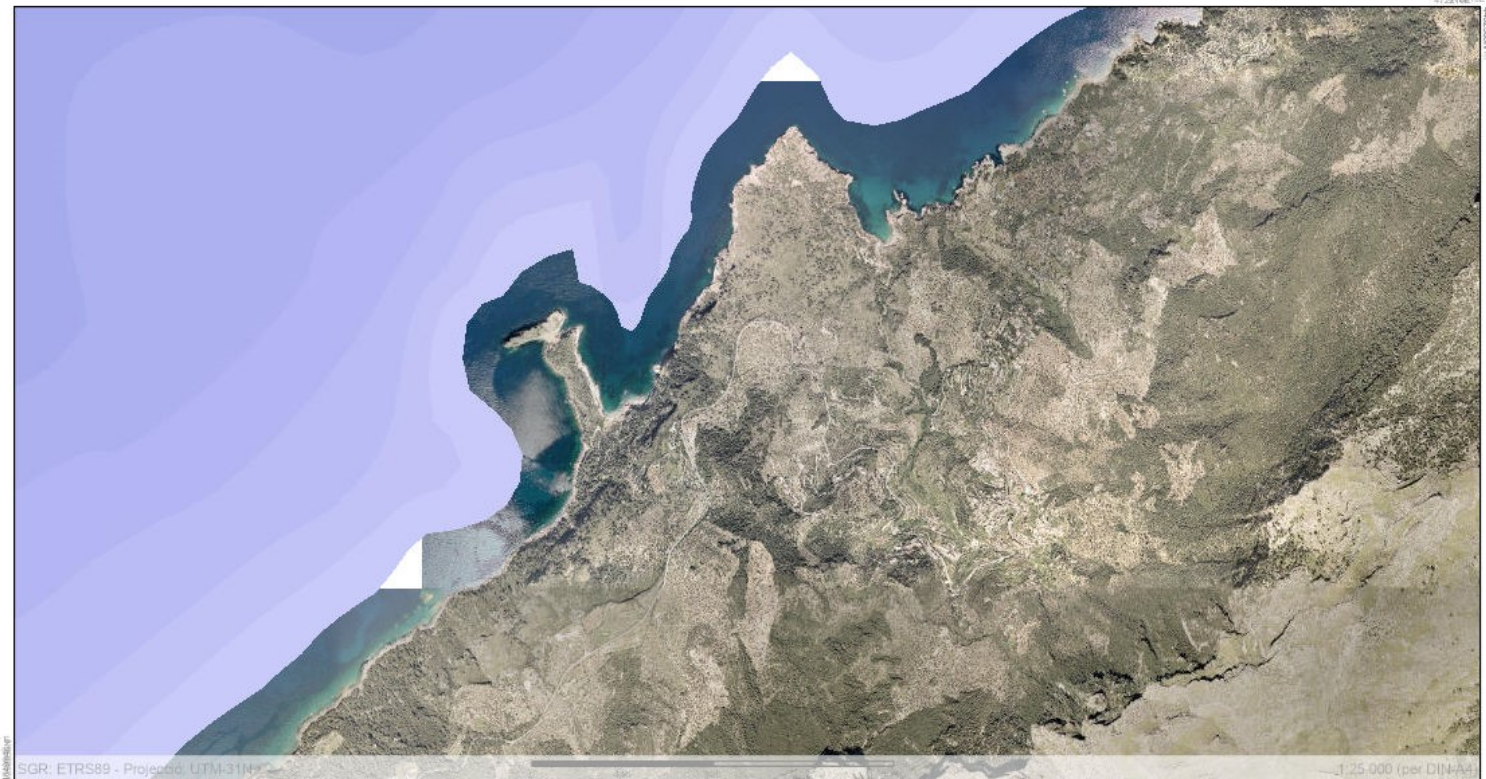
Data impressió: 10/09/2025
Govern de les Illes Balears

La informació normativa publicada té caràcter informatiu. No supleix la necessitat de consultar l'aprovada i publicada per l'organisme competent

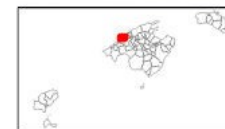
Infraestructura de Dades Espacials de les Illes Balears <https://ideib.caib.es/>

Mapa 10. Ortofoto 1956, Deià. Font: IDEIB (2025).

Mapa IDEIB

SGR: ETRS89 - Projectió: UTM-31N
Crèdits capes: layer62: Mapa de fons: Orto 2002 - www.icgib.org - scne.es

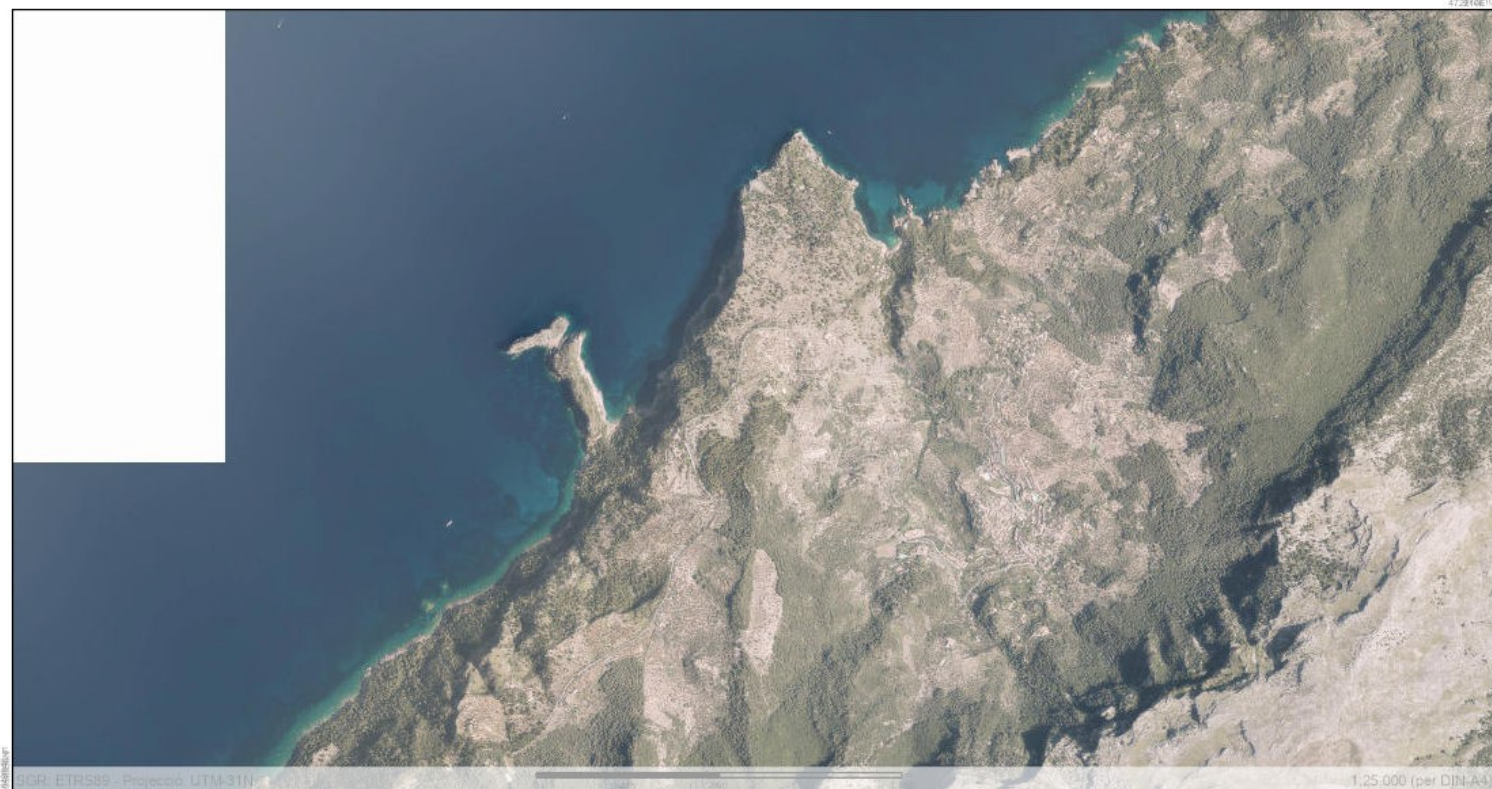
Data impressió: 10/09/2025
Govern de les Illes Balears

La informació normativa publicada té caràcter informatiu. No supleix la necessitat de consultar l'aprovada i publicada per l'organisme competent

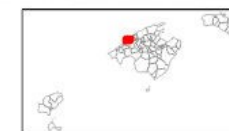
Infraestructura de Dades Espacials de les Illes Balears <https://ideib.caib.es/>

Mapa 11. Ortofoto 2002. Dejà Font: IDEIB (2025).

Mapa IDEIB

Crèdits capes: layer137: Mapa de fons: Orto 2024 - www.scn.es

Balears
Govern de les Illes Balears

La informació normativa publicada té caràcter informatiu. No supeix la necessitat de consultar l'aprovada i publicada per l'organisme competent

Infraestructura de Dades Espacials de les Illes Balears <https://ideib.caib.es/>

Mapa 12. Ortofoto 2024, Deia. Font: IDEIB (2025).

ANNEX II. ENTREVISTES

Entrevista 1

Jubilat, antic pagès i placer

Representa la pagesia tradicional de diferents generacions. Sempre ha fet agricultura convencional. Amb una vida vinculada a Deià, és soci de la cooperativa de Sóller. Els fills no volen continuar la feina, sempre ha treballat tot sol i mai ha contractat ningú.

Manté un olivar d'una quarterada amb arbres mil·lenaris i mitja quarterada de cítrics i hortet per a autoconsum. Ven alguna cosa puntualment. Els tarongers i llimoners els ha anat canviant, substituint les varietats antigues per altres que madurin a l'estiu. Rega amb degoteig amb aigua procedent de dues fonts.

Utilitza tres ovelles mallorquines per mantenir net el terreny.

Els punts de diagnosi més importants serien:

Abandonament institucional: burocràcia i ajudes inaccessibles.

Aïllament: no coneix ningú més que es dediqui al camp.

Mercat desconnectat: no hi ha venda directa ni xarxa de consum.

Pèrdua de rendibilitat i manca de relleu generacional.

Problemàtiques estructurals: cabres, sequera, plagues, accés limitat.

77 anys, nascut a Deià. Viu a Sóller però cada dia va a Deià. Fill i net de pagesos; la seva mare feia mercat i ell també en va fer.

Actualment té un parell d'hortets, olivar, llimoners i tarongers. Els fruiters els ha anat canviant a varietats que madurin a l'estiu, perquè tenen més sortida. Ven una mica de cítrics a particulars o restaurants. Fa oli per a autoconsum, igual que amb el petit hort. Té tres ovelles de raça mallorquina per mantenir net l'olivar.

L'olivar és de varietat de la serra, amb alguns exemplars mil·lenaris. Utilitza un parell de fonts que funcionen per hores. Els anys de sequera el cabal baixa i a l'estiu hi ha restriccions, agreujades per la gran afluència de població estival.

Les seves finques són petites: una quarterada i mitja en total (una d'olivar). Quan treballava, en duia una de 20 quarterades. Fa feina en convencional i és soci de la cooperativa de Sóller de tota la vida.

Treballa tot sol; els fills no s'hi dediquen i mai no contracta ningú, ja que no és rendible. No coneix ningú que es dediqui actualment a la pagesia a la zona. No hi ha producte de Deià a cap botiga; la gent compra poc perquè és més barat de fora. No hi ha relleu generacional al camp.

Antigament la gent es dedicava a l'olivar, a fer carbó i una mica d'horta. L'olivar, com que no es rega, té anys bons i dolents, a diferència del Pla. Les marjades són limitants perquè no hi pot entrar maquinària. Les té netes de pinar.

Abans es llaurava tot; ara es tritura, s'herbicida o s'aprofiten les ovelles. Utilitza adobs químics i fungicides. Ara hi ha molta plaga (mosca), cosa que abans no passava. El clima ha canviat i fa més calor; per això no sembra varietats locals. Ara fa servir reg per degoteig. Compra planters a Sóller, alguns de varietats locals.

Només té una desbrossadora; abans tenia un petit motocultor i també una petita oruga. Els residus els crema a l'hivern.

Considera que el bosc està brut i amb alt risc d'incendi. L'orografia fa molt difícil la feina forestal. S'ha fet poca recuperació de l'olivar. Hi ha algunes ajudes per netejar el bosc però insuficients. Té molts problemes amb les cabres: ha hagut de tancar l'hort i l'olivar, i el cost és alt. Creu que el govern hi hauria de posar remei.

Està jubilat i ja no rep ajudes. Abans n'havia demanat, però de vegades no arribaven i hi havia molta burocràcia. La cooperativa de Sóller l'ajudava amb la tramitació (FOGAIBA), però considera que les ajudes són testimonials i plenes de traves.

La cooperativa no facilita gaire les coses al pagès: venen més car i això no ajuda. No es promocionen prou els productes locals. Creu que hi ha massa importacions de productes de fora, on la mà d'obra és més barata, i a més es poden utilitzar fitosanitaris prohibits aquí.

No hi ha mercat local, només ve un venedor de fruites de Porreres. No hi ha col·laboració entre restaurants, botigues i productors. Tampoc hi ha recollida de fems a les finques ni maquinària compartida.

Pel que fa a processos participatius per relançar l'agricultura, pensa que no serien viables: el poble és petit i ja no hi ha cap pagès. Les ajudes no serien suficients per animar nous productors. Creu que una millor col·laboració agrícola i forestal seria positiva. A Deià no veu factible fer producte ecològic. Un grup de consum podria ser bona idea, però dubta que funcionàs. Hi ha molt poca gent del poble i és difícil trobar terres per cultivar. No hi veu futur.

Entrevista 2

Propietari de restaurant amb un petit hort

Fa poc va obrir un restaurant familiar (el segon) especialitzat en cuina senzilla i plats no massa elaborats.

Un familiar jubilat manté un hortet d'estiu en ecològic (no certificat) que subministra parcialment de temporada al restaurant. Tenen tarongers i llimoners i reguen amb aigua de font.

Punts de diagnosi més importants:

Dificultat d'abastir-se localment: només troben petites quantitats de producte local a la tenda.

Valor del producte local percebut per una minoria de clients.

Interès per una xarxa de productors i consumidors, però poca cohesió real.

Problemàtiques greus: cabres, manca d'espai i aigua, falta d'estructures col·lectives.

Nascut a Deià. Fa quatre mesos que tenen el restaurant obert, propietat del pare; també tenen un altre establiment.

És un restaurant amb oferta de productes més econòmics: entrepans i plats poc elaborats. A l'estiu disposen d'un hort que proveeix part de la verdura, sembrat pel seu oncle jubilat, en ecològic però sense certificació ni declaració. El fem és d'ovella, provinent de Can Jover, i utilitzen fitosanitaris ecològics. Ha après a fer hort gràcies a la

Fan servir alguns productes locals, com taronja de Sóller. La major part la compren a la tenda de nen Gussi, amb molta oferta d'Agroilla. El pa és de Deià, l'oli de Valldemossa. No utilitzen producte ecològic per manca d'accés i preu més elevat. Les olives són de fora.

Tenen aigua de font, dues hores gratuïtes. Considera que si s'ha de pagar l'aigua, no surt a compte fer hort. Hi ha una part de clientela amb consciència pel producte local, però a d'altres els és indiferent. Actualment, a part del pa i una petita producció d'oli de Deià, no hi ha gairebé producte local al poble.

Veu amb interès crear una xarxa local per adquirir productes, però ho troba molt difícil perquè "la gent passa bastant" i no hi ha gaire cohesió. Ningú recull olives per menjar, només per fer oli. No hi ha prou marjades planes i grans per sembrar; fer hort és molta feina i la gent no vol treballar-hi. L'aigua és limitant a l'estiu.

Fa dos anys que no tenen problemes amb les cabres perquè tenen les finques tancades, però considera que són un gran problema. Els pinars envaeixen els olivars i l'orografia dificulta la seva neteja. No coneix ajudes públiques per al manteniment. Creu que seria positiu que hi hagués ajudes per promocionar el producte local i per fomentar varietats locals de Mallorca.

No creu que la difusió de finques serveixi de gaire. Fa uns anys, un productor va muntar una parada a la plaça per vendre producte propi, però no li va sortir rendible i ho va deixar. Considera positives les ajudes per reconvertir finques i per a la producció ecològica, però les veu difícils d'aplicar: requereixen molta feina i obliguen a vendre car.

Troba excel·lent la idea de convenis entre explotacions agrícoles i restaurants. Els principals problemes són la falta de terra i l'aigua. Creu que seria útil un servei de recollida de residus i envasos fitosanitaris. Valora molt positivament una xarxa de maquinària compartida, però la veu poc viable.

Al poble viu molt poca gent tot l'any. No veu factible una associació de productors perquè no hi ha gent ni prou producció. Crear un obrador seria complicat per manca d'ubicació i continuïtat. Un procés participatiu amb pla concret li sembla molt positiu, però pensa que no hi participaria gairebé ningú. També veu bé organitzar cursos, xerrades o tallers, així com reduir taxes o contractar un tècnic assessor, però creu que no hi hauria prou demanda.

El banc de terres és difícil perquè no hi ha disponibilitat i és molta feina. En l'àmbit forestal, valora positivament la neteja que han fet alguns propietaris. Considera que la promoció de productes ecològics de Deià és inviable perquè no hi ha producció, però estaria obert a la resta de Mallorca si el preu fos adequat. Un grup de consum ecològic podria estar bé, però dubta que la gent hi participés pel cost.

En general, creu que és molt difícil canviar la situació actual. La gent compra a les botigues del poble, tant locals com visitants.

Entrevista 3

Responsable de finca familiar

Amb una finca històrica de 50.000 m², amb oliveres, ametlers i cítrics, han mantingut la producció com a acte de resistència cultural. El seu fill, cuiner, mostra interès per continuar, però ho compatibilitza amb el restaurant.

Punts de diagnosi més importants:

Inviabilitat econòmica de la gestió tradicional.

Despeses elevades i constant degradació (marges, cabres, pins).

Ajuts públics ineficients, burocràtics i amb costos afegits.

Pèrdua de cohesió veïnal i inacció forestal.

La seva mare, originària del pla, feia de collidora (“gallufa”) i en conèixer el seu pare es quedà a Deià.

Tenen tafona i sempre han fet oli, fins que fa 25 anys va morir la mula. A casa havien arribat a fer fins a 14 trullades. La finca fa uns 50.000 m², amb unes 1.000 oliveres, garrovers, ametlers i tarongers. També cultiven alvocats (uns 400 kg anuals) i uns 80 arbres cítrics. Tenen un parell d’ovelles pròpies i d’altres de veïnats per netejar l’olivar. Anys enrere en tenien més, però moltes moriren per la llengua blava.

En temps de la República, la seva padrina cedí un tros d’hort a la gent de Deià per fer-hi una tafona i una cooperativa, l’única que ha existit mai al poble. Després de la guerra deixaren de fer oli i la finca fou expropiada. Als anys 70, en retirar la maquinària, la família la recuperà.

El fill s’interessa molt per la pagesia i ha fet molta feina a la finca, però es guanya la vida com a cuiner al restaurant familiar. Fan hort i destinen la producció al restaurant, però sense legalitzar. Tenen l’olivar molt ben cuidat però produeix poc; el manteniment és vist com un acte de resistència cultural. No utilitzen fitosanitaris ni fertilitzants químics. No llauren: desbrossen i, en algunes marjades, hi poden arribar amb quads per baixar els sacs.

Disposen d’una bassa alimentada per un ullal. Consideren que la burocràcia per certificar en ecològic és excessiva i cara. Perden doblers amb el manteniment de marges, poda i collita, tot i tenir algun home contractat puntualment. La gestió forestal l’han fet ells mateixos, tallant milers de pins per mantenir net l’olivar, mentre que finques veïnes estan plenes de pinar.

Les cabres són un gran problema: cal protegir tots els arbres (també ullastres i alzines), amb un cost anual d’uns 10.000 €. Es mostren frustrats amb l’administració i temen el foc. No hi ha cohesió entre veïnats per actuar conjuntament. Veuen bé la idea d’una tafona comunitària, però no creuen que un pagès pugui viure’n.

Consideren que la certificació ecològica és un obstacle per proveir restaurants, i que la producció és mínima. Hi ha menys terra cultivable i més construccions, piscines i jardins. Pensen que seria positiu construir aljubs i cisternes, però no hi ha planificació. A la muntanya és molt complicat o

prohibit fer dipòsits d'aigua. Creuen que caldria pressionar per tallar pins, també als propietaris rics que no mantenen les finques.

Les ajudes per marges no cobreixen costos i a més requereixen pagar llicències, IRPF i suportar la lentitud de la tramitació. Estimen que arreglar tots els marges costaria uns quants centenars de milers d'euros. Els tancats per protegir de les cabres són cars i requereixen vigilància constant.

Veuen útil un servei de maquinària, recollida de poda i trituradores, tot i que l'accés amb maquinària a les marjades és gairebé impossible. Creuen que l'administració podria fer camins d'accés a les finques, cosa que ho canviaria tot. El servei d'assessorament i la formació també els semblen positius, sempre que estiguin ben fets.

Depenent de la gestió, l'olivar podria donar per fer una marca pròpia de Deià, però implicaria esquitxar i fertilitzar. Algunes marjades massa altes són difícils d'aprofitar.

Entrevista 4

Treballador agrícola i de manteniment a una Possessió

Treballa a una finca de 18 ha, propietat d'una família d'alt poder adquisitiu, recuperada de l'abandonament amb ovelles, horts, arbres fruiters i vinya. Tot produït en ecològic (sense certificació). Tenen aigua pròpia i dessalinitzadora.

Punts de diagnosi més importants:

Gran potencial agrari si es resolen accés, aigua i estructura comercial.

Interès en agroturisme lligat a l'autoproveïment.

Projectes de valorització com marca pròpia d'oli.

Reivindicació de serveis compartits i assessorament.

Problemes administratius greus per a infraestructures com aljubs.

Treballa com a pagès i en tasques de manteniment en una finca de Deià. Té interès per l'agricultura ecològica i per l'agricultura en general.

La finca té 18 hectàrees, gairebé totes amb marjades i olivar. Disposen de 16 ovelles per mantenir net l'olivar. A Deià hi ha unes 10 persones fent feina com ell, principalment dedicades a la producció d'oli.

Tenen font pròpia (la meitat de Can Alabat) i una dessaladora d'un pou salat. L'aigua és un gran problema a Deià, així com els tràmits per fer aljubs.

Antigament es cultivava molt, però durant una llarga temporada es va abandonar. Hi ha bancals de 10x100 metres ideals per fer hort; el clima permet collir a principi de temporada. Tenen un tractor de 50 CV amb accés a algunes marjades. No sembren cereal, però hi ha dues eres antigues. Fa 15 anys que es va començar la recuperació de la finca, gràcies a ell, eliminant el pinar invasor, netejant marges i mantenint-la lliure de zona forestal.

Actualment, la producció és per autoconsum. Han adquirit finques adjacents i tenen la intenció d'obrir un agroturisme, amb l'objectiu de proveir-lo un 80% amb hortalissa pròpia. Tenen pocs ametlers però uns 200 garrovers, així com 30 alvocaters, 26 magraners, 30 albercoquers, pruneres, nesprers, llimoners, tarongers, pomelos i una vinya nova de taula amb 50 ceps. No han posat varietats mallorquines perquè són difícils de trobar.

Tot es produeix en ecològic, però sense certificació. Han considerat la possibilitat d'un obrador comunitari per a consum propi (per exemple a Sóller), tot i que també els interessaria un a Deià.

Sobre la varietat mallorquina d'olivera, creu que, per produir, optaria per altres varietats més productives i ràpides, ja que la mallorquina triga quasi 20 anys a començar a produir i produeix un any sí i dos no.

Considera que seria rendible tenir una tafona a Deià. També s'ha parlat d'una tritadora de rama comunitària, però caldria una cooperativa o un segell per fer-ho viable. El problema és que a Deià

hi ha poca gent i molt turisme. Hi ha alguns joves interessats en la pagesia, però el gran problema és aconseguir terra.

Els professionals locals que es dediquen a *xermar* i collir oliva sovint també treballen en jardins i piscines. Viure només del camp és impossible, per això ell ho fa per feina i perquè li agrada molt. Creu que la tendència és cap a la recuperació d'olivars, però encara hi ha molta feina per fer. Els incendis són un tema molt preocupant, amb molts olivars abandonats.

L'administració, segons ell, hauria d'ajudar econòmicament i fomentar la gestió forestal. Agrupar la producció d'oli sota una marca comuna podria funcionar, ja que molta gent té oli d'autoconsum i li agrada tenir una marca pròpia. La qualitat de l'oli és bona i es conserva bé.

La finca té consciència mediambiental i gestiona bé els residus. Per a finques petites, creu que seria positiu rebre ajudes. Considera que una trituradora i un camió comunitari serien "un 10".

Les cabres, tot i netejar el bosc, són un problema per a les finques, que s'han de tancar. A Deià no coneix ningú amb ramat que no sigui només per netejar olivar.

Per potenciar la finca, creu necessàries ajudes econòmiques, autorització per llevar pins i menys traves per cremar. El turisme té demanda de producte local i estaria disposat a pagar més. Les botigues tenen una petita part de producte mallorquí.

Veu complicat obtenir certificacions per vendre, com la de l'oli, i creu que seria útil tenir algú que ajudés a fer papers i un enginyer o assessor. S'afiliaria a l'APAEMA. Els propietaris de la finca estan interessats a mantenir-la arreglada i legal.

Entrevista 5

Cuiner i petit productor

Exemple de cuiner que havia apostat per producte local i ecològic, però ha desistit per manca de subministrament i de valoració. Manté un olivar i hort per afició, i denuncia el greenwashing de molts rics que “tenen hortet”.

Punts de diagnosi més importants:

Desconnexió entre turisme i agricultura local.

Dificultat per produir per restauració sense estructura estable.

Problemàtiques cròniques: cabres, pins, burocràcia.

Interessat en assessorament tècnic i ajuda a la gestió.

Viu a Deià i és cuiner. Té una cafeteria-restaurant. Quan no cuina, fa de pagès. Inicialment volia oferir una proposta gastronòmica més interessant, comprant carn i hortalissa ecològiques, però es trobà amb dificultats de subministrament i complicacions logístiques. Ara fa cuina global per a turistes, majoritàriament estrangers, i compra alguns productes ecològics però no tots.

Anteriorment feia més hort per proveir el restaurant, utilitzant el seu propi oli i elaborant pa. Amb l'augment del turisme, ja no li compensa l'esforç: és molta feina i la majoria de clients no valoren el producte local. Actualment manté un hort petit per autoconsum.

Té dos olivars, un d'ells gran i situat a la part alta del poble, on ha fet molta feina de neteja. Encara no produeix gaire, però espera que en el futur sí. Li agrada molt fer hort, podar, aprendre a empeltar i sembrar arbres. Considera la pagesia com una vocació.

A Deià, segons ell, la majoria de gent es dedica a fer de jardiner, i ell és “l'últim pagès” del poble. Ha gastat molts doblers en podes i reparació de marges, tot i que ara intenta fer-ho ell mateix. No llaura per l'accés difícil i el terreny pedregós; el quad li funciona molt bé.

Les cabres són un problema important: ha col·locat trampes fixes per reduir-ne el nombre. També veu l'expansió dels pins com un problema enorme. Afirmar que la finca de *Es Teix* té un negoci de caça de bocs grossos, cosa que afavoreix la seva proliferació i fa que baixen cap a Deià. No pot tancar les finques per l'alt cost.

Seria interessant, diu, que l'administració fes tancaments per protegir dels danys de les cabres, però és complicat. Molts veïnats tenen les finques completament abandonades. No hi ha interès en produir per als negocis i restaurants del poble; molts clients són americans que no valoren gaire el producte local, i alguns restaurants de luxe ni tan sols utilitzen gènere de qualitat o de l'illa.

Considera que les ajudes per tallar pins i reparar marges són de les més importants, tot i que triguen molt a cobrar-se (fins a 4 anys). Li interessa l'assessoria tècnica, sobretot per tractar plagues i malalties.

Enguany ha utilitzat glifosat per primera vegada, a l'octubre i també ara recentment, però no ho vol tornar a fer. A la part baixa de la finca té ovelles.

Tem molt els incendis i creu que caldria obligar els grans propietaris a netejar les finques i llevar pins. Sobre la maquinària compartida, veu factible una mini, però no clar del tot el concepte de compartir recursos. Coneix només un amic que fa el mateix que ell.

Afirma que els jardineros que treballen per a propietaris rics no aporten res a l'economia agrària: és *greenwashing* i només serveix per “mostrar” un hortet, sense interès real en la producció.

Entrevista 6

Representant d'hotel

Com a subdirector d'un prestigiós hotel, defensa activament la conservació del paisatge i manté un olivar amb horts i ramaderia simbòlica. Fan mel i compost, i han sol·licitat subvencions per marges i restauració patrimonial.

Punts de diagnosi més importants:

Voluntat de sostenibilitat com a valor turístic.

Limitacions per proveïment regular de producte local.

Interès en col·laboració amb agricultors locals, però poca oferta.

Reivindicació d'ajudes per als petits olivars com a paisatge.

Subdirector d'hotel. Viu a Sóller i té un olivar. És el més interessat a conservar l'olivar de l'hotel, tot i que a vegades ha de justificar les despeses, cosa que ha sabut fer amb èxit.

L'hotel ocupa dues cases mallorquines del segle XVI. Es vivia de l'oliva fins als anys 60 i, als anys 80, es va començar a explotar com a hotel. La política de l'empresa és ser sostenible: ús eficient de l'aigua, compostatge i compliment de pautes auditades externament. Tenen acord amb TIRME per fer compost amb totes les restes de cuina.

La finca compta amb 10 ovelles, 4 someres, abelles (que produeixen mel) i dos horts: un d'aromàtiques i un d'hortalissa. Cada any arreglen 4 marges i enguany han demanat subvenció al Consorci. També han restaurat una era antiga. L'olivar no és rendible econòmicament, però el cuiden com un jardí perquè és un valor paisatgístic afegit.

Antigament feien excursions amb someres, molt ben acollides pels clients. Disposen de pressupost anual per mantenir marges i oliveres. Tenen acord amb Amadip Esment, que cuida els horts i en subministra una petita part per oferir al restaurant (no suficient per proveir completament).

Una de les seves polítiques és que el 80% del producte sigui local, encara que també compren de la península. El meló és mallorquí, i tot es treballa en ecològic (fins i tot la cura de les abelles). La producció de mel és de 35 litres per temporada (hivern i estiu), que es regala als clients. No tenen problema si un any l'oliva és escassa: recullen només un 5% i, un bon any, 3 o 4 tones.

Cada dilluns organitzen visites a les abelles per als clients, en col·laboració amb Melvici. L'oli el compren a Aubocassa per assegurar varietats mallorquines, tot i que no en compren a Deià perquè tenen producció pròpia. En el futur volen destinar 1.000 m² de marjades a ampliar l'hort amb Amadip per proveir l'hotel.

Considera que els agricultors locals no podrien proveir els tres restaurants de l'hotel. Per exemple, consumirien entre 10 i 15 caixes diàries de taronges, cosa que a Deià no es podria cobrir. També han tingut problemes amb el vi local, que a vegades no poden oferir tot l'any per falta de subministrament.

En gestió forestal, estan decidits a arreglar l'olivar, tancar amb reixeta i mantenir ovelles. No sempre és fàcil obtenir permisos i, de vegades, hi ha limitacions del servei forestal a l'hora de llevar pins.

Les cabres també són un problema, encara que no hi ha grans poblacions. Creu que l'administració hauria de donar facilitats als petits propietaris per mantenir marges i netejar. Afirmar que la Serra de Tramuntana no és productiva: el treball és manual i molt més lent que a zones planes.

Pensa que s'haurien de donar ajudes i subvencions per mantenir petits olivars, ja que el paisatge és el principal atractiu per als clients. Estan inscrits a la cooperativa i dins la DOP Oli de Mallorca.

Als anys 50 hi havia unes 10 tafones a la zona; ara no creu viable construir-ne una de nova a Deià per falta de producció. Els *Jardins de sa Pedrissa* tenen tafona pròpia. Sí que veu amb bons ulls un obrador i acceptaria terres abandonades per fer hort.

L'aigua és un problema seriós: a l'estiu han de portar camions diàriament. El consum del poble és molt alt i això és un factor limitant important.

Entrevista 8

Impulsor d'una entitat ambiental

Proposa un projecte de regeneració agroforestal amb implicació pública i privada. Defensa estructures compartides i sistemes col·laboratius.

Punts de diagnosi més importants:

- Finestreta única per ajudes i assessorament.
- Participació dels grans propietaris per ajudar els petits.
- Sistemes de crèdits de carboni per compensar gestió.
- Producte ecològic i local de qualitat vinculat al turisme.

President d'una ONG i d'una fundació cofundador d'Una explotació ecològica a un altre municipi pròxim. El meu pare gestionava una finca a Deià. He crescut a Deià.

Fa feina des de l'ONG per escampar el projecte a altres finques de sa serra cercant la triple rendibilitat econòmica i sostenibilitat socioambiental. També estem iniciant un projecte per reactivar el camp de Deià agrícola i forestal, liderat per la gent de baix. *Regenera Deià* és el possible nom. Seria el primer projecte holístic de veres. Rics i pobres.. administracions....

A Deià pagesos no n'hi ha, si hi ha jardiners amb coneixement d l'olivar. S'han perdut els usos tradicionals. El govern no té mitjans per mantenir els boscos els grans propietaris si.

Les cabres, son un gran problema, i fer tancaments és molt difícil a alguns indrets i en general és molt costos.

Fer una finestra única per ses ajudes i dubtes oberta a tots... a l'ajuntament és imprescindible. Proactiva

Americans propietaris estan preocupats pels incendis... n'hi ha molts

Hi ha gent que es pensa que abandonar els terrenys és bo, un reasilvestrament, una idea equivocada a Mallorca i ell els convenç a el contrari...i sa gent està d'acord.

És grans propietaris estan conscienciats i disposats a posar una quantitat a un calaix per ajudar a finques més petites.

A Deià, finques grans comencen a estar arreglades, quasi tots fan oli per consum propi, però un oli bastant dolent.

Amb un bon assessorament sa podria cercar millor producció i qualitat, cercant rendibilitat.

Crèdits de carboni compensant el projecte holístic. Molta pasta, més que sa PAC

S'olivar és un reservori de carboni, han tret un nivell més alt que el bosc primari.

És possible diverses marques potents a Deià. Amb productes rentables (com Son Moragues). Crear estructures d'ús comú, maquinària compartida.

Hi ha disponibilitat de sol agrari. Personal n'hi ha de motivat, gent jove, una mescla de gent local i de Sóller i altres bandes, també gent que fa feina de jardiner es dediqui a produir.

El turisme que sa queda a Deià volen producte local ecològic i de qualitat.

L'aigua és un problema a Deià. Els propietaris volen poder fer grans Aljubs. L'aigua es perd cap a la mar.

No s'ha perdut del tot el coneixement i connexió del camp. Propietaris sensibles amb el tema, gent amb molta cultura. Producte turístic demandant més agricultura i producte local.

Entrevista 9

Propietari amb petit olivar recuperat

Finca d'1 ha recuperada, amb vocació de fer oli ecològic. Té aljub i ovelles, i denuncia dificultats per demanar ajudes i fer aljubs legals.

Punts de diagnosi més importants:

Desmotivació davant el sistema administratiu.

Interès a col·lectivitzar serveis (trituradora, tècnics).

Problemàtiques clàssiques: aigua, cabres, pins.

Participació a Tramuntana XXI per canviar el model.

Fa 15 anys que viu a Deià. L'any 2015 va comprar un olivar d'1 hectàrea. La seva dona té la finca del costat, de 2 hectàrees. Tenen unes 80 oliveres a la finca d'ella i unes 20 a la seva, així com una trentena de garrovers.

Quan la van adquirir, la finca portava 30 anys abandonada i plena de pins i garriga. Va fer net i va llevar els pins. Necessita ovelles per mantenir net l'olivar. Té la finca parcialment tancada per a les ovelles, però una mica abandonada per manca de temps i diners. No disposa d'aigua, només d'un aljub a la caseta.

Mai ha demanat ajudes. Ha tingut problemes per fer un altre aljub a causa de les traves administratives i la burocràcia per obtenir permisos. El seu objectiu és tenir una explotació per fer oli per autoconsum i empeltar arbres nous amb varietat mallorquina.

Veu amb bons ulls una tafona a Deià, així com la idea de *Tramuntana XXI* de tenir-ne una d'ecològica a Sóller. No ha utilitzat mai productes químics i treballa completament en ecològic.

Prioritza la trituració de restes, tot i que no creu viable una trituradora comunitària. Considera que un enginyer agrònom per assessorar seria "un 10" i que caldria algú que ajudàs a fer papers i a informar sobre ajudes.

Considera positiu que els propietaris rics comprin finques, ja que sovint arreglen olivars per motius paisatgístics. Tot i així, hi ha zones molt brutes i cal molta feina forestal per evitar incendis. Creu que cal arreglar les finques per fer agricultura real i no només per obtenir una "foto bonica".

Pensa que s'hauria de tenir una marca d'oli de Deià, accessible i de qualitat. Veu inviable viure només de vendre horta, ja que els preus serien massa alts.

Hi ha terres sense cases, però poques persones que treballin com a pagesos: la majoria són jardineros, tot i que alguns també fan feina agrícola. Manté que, si fos més rendible, hi hauria més gent dedicada al camp.

Afirma que hi ha interès a fer de pagès a temps parcial i que, si s'organitzessin cursos, la gent s'hi apuntaria. El turisme de qualitat està molt interessat en el producte local. L'oliva de taula i un obrador serien bones idees. Creu que a Mallorca és clau combinar el sector primari amb el sector serveis.

Defensa que, si es permetés construir petites casetes de 20 m² a les finques, molta gent les compraria i mantindria els olivars en bon estat, com passa a Biniaraix. També creu que cal implicar la propietat privada en la prevenció d'incendis i reduir la població de cabres en un 75%, esterilitzant femelles.

Més que donar ajudes, pensa que cal facilitar les coses: no vol demanar ajudes per l'excés de burocràcia, però reclama que no hi hagi traves per fer dipòsits d'aigua o tancats. També creu que el Govern hauria d'ajudar a disposar d'eines mancomunades, especialment una trituradora, per evitar la crema de restes.

Entrevista 10

Treballador rural reconvertit

Antic mecànic que, arran de la COVID, comença a gestionar una Possessió per a una persona propietària estrangera. Ha recuperat gran part de l'olivar, té ases i hort ecològic. Fa manteniment integral de la finca.

Punts de diagnosi més importants:

Pagesia com a feina alternativa amb sentit.

Dificultat d'accés i alt cost per mantenir infraestructures.

Cabres com a problema endèmic.

Demandes clares: camins, finestreta única, ajudes reals.

Originari de Sóller però resident a Deià des de fa 25 anys; la seva dona és de Deià. Considera que la saturació turística ha transformat completament el poble respecte de fa dues dècades i mitja.

Abans treballava en el negoci familiar de manteniment de cotxes (tercera generació), però amb la crisi de la COVID-19 l'activitat no va funcionar. La seva dona feia feina per a uns estrangers en una finca, i aquests necessitaven una persona de confiança per recuperar-la. L'olivar estava completament abandonat, ple de pins i garriga, i van arribar a un acord.

El seu padrí tenia un petit olivaret de 7.000 m², i de petit l'ajudava. El seu hobby era fer feina a l'olivar i aprendre'n. Fa 4 anys que hi treballa i està encantat, tot i la duresa de la feina, perquè li satisfà veure la finca arreglada.

Han deforestat el pinar i ara esperen tenir producció d'oliva per fer oli. La finca fa 8 hectàrees i s'ha netejat durant 4 hiverns, aprofitant l'època en què es pot cremar. L'orografia és complicada, però aquesta finca té un camí construït per l'antic propietari que permet accedir a algunes marjades amb un tractor petit.

Hi havia molt de pi, mata i carritxeres. Tenen dos ases imprescindibles per al manteniment, i de vegades hi pasturen les ovelles del veïnat. Els ases i les ovelles són essencials per mantenir net el terreny. Han arreglat gairebé tota la finca, excepte uns 4.000 m² on hi ha més ullastre que olivera.

Hi ha cítrics (8 mandariners, 4 llimoners, 4 tarongers), pereres de Sant Joan, altres varietats de perera, 2 albercoquers i 3 figueres. Fan un hortet en ecològic per al consum dels propietaris, que valoren molt el producte.

Viure exclusivament de la pagesia és dur, exigeix dedicació i esforç constant, i és difícil que la gent jove s'hi interessi. Les finques grans de Deià han estat comprades per estrangers amb alt poder adquisitiu, que solen contractar gent local de confiança per mantenir-les. Les finques de muntanya solen estar més descuidades: són petites, d'accés difícil i no compensen la inversió de temps i diners. Creu que la construcció de pistes forestals ajudaria molt a l'aprofitament. Les finques de la costa, en canvi, estan impecables.

Les cabres són un problema greu. Malgrat tenir la finca tancada, entren fàcilment. Veu possible generar llocs de feina de jardiner/pagès per a grans finques i garantir relleu generacional. Coneix

unes 5 persones que fan la mateixa feina que ell, combinant-la amb altres tasques com manteniment de piscines o altres treballs dins la finca.

Està desmotivats amb la producció ecològica a causa de les plagues i malalties. Manté l'hortalissa en ecològic, però a l'olivar han de venir a esquitxar. Considera que seria molt útil tenir assessorament tècnic.

Han arreglat alguns marges, però no n'hi ha gaires amb esbaldrecs. Creu que la burocràcia frena molt a l'hora de demanar ajudes i que falta informació. Proposa una finestra única a l'Ajuntament per facilitar tràmits i gestió d'ajudes per marges o camins d'accés.

L'aigua és un problema important: paguen a un propietari amb hores d'aigua, però alguns anys, a finals de juny, ja no en poden disposar. Disposen d'un aljub gran que ajuda a solucionar-ho. L'aigua prové de la font de Sa Senyora.

Entrevista 11

Copropietari d'agroturisme amb explotació agrícola.

Gestor d'una finca històrica familiar amb 9 habitacions i restaurant que combina turisme i manteniment d'un olivar amb 500-600 oliveres, hort petit i ramaderia simbòlica (ovelles, someres). El turisme permet finançar la conservació agrícola i paisatgística. Aposta per producte local i ecològic, però reconeix que el poble és majoritàriament residencial amb segones residències d'alt poder adquisitiu i que mantenen el paratge com un jardí.

Punts de diagnosi més importants:

Pressió immobiliària i cost d'oportunitat alt per a petits propietaris.

Necessitat de conscienciar propietaris per cedir terres.

Problema greu d'aigua: dependència de xarxa municipal amb talls, transport en camions, necessitat de captació i dipòsits.

Rebuig a les subvencions per burocràcia i incertesa en el pagament.

Valoració del producte local com a element clau per al sector terciari.

Proposta d'estructures compartides (tafones, obradors) i preferència per marca Tramuntana en lloc de marca Deià.

Preocupació pel relleu generacional i tendència cap a la pèrdua d'activitat agrícola.

Copropietari d'un agroturisme amb 9 habitacions i restaurant que acull tant clients de l'hotel com visitants externs. La finca, que havia estat propietat de l'Arxiduc Lluís Salvador, és antiga i familiar, heretada dels padrins.

La part turística manté la producció agrícola, que inclou marges, olivar (500-600 oliveres) i un petit hort per al consum del restaurant. Tenen 15 ovelles, que serveixen tant per mantenir net l'olivar com per a la producció de carn per al restaurant, i també someres.

El turisme que els visita sap on va: un lloc amb història i un paisatge privilegiat, on s'aprecia el producte local. Tot i així, Enric reconeix que no coneix l'agricultura tradicional de primera mà; el que veu és que molts veïnats mantenen les finques com si fossin jardins, amb productes de gran valor afegit destinats a persones amb alt poder adquisitiu.

No coneix cap pagès actiu; sí gent que fa feina en jardineria, però no dedicats al cultiu com a activitat econòmica principal. Considera que Deià és, sobretot, un poble residencial, amb producció agrícola d'autoconsum. L'oli és vist gairebé com un trofeu.

L'únic producte local que ha vist disponible als supermercats són taronges de la zona. Les limitacions per desenvolupar mercat agrícola són degudes, en gran part, a la forta demanda immobiliària i al seu alt valor. Per a un petit propietari, la balança és complicada.

Afirma que només es mantenen en el camp aquells amb un vincle familiar i una motivació més romàntica que professional. Creu que hauria d'existir un banc de terres, però veu difícil que funcioni per l'elevada inversió i el cost d'oportunitat. A Deià, la majoria de propietaris tenen

segones residències (és el poble amb més segones residències de les Balears, principalment d'estrangers).

Pensa que caldria conscienciar els propietaris sobre la necessitat de posar el sòl a disposició de projectes productius. Els costos i les dificultats (assegurances, logística, desplaçament) fan que només persones molt privilegiades s'ho puguin permetre.

L'aigua és un problema greu: funcionen amb aigua del poble, però a l'estiu els la tallen i han de portar camions. Proposa construir dipòsits per a la recollida d'aigua de pluja, cosa que seria molt beneficiós. Tenen un aljub d'època àrab catalogat per l'Ajuntament, però estan limitats pel subministrament.

Les cabres no els afecten gaire, però reconeix que són un problema general a la zona. No demanen ajudes, ja que consideren que la burocràcia és excessiva i que les subvencions, a més de ser lentes, es fan servir com a propaganda política. Prefereixen mantenir la finca amb els recursos generats per l'activitat turística.

Diu estar totalment d'acord amb apostar pel producte local, de Mallorca i ecològic. Considera que és de molt alta qualitat, i que la demanda creix a nivell general. Creu que la restauració és una via clau per generar aquesta demanda, i que el producte local té un menor impacte ambiental, ajuda a crear paisatge i aporta valor afegit al sector terciari.

Valora molt positivament la idea de disposar de tafones, obradors i maquinària compartida, ja que ajudaria a reduir costos als petits productors. Considera que la marca "Deià" és massa petita i que podria tenir més recorregut una marca "Tramuntana".

Pel que fa al relleu generacional, li agradaria que existís, però veu difícil revertir la tendència del poble cap a segones residències i residents amb molts recursos. Creu que a nivell d'illa caldria una millor organització territorial, amb pobles dedicats a activitats agrícoles i d'altres a activitats alternatives, buscant equilibri i sostenibilitat.

Considera que cuidar el territori i el sector primari és fonamental. Si no es fa, no és sostenible mantenir el model actual. Cal protegir i conservar el paisatge, i fer diagnòstics com aquest és un pas fonamental.

Sobre incendis, diu que el principal problema són els accessos: falten camins i l'orografia és complicada, de manera que caldrà organitzar i planificar millor la mobilitat dins la Serra.

Entrevista 12

Parella jove amb projecte d'agricultura regenerativa

Establerts a Deià (una part originària del poble), combinen experiència familiar i aprenentatge autodidàctica en agricultura regenerativa. Gestionen horta, fruiters, oliveres i cabres per autoconsum, amb interès futur en producció de formatge. Destaquen problemes greus d'aigua i fan servir tècniques de reutilització (aigües grises, dipòsits).

Punts de diagnosi més importants:

Aigua privatitzada i mal distribuïda, dificultats per construir aljubs.

Necessitat urgent de maquinària compartida (tritadores, motocultors, motoserres).

Cabres salvatges amb impacte desigual segons zona; defensa de mesures de gestió no agressives.

Manca d'informació i accés a ajudes; proposta de finestra única.

Potencial per augmentar producció i vendre excedents, però limitacions per orientació, aigua i mercat.

Crítica al greenwashing i a la marca Deià sense producte real.

Interessos en cooperativa o xarxes locals, però manca d'interès general.

Cultiven per afició, amb coneixements apresos del pradi, que era pagès, i amb molta iniciativa autodidacta. Estan compromesos amb l'agricultura regenerativa.

Està donat d'alta com a agricultor a mitja jornada. Té una finca familiar al plà (amb 10 tones de garrova i també oliveres) i, a Deià, una petita finca de 1.000 m² propietat dels seus pares.

A la finca de Deià tenen un hort de 25 m², uns 40 fruiters i 15 oliveres antigues, cultivant també sota els arbres. La producció és per autoconsum. Tenen 4 cabres amb la intenció de fer formatge en el futur. Actualment, les cabres pasturen a la seva finca i a la costa, i també en altres finques amb permís dels propietaris per netejar vegetació.

Tot el material vegetal es tritura i es deixa al sòl. L'aigua és un gran problema a Deià: disposen d'una cisterna i 5 dipòsits de 1.000 litres. Tenen permisos per construir un altre aljub, però el cost és molt elevat perquè ha de ser soterrat. També tenen aigua de la xarxa, però a l'estiu pateixen talls.

Han fet un dipòsit de 5.000 litres per recollir aigües grises, separant-les de les fecals, i només usen sabons biodegradables per regar fruiters. Consideren injust que l'aigua estigui privatitzada i mal repartida, ja que la major part dels drets són en mans de finques grans i, sovint, l'aigua es perd abans d'arribar a destí.

Tenen un motocultor antic. Veuen molt positiu disposar de maquinària compartida, com una trituradora o motocultors, però lamenten que, tot i que l'Ajuntament té una trituradora, no es pot utilitzar i no en saben el motiu.

Creuen que les cabres salvatges són útils en zones de pinar, però que fan mal en olivars, alzinars o horts. El tancament és car i hauria de tenir ajudes. Utilitzen un ca cabrer per espantar cabres i creuen que podria ser una bona mesura per a altres finques. No estan d'acord amb la manera com els caçadors gestionen la població de cabres.

Enguany han cobrat per primera vegada la PAC. Mai havien demanat altres ajudes perquè troben que falta informació i és difícil estar al dia de les convocatòries. Consideren interessant crear una finestra única, possiblement a l'Ajuntament, per informar i assessorar.

Els agradaria dedicar-se a l'agricultura i a la producció de formatge més enllà de l'autoconsum, però veuen dificultats importants: la manca d'aigua, la poca insolació a l'hivern a la seva finca i l'elevat preu de la terra. Creuen que es podria accedir a terres amb bona orientació i hores d'aigua si hi hagués bons contactes amb propietaris grans que ja no poden cuidar-les.

Consideren que la gestió forestal és deficient i que el govern s'hauria d'implicar més. Fa uns anys van crear l'associació *Abocaverds* per treballar per al medi ambient i s'han unit a *Tramuntana XXI* per compartir objectius, com la millora forestal en zones amb més pressió humana.

Veuen molt de potencial en el consum de producte local, però detecten molt de *greenwashing*, especialment a Deià, on hi ha molt capital. Creuen que abans de parlar de "marca Deià" s'ha d'arreglar la terra i generar producte real.

Veuen viable una cooperativa, però no coneixen ningú interessat i consideren que és més fàcil guanyar doblers fent de jardiner que dedicant-se a l'agricultura.

Entrevista 13

Responsable municipal

Regidora amb competències en medi ambient, cicles de l'aigua, agricultura, forestal i prevenció d'incendis. El seu paper és estimular i donar suport a iniciatives agràries i forestals, tot i que l'ajuntament no té infraestructura ni línies d'ajut pròpies. Detecta falta d'interès generalitzat en cultivar, però defensa la mediació municipal per facilitar accés a terres i simplificar tràmits.

Punts de diagnosi més importants:

Sector agrari residual i abandonat, amb activitat principalment paisatgística.

Limitacions estructurals: aigua, orografia, accés complicat.

Proposta de document únic amb tots els requisits administratius per producció agrària.

Prevenció d'incendis amb plans i accions conjuntes amb entitats com Tramuntana XXI.

Necessitat de campanyes de sensibilització i recursos econòmics per incentivar agricultura.

Proposta d'espai de magatzem i serveis per productors.

Regidora de l'Ajuntament de Deià en les àrees de medi ambient, cicle de l'aigua, agricultura i forestal, prevenció d'incendis, camins públics i marges. Aquesta regidoria no existia abans; anteriorment aquestes competències estaven repartides amb altres àrees.

L'objectiu principal és estimular i cuidar l'activitat agrícola, així com la gestió forestal. En l'àmbit forestal, treballen per incentivar les finques a fer neteja i establir franges de seguretat per prevenir incendis, tant en propietats privades com en espais públics com camins. També promouen formació i conscienciació.

Entre els projectes realitzats hi ha la creació d'horts ecològics comunitaris (fa anys) i, actualment, la diagnosi de la situació agrícola i forestal. També es mira si hi ha ajudes que puguin interessar a propietaris locals, tot i que les accions en aquest àmbit són limitades. L'Ajuntament no disposa d'infraestructures agràries pròpies.

Segons Henar, hi ha una sensibilització creixent envers el tema forestal, però el sector agrari està pràcticament abandonat i és anecdòtic. A Deià, qui manté finques sovint ho fa per raons paisatgístiques, no per obtenir rendiment econòmic. Tot i això, creu que si algú comença una activitat amb èxit, pot contagiar i animar altra gent a aprofitar el potencial de la terra.

Les principals limitacions són l'escassetat d'aigua i l'orografia complicada, que encareix molt les actuacions. Pel que fa a l'accés de persones sense terra a finques, pensa que caldria crear un mecanisme de confiança i continuïtat. Una opció seria que l'Ajuntament actuàs de mediador, com fa amb el lloguer d'habitatges, donant garanties per al lloguer o cessió de terres per cultivar.

A Deià hi ha pocs pagesos, però sí propietaris, jardiniers-pagès i petits oliverars. L'Ajuntament té bon contacte amb ells, com si fossin veïnats, i disposa d'un canal de difusió de WhatsApp amb 42 destinataris.

Actualment no hi ha línies d'ajuda municipals ni mecanismes administratius per facilitar la regeneració agrícola, però Henar creu que caldria crear un document amb tota la regulació necessària per agilitzar permisos i estimular la producció agrària.

En matèria d'incendis forestals, ja s'ha fet un pla de gestió i s'apliquen mesures i plans d'emergència.

ANNEX III

Que significa per a tu l'agricultura a Deià?

Aportació de la ciutadania i agents locals recollides durant una sessió oberta celebrada a Deià el 8 de juliol, en la qual participaren 25 persones:

- *Bon menjar.*
- *Un deure per tenir cura del paisatge. Una manera de agrair a la naturalesa la energia que ens brinda.*
- *Un deure i un privilegi.*
- *Significa la meva vida.*
- *El meu ofici i un aprenentatge diari.*
- *Consumidora, facilitadora. Posant a les persones en contacte amb altres segons els seus interessos. Creant sinèrgies.*
- *Significa connectar amb sa terra i cuidar-la.*

